

PRIMLJENO:	23. III	20 16. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	31-4/16-1	
VEZA:		
EPA:	1052 XXV	
SKRAĆENICA:		PRILOG:

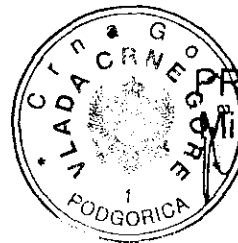
Crna Gora
VLADA CRNE GORE
Broj: 08-3103
Podgorica, 25. januar 2016. godine

PREDSJEDNIKU SKUPŠTINE CRNE GORE

PODGORICA

Vlada Crne Gore, na sjednici od 28. decembra 2015. godine, utvrdila je **PREDLOG ZAKONA O SPOLJNOJ TRGOVINI NAORUŽANJEM I VOJNOM OPREMOM**, koji Vam u prilogu dostavljamo radi stavljanja u proceduru Skupštine Crne Gore.

Za predstavnike Vlade koji će učestvovati u radu Skupštine i njenih radnih tijela, prilikom razmatranja Predloga ovog zakona, određeni su dr VLADIMIR KAVARIĆ, ministar ekonomije i GORAN ŠĆEPANOVIĆ, generalni direktor Direktorata za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose s inostranstvom.

PREDSJEDNIK
Milo Đukanović

PREDLOG

**ZAKON
O
SPOLJNOJ TRGOVINI NAORUŽANJEM I VOJNOM OPREMOM**

Podgorica, novembar 2015.god.

ZAKON
O
SPOLJNOJ TRGOVINI NAORUŽANJEM I VOJNOM OPREMOM

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi pod kojima se može vršiti spoljna trgovina naoružanjem i vojnom opremom (u daljem tekstu: kontrolisana roba), kao i druga pitanja od značaja za spoljnu trgovinu kontrolisanom robom.

Spoljna trgovina kontrolisanom robom

Član 2

Spoljna trgovina kontrolisanom robom, u smislu ovog zakona je: izvoz, uvoz, transport, tranzit, tehnička pomoć i pružanje brokerskih usluga.

Izvoz kontrolisane robe, iz stava 1 ovog člana, je:

- 1) iznošenje, slanje odnosno isporuka robe sa carinskog područja Crne Gore, u skladu sa carinskim propisima, osim smještaja kontrolisane robe u slobodnoj zoni u Crnoj Gori;
- 2) prenos softvera ili tehnologije faksom, telefonom, elektronskom poštom ili bilo kojim drugim elektronskim putem, uključujući i usmeni prenos tehnologije, ako je tehnologija sadržana u dokumentu čiji je bitan dio pročitani ili opisan na način da se postigne isti rezultat izvan carinskog područja Crne Gore;
- 3) ponovni izvoz kontrolisane robe u skladu sa carinskim propisima, osim tranzita.

Uvoz kontrolisane robe, iz stava 1 ovog člana, je:

- 1) unošenje, dopremanje ili isporuka kontrolisane robe sa teritorije druge države na carinsko područje Crne Gore u skladu sa carinskim propisima, koja obuhvata i smještaj u slobodnoj zoni, osim tranzita,
- 2) prenos softvera ili tehnologije faksom, telefonom, elektronskom poštom ili bilo kojim drugim elektronskim putem, uključujući i usmeni prenos tehnologije, ako je tehnologija sadržana u dokumentu čiji je bitan dio pročitani ili opisan na način da se postigne isti rezultat unutar carinskog područja Crne Gore.

Tranzit, iz stava 1 ovog člana, obuhvata prevoz kontrolisane robe kopnenim, vodenim ili vazдушnim putem, preko carinskog područja Crne Gore na teritoriju druge države, sa i bez pretovara.

Transport, iz stava 1 ovog člana, obuhvata prevoz kontrolisane robe pod carinskim nadzorom, kopnenim, vodenim ili vazдушnim putem na carinskom području Crne Gore, bez promjene njenog carinskog statusa.

Brokerske usluge, iz stava 1 ovog člana, su pregovaranje ili ugovaranje i posredovanje u ugovaranju transakcija u vezi sa kupovinom, prodajom ili nabavkom kontrolisane robe iz jedne

strane države u drugu stranu državu, ili prodaja odnosno kupovina te robe iz jedne strane države u drugu stranu državu, osim transporta, finansijskih usluga, osiguranja ili re-osiguranja, reklamiranja ili promocije.

Tehnička pomoć, iz stava 1 ovog člana, je pomoć koja se odnosi na razvoj, proizvodnju, sklapanje, testiranje, popravku ili održavanje kontrolisane robe, kao i druge tehničke usluge, koje mogu biti u obliku instrukcije, obuke, prenosa znanja i vještina ili konsultantskih usluga uključujući i pomoć koja se pruža usmenim putem.

Nadležni organ za izdavanje dozvola

Član 3

Dozvole za izvoz, uvoz, pružanje brokerskih usluga i tehničke pomoći izdaje organ državne uprave nadležan za poslove spoljne trgovine (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Nadležni organ za donošenje nacionalnih kontrolnih lista

Član 4

Kontrolnu listu naoružanja i vojne opreme kojima je dozvoljena spoljna trgovina, na predlog Ministarstva utvrđuje Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), radi:

- harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije;
- sprovođenja sankcija protiv određenih država, entiteta i lica ili za primjenu konvencija u oblasti kontrole oružja i kontrole transfera tehnologije;
- interesa odbrane i bezbjednosti Crne Gore;
- kontrolisanja trgovine robom koja je ili može biti u potpunosti upotrijebljena za razvoj, proizvodnju, rukovanje, djelovanje, održavanje ili drugo servisiranje, gomilanje, skladištenje, identifikovanje, testiranje ili širenje hemijskog ili biološkog oružja, nuklearnog oružja ili drugih atomskih bojnih glava ili u svrhu razvoja, proizvodnje, održavanja ili drugog servisiranja, testiranja, gomilanja ili širenje projektila ili drugih nosača takvog oružja;
- kontrolisanja trgovine oružjem, municijom ili eksplozivnim napravama i drugom robom koja je napravljena i namijenjena za vojne svrhe, a koja nije navedena u alineji 4 ovog člana.

Shodna primjena propisa

Član 5

Na postupke koji se vode u skladu sa ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje upravni postupak, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 6

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu, bez diskriminacije.

Značenja izraza

Član 7

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **izvoznik** je pravno lice ili preduzetnik u čije se ime vrši izvoz kontrolisane robe, odnosno pravno lice ili preduzetnik koji u vrijeme izdavanja dozvole ima zaključen ugovor sa primaocem kontrolisane robe u drugoj državi i ovlašćenje da odluči o slanju robe izvan carinskog područja Crne Gore, odnosno koje je ovlašćeno da odluči o slanju kontrolisane robe van carinskog područja, ako nema zaključen ugovor o izvozu kontrolisane robe;
- 2) **uvoznik** je pravno lice ili preduzetnik u čije se ime se vrši uvoz, odnosno pravno lice ili preduzetnik koji u vrijeme izdavanja dozvole ima zaključen ugovor sa pošiljaocem kontrolisane robe iz druge države i ovlašćenje za primanje te robe unutar carinskog područja Crne Gore, kao i fizičko lice koje uvozi robu za lične potrebe;
- 3) **nekomercijalni izvoz i uvoz** je privremeni izvoz ili uvoz: sajamskih, muzejskih i izložbenih eksponata, radi učestvovanja na međunarodnim manifestacijama, sportskim aktivnostima i drugim posebnim aktivnostima (obuke, testiranja, demonstracije, popravke robe kod proizvođača i sl.), kao i izvoz i uvoz kontrolisane robe po osnovu nasljeđa, poklona ili svojine;
- 4) **pretovar** je istovar, ponovni utovar ili promjena načina transporta kontrolisane robe na carinskom području Crne Gore;
- 5) **usluge** su projektovanje, proizvodnja, testiranje, remont i modernizacija naoružanja i vojne opreme, prenošenje prava intelektualne svojine nad tehničkom dokumentacijom za proizvodnju i remont naoružanja i vojne opreme kao i druge poslovne aktivnosti koje se odnose na robe za vojnu upotrebu, uključujući brokerske usluge i tehničku pomoć;
- 6) **broker** je pravno lice ili preduzetnik, upisan u registar iz člana 12 ovog zakona, koji se bavi pružanjem brokerskih usluga sa i van teritorije Crne Gore;
- 7) **krajnja vojna namjena** je:
 - ugradnja djelova ili komponenti u vojne proizvode navedene u kontrolnoj listi naoružanja i vojne opreme;
 - korišćenje proizvodne opreme, opreme za testiranje ili analitičke opreme i elemenata za razvoj, proizvodnju ili održavanje vojnih proizvoda navedenih u kontrolnoj listi naoružanja i vojne opreme,
 - korišćenje bilo kojih nedovršenih proizvoda u pogonu za proizvodnju vojnih proizvoda navedenih u kontrolnoj listi naoružanja i vojne opreme.

II. VRŠENJE SPOLJNE TRGOVINE KONTROLISANOM ROBOM

Spoljna trgovina kontrolisanom robom

Član 8

Spoljnu trgovinu kontrolisanom robom može da vrši pravno lice ili preduzetnik sa sjedištem na teritoriji Crne Gore, upisano u Centralni registar privrednih subjekta (u daljem tekstu: CRPS) i registar lica koja mogu da vrše spoljnu trgovinu kontrolisanom robom (u daljem tekstu: Registar), na osnovu dozvole za spoljnu trgovinu kontrolisanom robom izdate u skladu sa ovim zakonom.

Nekomercijalni izvoz i uvoz kontrolisane robe za lične potrebe, može da vrši i fizičko lice na osnovu dozvole izdate u skladu sa ovim zakonom.

Zabrana tehničke pomoći

Član 9

Zabranjena je tehnička pomoć koja je namijenjena ili se može koristiti:

- 1) za razvoj, proizvodnju, rukovanje, rad, održavanje, skladištenje, identifikovanje ili širenje oružja za masovno uništenje ili je u vezi sa razvojem, proizvodnjom, održavanjem ili skladištenjem sredstava pogodnih za njegovo prenošenje;
- 2) za krajnju vojnu namjenu, koja se pruža u državama krajnjeg odredišta koje su pod embargom na naoružanje na osnovu odluka koje je usvojio Savjet Evropske unije, na osnovu odluke Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju ili na osnovu obavezujuće rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija.

Tranzit i transport kontrolisane robe

Član 10

Tranzit kontrolisane robe sa kontrolne liste naoružanja i vojne opreme kopnenim i vodenim putem, može da se vrši na osnovu odobrenja koje izdaje organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove, uz prethodnu saglasnost Ministarstva i organa državne uprave nadležnih za poslove odbrane i vanjske poslove.

Tranzit kontrolisane robe sa kontrolne liste naoružanja i vojne opreme vazdušnim putem, može da se vrši na osnovu odobrenja organa nadležnog za poslove civilnog vazduhoplovstva, uz prethodnu saglasnost Ministarstva i organa državne uprave nadležnih za poslove odbrane i vanjske poslove.

Transport kontrolisane robe kopnenim i vodenim putem vrši se na osnovu odobrenja koje izdaje organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove, na osnovu dozvole Ministarstva.

Transport kontrolisane robe vazdušnim putem može da se vrši na osnovu odobrenja koje izdaje organ nadležan za poslove civilnog vazduhoplovstva, na osnovu dozvole Ministarstva.

Način izdavanja i dokumentacija neophodna za izdavanje odobrenja za tranzit i transport kontrolisanom robom kopnenim i vodenim putem uređuje se propisom organa državne uprave nadležnog za unutrašnje poslove, odnosno organa nadležnog za poslove civilnog vazduhoplovstva za tranzit i transport vazdušnim putem.

Obrazac dozvole iz člana 16 ovog zakona i zahtjeva iz stava 1 ovog člana, kao i bliži sadržaj i obrasce drugih dokumenata koji su potrebni za vršenje spoljne trgovine kontrolisanom robom, propisuje Ministarstvo.

Dokumentacija koja se podnosi uz zahtjev

Član 18

Uz zahtjev za izdavanje dozvole, podnosilac zahtjeva je dužan da dostavi ugovore na osnovu kojih se obavlja spoljnotrgovinski posao.

Uz zahtjev za izdavanje dozvole za izvoz kontrolisane robe dostavlja se i originalna potvrda krajnjeg korisnika (End User Certificate - EUC) ili međunarodni uvozni sertifikat (International Import Certificat-IIC), koji nijesu stariji od šest mjeseci, ovjereni od nadležnog organa i prevodi tih potvrda ovjereni od sudskog tumača.

Uz zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje brokerskih usluga dostavlja se i originalna potvrda krajnjeg korisnika (End User Certificate - EUC) ili međunarodni uvozni sertifikat (International Import Certificat-IIC) na uvid, koji nijesu stariji od šest mjeseci, ovjereni od nadležnog organa i prevodi ovjereni od sudskog tumača ili potvrda nadležnog organa države kod koje se nalazi original sertifikata krajnjeg korisnika, podatke o državi porijekla (ako su ti podaci poznati), lokaciji, vrsti i količini kontrolisane robe, kao i podatke o svim licima koja učestvuju u transakciji, državi odredišta i krajnjem korisniku.

Ako država krajnjeg korisnika nije istovremeno i država uvoznik, uz zahtjev se prilažu međunarodni uvozni sertifikat i ovjerena kopija potvrde krajnjeg korisnika ili potvrda nadležnog organa države uvoznika da se original sertifikata krajnjeg korisnika nalazi kod nadležnih organa u državi uvoznika.

Za privremeni izvoz kontrolisane robe za potrebe izložbe, seminara, obuke, testiranja, demonstracije ili popravke robe kod proizvođača, povrat neispravne robe proizvođaču, odnosno prodavcu potvrda krajnjeg korisnika ili međunarodni uvozni sertifikat, iz stava 1 ovog člana, nije obavezna, osim na zahtjev Ministarstva.

Provjeru potvrde krajnjeg korisnika (End User Certificate - EUC) i međunarodnog uvoznog sertifikata (International Import Certificat-IIC) vrši organ državne uprave nadležan za vanjske poslove na zahtjev Ministarstva.

Međunarodni uvozni sertifikat i potvrda krajnjeg korisnika

Član 19

Ministarstvo može, na zahtjev uvoznika, izdati međunarodni uvozni sertifikat, ako uvoznik ima odgovarajuću dozvolu za uvoz kontrolisane robe.

Potvrdu krajnjeg korisnika izdaje krajnji korisnik iz Crne Gore, i mora biti ovjerena od strane Ministarstva.

Potvrda krajnjeg korisnika i međunarodni uvozni sertifikat naročito sadrže:

- 1) broj i datum izdavanja,
- 2) naziv, adresu i sjedište izvoznika i uvoznika,
- 3) naziv, adresu i sjedište krajnjeg korisnika, ako se razlikuje od uvoznika,
- 4) opis, količina i krajnja namjena kontrolisane robe,

- 5) izjavu korisnika da neće doći do preprodaje, ponovnog izvoza kontrolisane robe bilo kom drugom licu ili državi bez pisane dozvole nadležnog organa države isporučioaca ili porijekla robe, ako tu nadležnost ne prenese na nadležni organ države krajnjeg korisnika.

Ministarstvo ili krajnji korisnik može, izuzetno, ovjeriti sertifikat krajnjeg korisnika propisan od strane države izvoznika ako propisi zemlje iz koje se izvozi kontrolisana roba to zahtijevaju.

Na zahtjev uvoznika, Ministarstvo može izdati potvrdu o prijemu robe (Delivery certificate-DVC), nakon dostavljanja dokumentacije kojom se potvrđuje taj uvoz.

Saglasnost države porijekla i krajnjeg korisnika robe

Član 20

U slučaju izvoza uvezene kontrolisane robe, Ministarstvo može naložiti podnosiocu zahtjeva, da uz zahtjev za izvoz priloži i saglasnost o promjeni krajnjeg korisnika robe, izdatu od države iz koje je roba uvezena.

Odlučivanje o zahtjevu za izdavanje dozvole

Član 21

Prije odlučivanja o zahtjevu za izdavanje dozvole za izvoz, pružanje brokerskih usluga i tehničke pomoći kontrolisane robe, Ministarstvo pribavlja saglasnost organa državne uprave nadležnih za vanjske poslove, poslove odbrane i unutrašnje poslove.

Ministarstvo može, zavisno od vrste i namjene kontrolisane robe, zatražiti saglasnost i drugih nadležnih organa.

Kriterijumi za izvoz, pružanje brokerskih usluga i tehničke pomoći

Član 22

Organ državne uprave nadležan za vanjske poslove u postupku davanja saglasnosti iz člana 21 ovog zakona naročito cijeni:

- 1) poštovanje međunarodnih obaveza Crne Gore, koje proističu iz članstva u Ujedinjenim nacijama, posebno u odnosu na sankcije usvojene od strane Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju, Evropske unije i drugih međunarodnih organizacija koje obavezuju Crnu Goru, kao i sporazuma o neširenju naoružanja za masovno uništenje i drugih međunarodnih obaveza,
- 2) poštovanje ljudskih prava u državi krajnjeg odredišta kao i poštovanje međunarodnog humanitarnog prava od strane te države,
- 3) unutrašnje stanje u državi krajnjeg korisnika u smislu postojanja tenzija ili oružanih sukoba,
- 4) očuvanje regionalnog mira, bezbjednosti i stabilnosti,
- 5) ponašanje države kupca u odnosu na međunarodnu zajednicu, posebno njen stav prema terorizmu, prirodu njenih savezništava i poštovanje međunarodnog prava,

- 6) postojanje rizika da će kontrolisana roba koja se izvozi biti preusmjerena unutar države krajnjeg odredišta ili ponovo biti izvezena za nedopuštene namjene.

Organ državne uprave nadležan za poslove odbrane, u postupku davanja saglasnosti iz člana 21 ovog zakona, naročito cijeni:

- 1) nacionalnu bezbjednost Crne Gore i bezbjednost država sa kojima je Crna Gora u partnerskim odnosima,
- 2) kompatibilnost izvoza kontrolisane robe sa tehničkom i ekonomskom sposobnošću države primaoca, uzimajući u obzir potrebe države da realizuje svoje legitimne bezbjednosne i odbrambene aktivnosti uz najmanju moguću mjeru preusmjeravanja ljudskih i ekonomskih resursa za nabavku oružja.

Organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove u postupku davanja saglasnosti iz člana 21 ovog zakona naročito cijeni uticaj na bezbjednost saobraćaja i na zaštitu života, ličnu i imovinsku bezbjednost građana.

Saglasnost nadležnih organa za uvoz kontrolisane robe i pružanje tehničke pomoći

Član 23

Prije odlučivanja o zahtjevu za izdavanje dozvole za uvoz i pružanje tehničke pomoći kontrolisanom robom Ministarstvo pribavlja saglasnost organa državne uprave nadležnih za vanjske poslove, poslove odbrane i unutrašnje poslove.

Ako nadležni organ iz stava 1 ovog člana, ne da saglasnost, Ministarstvo neće izdati dozvolu.

Ministarstvo može, zavisno od vrste i namjene kontrolisane robe, zatražiti saglasnost i drugih nadležnih organa.

Kriterijumi za uvoz kontrolisane robe i pružanje tehničke pomoći

Član 24

Organ državne uprave nadležan za vanjske poslove u postupku davanja saglasnosti iz člana 23 ovog zakona, naročito cijeni:

- 1) poštovanje međunarodnih obaveza Crne Gore, koje proističu iz članstva u Ujedinjenim nacijama, posebno u odnosu na sankcije usvojene od strane Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju, Evropske unije i drugih međunarodnih organizacija koje obavezuju Crnu Goru, kao i sporazuma o neširenju naoružanja za masovno uništenje i drugih međunarodnih sporazuma,
- 2) održavanje regionalnog mira, bezbjednosti i stabilnosti.

Organ državne uprave nadležan za poslove odbrane, u postupku davanja saglasnosti iz člana 23 ovog zakona naročito cijeni:

- 1) nacionalnu bezbjednost Crne Gore i bezbjednost država sa kojima je Crna Gora u partnerskim odnosima,
- 2) namjeravanu krajnju upotrebu kontrolisane robe i rizik od reeksporta.

Organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove u postupku davanja saglasnosti iz člana 23 ovog zakona, naročito cijeni uticaj na bezbjednost saobraćaja, zaštitu života, ličnu i imovinsku bezbjednost građana.

Dostavljanje saglasnosti

Član 25

Nadležni organi iz člana 21 ovog zakona, dužni su da odluče o davanju saglasnosti i odluku dostave Ministarstvu u roku od 30 dana, od dana prijema zahtjeva za saglasnost, a najkasnije u roku od 60 dana, ako je u postupku odlučivanja o davanju saglasnosti potrebno izvršiti dodatne provjere.

Nadležni organi iz člana 23 ovog zakona, dužni su da odluče o davanju saglasnosti i odluku dostave Ministarstvu u roku od 15 dana, od dana prijema zahtjeva za saglasnost, a najkasnije u roku od 30 dana, ako je u postupku davanja saglasnosti potrebno izvršiti dodatne provjere.

U slučajevima kada nadležni organi iz čl. 21 i 23 ovog zakona ne izdaju saglasnost dužni su svoju odluku da detaljno obrazlože u skladu sa kriterijumima iz čl. 22 i 24 ovog zakona.

Izdavanje dozvola

Član 26

Dozvole za spoljnotrgovinski promet kontrolisanom robom izdaju se na period do godinu dana.

Ministarstvo može na zahtjev podnosioca zahtjeva, period važenja dozvole produžiti do okončanja posla, a najduže još na godinu dana.

Ministarstvo je dužno da o zahtjevu za izdavanje dozvole odluči u roku od deset dana, od dana dobijanja poslednje saglasnosti u skladu sa članom 25 ovog zakona.

Dozvola, međunarodni uvozni sertifikat, potvrda krajnjeg korisnika izdati u skladu sa čl. 16 i 19 ovog zakona ne mogu se prenositi na drugo lice.

Izuzeca

Član 27

Izuzetno, Ministarstvo može bez pribavljanja saglasnosti iz čl. 21 i 23 ovog zakona izdati dozvolu za izvoz ili uvoz kontrolisane robe ako se:

- 1) izvozi ili uvozi kontrolisana roba koja pripada bezbjednosnim ili odbrambenim snagama druge države, odnosno bezbjednosnim ili odbrambenim snagama Crne Gore, koja izlazi sa carinskog područja Crne Gore, prevozi se preko ili ulazi na carinsko područje Crne Gore radi:
 - a) ispunjavanja obaveza Crne Gore koje proističu iz međunarodnih sporazuma ili članstva u međunarodnim organizacijama;
 - b) učešća u međunarodnim operacijama;
 - c) učešća na međunarodnim vježbama, koje se izvode na ili van teritorije Crne Gore;
- 2) izvozi ili uvozi kontrolisana roba u cilju pružanja pomoći ili donacija u hitnim slučajevima.

Uz zahtjev za izdavanje dozvole za izvoz ili uvoz kontrolisane robe, iz stava 1 ovog člana, podnosilac zahtjeva je dužan da dostavi potvrdu krajnjeg korisnika ili drugi dokument koji potvrđuje namjenu kontrolisane robe, odnosno odluku nadležnog organa o prijemu ili pružanju humanitarne pomoći ili donacija.

Dozvolu iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo izdaje u roku od 48 sati, od prijema potvrde o krajnjem korisniku, odnosno drugog dokumenta koji potvrđuje namjenu kontrolisane robe i o tome obavještava nadležne organe iz čl. 21 i 23 ovog zakona i nadležni carinski organ.

Odbijanje zahtjeva

Član 28

Ministarstvo će odbiti zahtjev za izdavanje dozvole ako:

- 1) se utvrdi da je roba za koju se traži dozvola predmet sudskog spora;
- 2) podnosilac zahtjeva navede netačne podatke u zahtjevu za izdavanje dozvole;
- 3) podnosilac zahtjeva nije dostavio potvrdu krajnjeg korisnika u skladu sa ovim zakonom;
- 4) u drugim slučajevima utvrđenim ovim zakonom.

U slučaju odbijanja zahtjeva za izdavanje dozvole, Ministarstvo će obavijestiti podnosioca zahtjeva o razlozima zbog kojih nije izdalo dozvolu, bez navođenja podataka koji se smatraju tajnim, u skladu sa zakonom.

Oduzimanje dozvole

Član 29

Ministarstvo će oduzeti dozvolu ako:

- 1) se utvrde nove okolnosti ili dokazi koji bi sami ili u vezi sa izvedenim dokazima, predstavljali razlog za odbijanje zahtjeva;
- 2) se utvrdi da je došlo do kršenja kriterijuma iz čl. 22 i 24 ovog zakona;
- 3) se utvrdi da je dozvola izdata na osnovu nepotpunih ili netačnih podataka;
- 4) se nosilac dozvole ne pridržava uslova navedenih u dozvoli;
- 5) je nosilac dozvole brisan iz registra;
- 6) je nosilac dozvole prenio dozvolu na drugo lice suprotno članu 26 stav 4 ovog zakona.

Ministarstvo može oduzeti, privremeno obustaviti ili izmijeniti dozvolu, ako na osnovu sopstvenih informacija ili informacija dobijenih od nadležnih organa sazna da je neophodno izvršiti dodatne provjere podataka iz dozvole.

Izmjene dozvola

Član 30

Ministarstvo može po sopstvenoj inicijativi ili na zahtjev izvoznika, uvoznika, brokera i pružaoca tehničke pomoći izmijeniti podatke iz dozvole.

Ministarstvo će u slučaju da je tražena bitna izmjena, a u zavisnosti od konkretnih okolnosti, zatražiti ponovnu saglasnost nadležnih organa iz čl. 21 i 23 ovog zakona.

Pravo na žalbu

Član 31

Rješenja i odluke Ministarstva koja se donose u skladu sa ovim zakonom su konačne i protiv njih se može pokrenuti upravni spor.

Obaveze lica koja vrše spoljnu trgovinu kontrolisanom robom

Član 32

Pravno lice ili preduzetnik koje vrši spoljnu trgovinu kontrolisanom robom naročito je dužan da:

- 1) vodi evidenciju u pisanom i elektronskom obliku o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom i čuva dokumentaciju najmanje deset godina od završenog spoljnotrgovinskog posla;
- 2) pisanim putem obavijesti Ministarstvo o nastaloj promjeni u vezi sa kontrolisanom robom ili spoljnotrgovinskim poslom, najkasnije u roku od 15 dana, od dana nastale promjene;
- 3) najkasnije u roku od 15 dana, nakon izvršenog posla, pisanim putem obavijesti Ministarstvo i dostavi dokumentaciju o izvršenom poslu, a u slučajevima sukcesivnog uvoza odnosno izvoza kontrolisane robe, da dostavi dokaz za svaki pojedinačni transfer u navedenom roku;
- 4) vrati dozvolu Ministarstvu, ako po dozvoli nije vršena spoljna trgovina kontrolisanom robom, najkasnije u roku od 15 dana, od dana isteka perioda važenja dozvole;
- 5) na zahtjev Ministarstva, u roku od 120 dana od izvoza kontrolisane robe dostavi izdatu potvrdu o prijemu robe (Delivery verification certificate- DVC),
- 6) ako nakon izdavanja dozvole, dođe do promjene poslovnih partnera, krajnjih korisnika, namjeravane krajnje upotrebe, obavijesti Ministarstvo pisanim putem, u roku od 15 dana od dana nastanka ili saznanja za nastupanje te promjene.

Dokumentacija iz stava 1 tačka 3 ovog člana, naročito sadrži:

- 1) kopiju dozvole na osnovu koje je izvršen posao spoljne trgovine kontrolisanom robom i koju je ovjerio organ uprave nadležan za poslove carina u Crnoj Gori (u daljem tekstu: carinski organ);
- 2) kopiju odgovarajućih carinskih isprava;
- 3) drugu dokumentaciju, primjerenu vrsti kontrolisane robe čiji je transfer izvršen.

Sadržaj i obrazac evidencije o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom, iz stava 1 tačka 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Izvoznik, uvoznik, broker i pružalac tehničke pomoći, dužan je da prije započinjanja postupka spoljne trgovine kontrolisanom robom utvrdi da li predmetna roba ili usluga spada u kontrolisanu robu, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Postupanje nadležnih organa

Član 33

Carinski organ je dužan da bez odlaganja obavijesti Ministarstvo, ako u okviru svojih nadležnosti, ograniči ili zaustavi izvoz, uvoz, i tranzit kontrolisane robe.

Postupanje carinskog organa u sprovođenju ovog zakona, propisuje organ državne uprave nadležan za poslove finansija.

Organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove dužan je da Ministarstvu kvartalno dostavlja izvještaje o izdatim odobrenjima za tranzit kontrolisane robe.

Obavještavanje

Član 34

Ako Ministarstvo odbije zahtjev za izdavanje dozvole ili oduzme dozvolu, o toj odluci će obavijestiti nadležni organ državne uprave nadležan za vanjske poslove koji o tome, u skladu sa međunarodnim obavezama Crne Gore, obavještava druge države.

Ministarstvo će o odbijenom zahtjevu, odnosno oduzetoj dozvoli obavijestiti organ uprave nadležan za poslove carina, ne navodeći podatke koji se smatraju tajnim, u skladu sa zakonom.

IV. EVIDENCIJA I IZVJEŠTAVANJE

Evidencija Ministarstva

Član 35

Ministarstvo vodi evidenciju u pisanom i elektronskom obliku o zahtjevima za izdavanje dozvole, izdatim, realizovanim i oduzetim dozvolama, kao i o odbijenim, povučenim i odbačenim zahtjevima za izdavanje dozvola, u skladu sa ovim zakonom.

Evidenciju iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo čuva najmanje deset godina od isteka roka važenja dozvole.

Godišnji izvještaj

Član 36

Ministarstvo je dužno, da Vladi dostavlja godišnji izvještaj o izdatim dozvolama za spoljnu trgovinu kontrolisanom robom, za prethodnu godinu.

Izveštaj iz stava 1 ovog člana Ministarstvo je dužno da objavi na svojoj internet stranici, osim podataka koji se smatraju tajnim, u skladu sa zakonom.

Evidencija organa državne uprave nadležnih za unutrašnje i poslove civilnog vazduhoplovstva

Član 37

Organi državne uprave nadležni za unutrašnje i poslove civilnog vazduhoplovstva vode evidenciju u pisanom i/ili elektronskom obliku o zahtjevima za izdavanje tranzitnih dozvole, izdatim, realizovanim i oduzetim tranzitnim dozvolama, kao i o odbijenim, povučenim i odbačenim zahtjevima za izdavanje tranzitnih dozvola, u skladu sa ovim zakonom.

Evidenciju iz stava 1 ovog člana, nadležni organi čuvaju najmanje deset godina od isteka roka važenja tranzitne dozvole.

Saradnja sa međunarodnim organizacijama

Član 38

Ministarstvo može da učestvuje u razmjeni informacija o izvoznim i brokerskim aktivnostima sa državama članicama Evropske Unije, u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama.

Informacije iz stava 1 ovog člana, mogu se razmjenjivati pod uslovom obezbjeđivanja zaštite podataka koji se smatraju tajnim, u skladu sa zakonom.

V. NADZOR

Sprovođenje nadzora

Član 39

Nadzor nad sprovođenjem zakona i propisa donešenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.

Nadzor iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo može da vrši u saradnji sa organima državne uprave nadležnim za poslove odbrane, unutrašnje i vanjske poslove, a po potrebi i u zavisnosti od vrste i namjene kontrolisane robe, sa drugim nadležnim organima.

Sprovođenje nadzora na osnovu zakona uključuje nadzor prije, tokom i nakon izdavanja dozvole.

U slučaju utvrđenih nepravilnosti, Ministarstvo će o tome obavijestiti nadležne državne organe, radi daljeg postupanja.

Nadzor iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo vrši preko ovlašćenih službenika, u skladu sa zakonom.

U postupku nadzora koji se vrši u skladu sa ovim zakonom primjenjuju su odredbe zakona kojim se uređuje inspeksijski nadzor.

VI. KAZNENE ODREDBE

Prekršaji

Član 40

Novčanom kaznom od 2.000 eura do 10.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) je pružalo tehničku pomoć koja je namijenjena ili se može koristiti za razvoj i/ili proizvodnju i/ili rukovanje i/ili rad i/ili održavanje i/ili skladištenje i/ili identifikovanje i/ili širenje oružja za masovno uništenje ili je u vezi sa razvojem i/ili proizvodnjom i/ili održavanjem i/ili skladištenjem sredstava pogodnih za njegovo prenošenje (član 9 stav 1);
- 2) je pružalo tehničku pomoć koja je namijenjena ili se može koristiti za krajnju vojnu namjenu, koja se pruža u državama krajnjeg odredišta koje su pod embargom na naoružanje na osnovu odluka koje je usvojio Savjet Evropske unije i/ili na osnovu odluke Organizacije za

evropsku bezbjednost i saradnju i/ili na osnovu obavezujuće rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija (član 9 stav 2);

- 3) ne vodi evidenciju u pisanom i elektronskom obliku o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom i ne čuva dokumentaciju najmanje deset godina od završenog spoljnotrgovinskog posla (član 32 stav 1 tačka 1);

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 1.500 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 5.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tačka 1 i 2 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 200 eura do 1.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, uz novčanu kaznu, može se izreći i zaštitna mjera zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti u trajanju do šest mjeseci.

Član 41

Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 5.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) ne dostavi Ministarstvu pisanim putem, sve promjene podataka na osnovu kojih je upisano u Registar, u roku od 15 dana od dana nastanka promjene (član 14 stav 4);
- 2) se kao nosilac dozvole, ne pridržava uslova navedenih u dozvoli (član 16 stav 4);
- 3) prenese na drugo lice dozvolu i/ili, međunarodni uvozni sertifikat i/ili potvrdu krajnjeg korisnika koji su izdati u skladu sa čl. 16 i 19 ovog zakona. (član 26 stav 4);
- 4) ne obavijesti pisanim putem Ministarstvo o nastaloj promjeni u vezi sa kontrolisanom robom ili spoljnotrgovinskim poslom, najkasnije u roku od 15 dana, od dana nastale promjene (član 32 stav 1 tačka 2);
- 5) ne obavijesti Ministarstvo pisanim putem najkasnije u roku od 15 dana nakon izvršenog posla, i/ili ne dostavi dokumentaciju o izvršenom poslu, a u slučajevima sukcesivnog uvoza odnosno izvoza kontrolisane robe, ne dostavi dokaz za svaki pojedinačni transfer u navedenom roku (član 32 stav 1 tačka 3);
- 6) ne vrati dozvolu Ministarstvu, ako po dozvoli, nije vršena spoljna trgovina kontrolisanom robom najkasnije u roku od 15 dana, od dana isteka perioda važenja dozvole (član 32 stav 1 tačka 4);
- 7) na zahtjev Ministarstva, u roku od 120 dana od izvoza kontrolisane robe ne dostavi izdatu potvrdu o prijemu robe (Delivery verification certificate- DVC), (član 32 stav 1 tačka 5);
- 8) nakon izdavanja dozvole, dođe do promjene poslovnih partnera, krajnjih korisnika, namjeravane krajnje upotrebe, ne obavijesti Ministarstvo pisanim putem, u roku od 15 dana od dana nastanka ili saznanja za nastupanje te promjene (član 32 stav 1 tačka 6).

Za prekršaje iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, novčanom kaznom u iznosu od 300 eura do 1.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 1.500 eura.

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Propisi za sprovođenje zakona

Član 42

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do početka primjene propisa iz stava 1 ovog člana, primjenjivaće se propisi donijeti na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene („Službeni list CG”, broj 80/08).

Započeti postupci

Član 43

Postupci izdavanja dozvola, odnosno upisa u Registar započeti prije početka primjene ovog zakona, okončaće se po odredbama ovog zakona, ako je to povoljnije za stranku.

Važenje dozvola

Član 44

Dozvole izdate na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene („Službeni list CG”, broj 80/08) važe do isteka njihovog važenja.

Prestanak važenja

Član 45

Danom početka primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene („Službeni list CG”, broj 80/08) i član 184 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje („Službeni list CG”, broj 40/11).

Stupanje na snagu

Član 46

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od 1. jula 2016. godine.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore prema kojem se uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Crna Gora je, nakon proglašenja nezavisnosti od zajednice sa Srbijom, preuzela obavezu primjene odluka Savjeta bezbjednosti UN-a, preporuka i obaveza koje se odnose na izvoz, uvoz i tranzit naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene.

U cilju ispunjenja preuzetih obaveza, usaglašavanja sa standardima EU u oblasti kontrole spoljne trgovine kontrolisanom robom, unaprijeđenja normativnih pretpostavki za uspostavljanje državne kontrole radi ostvarivanja i zaštite bezbjednosnih, vanjskopolitičkih i ekonomskih interesa Crne Gore, međunarodnog kredibiliteta i integriteta, Skupština Crne Gore usvojila je „**Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene** („Službeni list Crne Gore“, br. 80/08). Na ovaj način su kreirani jedinstveni državni principi u izdavanju dozvola za uvoz, izvoz, brokering i tehničku pomoć kontrolisanom robom, čime je nacionalno zakonodavstvo većim dijelom usaglašeno sa međunarodnim propisima i standardima u ovoj oblasti.

Dalje normativno regulisanje spoljnotrgovinskog prometa kontrolisanom robom u Crnoj Gori u skladu sa međunarodnim standardima, jedan je od osnovnih elemenata u daljoj dogradnji pravnog sistema, čime će se značajno povećati šanse za ulazak Crne Gore u EU.

Ministarstvo ekonomije je predložilo i Skupština CG usvojila Zakon o kontroli izvoza roba dvostruke namjene („Sl.list CG“, br.30/12 od 8.juna 2012.g). Ovim zakonom uređuju se uslovi pod kojima se može vršiti izvoz i tranzit robe dvostruke namjene, pružanje brokerskih usluga i tehničke pomoći u vezi sa robom dvostruke namjene, nadležnost organa u sprovođenju ovog zakona, kao i druga pitanja od značaja za izvoz i tranzit robe dvostruke namjene. Ovo je ujedno i jedan od razloga po osnovu koga je neophodno bilo donijeti novi Zakon koji će posebno urediti uslove pod kojima se može vršiti spoljna trgovina naoružanjem i vojnom opremom.

Razlozi za donošenje novog »**Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom**« takođe se odnose i na dalje normativno usklađivanje nacionalnog zakona sa propisima i najboljom praksom EU u oblasti prometa naoružanjem i vojnom opremom.

Ministarstvo ekonomije (u daljem tekstu: **Ministarstvo**), predlaže donošenje navedenog Zakona kojim se uređuju uslovi pod kojima se može vršiti spoljna trgovina naoružanjem i vojnom opremom (u daljem tekstu: kontrolisana roba), kojim se poštuju međunarodne obaveze i standardi, kao i uvažavaju međunarodne prakse koje se primjenjuje u ovoj oblasti.

Tekst Predloga zakona je podijeljen u sedam djelova koji se odnose na:

- I. OSNOVNE ODREDBE
- II. VRŠENJE SPOLJNE TRGOVINE KONTROLISANOM ROBOM
- III. USLOVI ZA VRŠENJE SPOLJNE TRGOVINE KONTROLISANOM ROBOM
- IV. EVIDENCIJA I IZVJEŠTAVANJE
- V. NADZOR

- VI. KAZNENE ODREDEBE
- VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

III. USAGLAŠENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Predlog zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom je usklađen sa odgovarajućim međunarodnim pravnim dokumentima (Ocjena usklađenosti propisa sa odgovarajućim propisima EU – Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija).

Efikasan sistem spoljne trgovine kontrolisanom robom je neophodan kako bi se obezbedilo da međunarodne obaveze Crne Gore, naročito u pogledu ne-širenja oružja, kao i obaveze Evropske unije, budu u potpunosti ispoštovane, što je kasnije obuhvaćeno kroz kriterijume Zajedničke pozicije ugrađene u tekst ovog Zakona.

IV. OBRAZLOŽENJE POJEDINAČNIH ODREDBA

Odredbom člana 1 ovog zakona uređuje se oblast primjene zakona odnosno uslove pod kojima se može vršiti spoljna trgovina naoružanjem i vojnom opremom (u daljem tekstu: Kontrolisan roba), kao i druga pitanja od značaja za primjenu ovog zakona.

Odredbom člana 2 ovog zakona definiše se obuhvat spoljnotrgovinskog prometa kontrolisanom robom, gdje su obzirom na specifičnost robe precizno definisane norme koje se odnose na izvoz, uvoz, tranzit i transport kontrolisane robe, kao i brokerske usluge i tehnička pomoć. Ove odredbe olakšavaju primjenu i razumijevanje zakona i smanjuje potrebu za naknadnim tumačenjima.

Odredbom člana 3 ovog zakona određena je nadležnost organa državne uprave nadležnog za poslove spoljne trgovine (u daljem tekstu: Ministarstvo) po osnovu izdavanja Dozvola za izvoz, uvoz, pružanje brokerskih usluga i tehničke pomoći.

Odredbom člana 4 dato je ovlaštenje Vladi Crne Gore da, na predlog Ministarstva, donosi i ažurira Nacionalne kontrolne liste. Odluka o ažuriranju Nacionalne kontrolne liste naoružanja i vojne opreme je u skladu sa Zajedničkom listom vojne opreme Evropske unije.

Odredba člana 5 ovog zakona ukazuje da se na postupke koji se vode u skladu sa ovim zakonom primjenjuju odredbe zakona kojim je uređen opšti upravni postupak.

Odredba člana 6 ovog zakona definiše rodnu ravnopravnost, tj. izrazi koji se koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu, bez diskriminacije.

Odredbama člana 7 ovog zakona definisani su izrazi tj. značenja izraza koji se upotrebljavaju u ovom zakonu. Ove odredbe olakšavaju primjenu i razumijevanje zakona i smanjuje potrebu za naknadnim tumačenjima.

Pojmovi navedeni u odredbama ovog člana su najvećim dijelom usklađeni sa relevantnim međunarodnim dokumentima ili su rezultat najbolje međunarodne prakse.

Odredbe člana 8 ovog zakona definišu da spoljnu trgovinu kontrolisanom robom može vršiti pravno lice ili preduzetnik sa sjedištem na teritoriji Crne Gore, upisano u Centralni registar privrednih subjekta (u daljem tekstu: CRPS) i registar lica koje mogu da vrše spoljnu trgovinu kontrolisanom robom (u daljem tekstu: Registar), na osnovu dozvole za spoljnu trgovinu kontrolisanom robom.

Uvoz i izvoz kontrolisane robe sa kontrolne liste, za sopstvene potrebe, može da vrši i fizičko lice.

Odredbe člana 9 ovog zakona propisuju zabranu tehničke pomoći, ako je namjenjena ili se može koristiti u vezi sa razvojem, održavanjem, skladištenjem, identifikovanjem ili širenjem oružja za masovno uništenje ili je u vezi sa razvojem, proizvodnjom, održavanjem ili skladištenjem sredstava pogodnih za njegovo prenošenje.

Takođe, ovim članom je definisana zabrana tehničke pomoći, ako je namijenjena ili se može koristiti za vojnu krajnju namjenu, koja se pruža u državama krajnjeg odredišta koje se nalaze pod embargom na naoružanje na osnovu zajedničkog stava ili zajedničke akcije koji je usvojio Savjet EU, na osnovu odluke Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju ili na osnovu obavezujuće rezolucije Savjeta Bezbjednosti Ujedinjenih Nacija.

Odredbe člana 10 ovog zakona govore o uslovima tranzita i transporta kontrolisane robe kopnenim, vodenim i vazdušnim putem. Ovim članom je definisan postupak za izdavanje odobrenja za tranzit kao i nadležni organi koji učestvuju u tom postupku.

Odredba člana 11 ovog zakona govori o preduzimanju potrebnih mjera obezbjeđenja pri spoljnom i unutrašnjem tranzitu kontrolisane robe.

Odredbama čl. 12-15 ovog zakona jasno je uređena oblast, u okviru Uslova za vršenje poslova spoljne trgovine kontrolisanom robom, Uslova za upis u Registar (pravno lice ili preduzetnik se može upisati u Registar dok fizičko lice za sopstvene potrebe ne treba biti upisano u Registar kako bi steklo pravo na promet, u skladu sa zakonom).

Odredbe člana 13 propisuju da se Upis u Registar vrši te šta je sve podnosilac zahtjeva dužan dostaviti Ministarstvu. Ovim članom je takođe predviđeno da Ministarstvo službenim putem pribavlja najveći broj dokumentacije što je u skladu sa preporukama iz Giljotine propisa tj. predlozima za poboljšanje normi pojedinih zakona od kojih se dio odnosio i na ovaj propis.

Odredbama člana 14 utvrđuje se nadležnost organa za vođenje Registra lica ovlašćenih za obavljanje spoljne trgovine kontrolisanom robom. Ministarstvo se obavezuje da propiše akte o sadržaju i načinu vođenja Registra, kao i uslove pod kojim će Ministarstvo odbiti zatjev za upis u Registar, tj. uslove za brisanje iz Registra (član 15).

Odredbe člana 16 ovog zakona definišu vrstu dozvole i utvrđuje šta sve dozvola kao akt Ministarstva treba naročito da sadrži.

Odredbe člana 17 ovog zakona utvrđuju šta sve podnosilac zahtjeva treba do dostavi Ministarstvu, kako bi se njegov zahtjev mogao dalje razmatrati.

Na ovaj način će licima u postupku biti poznate sve pojedinosti oko cjelokupnog procesa podnošenja zahtjeva za konkretan spoljnotrgovinski posao.

Odredbe člana 18 ovog zakona predviđaju ostalu potrebnu dokumentaciju koju podnosilac zahtjeva treba da podnese Ministarstva za vršenje spoljne trgovine kontrolisanom robom.

Ako država krajnjeg korisnika nije istovremeno i država uvoznik, uz zahtjev se prilažu međunarodni uvozni sertifikat i ovjerena kopija potvrde krajnjeg korisnika ili potvrda nadležnog organa države uvoznika da se original sertifikata krajnjeg korisnika nalazi kod nadležnih organa u državi uvoznika.

Ako se vrši privremeni izvoz za potrebe izložbe, seminara, obuke, testiranja, demonstracije ili popravke robe kod proizvođača, kao i povrat neispravne robe proizvođaču, odnosnu prodavcu, Potvrda krajnjeg korisnika i/ili međunarodni uvozni sertifikat, ne prilaže se uz zahtjev za izvoz.

Ako se dozvola traži za pružanje brokerskih usluga, podnosilac zahtjeva dužan je da dostavi ovjerenu kopiju potvrde krajnjeg korisnika ili potvrdu nadležnog državnog organa države izvoza robe da se original potvrde krajnjeg korisnika nalazi kod nadležnih organa u državi izvoznika, podatke o državi porijekla (ako su ti podaci poznati), lokaciji, vrsti i količini kontrolisane robe, kao i podatke o svim licima koja učestvuju u transakciji, državi odredišta i krajnjem korisniku.

Odredbe člana 19 ovog zakona, ako uvoznik ima odgovarajuću dozvolu za uvoz kontrolisane robe daju mogućnost da Ministarstvo može, na zahtjev uvoznika, izdati međunarodni uvozni sertifikat. Potvrdu krajnjeg korisnika izdaje krajnji korisnik iz Crne Gore, i šta sve ti dokumenti moraju naročito sadržati opisano je u stavu 3 ovog člana.

Ako to zahtijevaju organi zemlje isporučioaca robe, a na zahtjev uvoznika, Ministarstvo može potvrditi tačnost podataka navedenih u potvrdi krajnjeg korisnika.

Odredbe člana 20 ovog zakona utvrđuju šta u slučaju izvoza ranije uvezene kontrolisane robe Ministarstvo može tražiti od podnosioca zahtjeva, kao i šta se može zatražiti u slučaju uvoza kontrolisane robe radi izvoza u druge države.

Odredba člana 21 ovog zakona definiše obavezu Ministarstva da prije donošenja odluke o predmetnom zahtjevu isti razmotri i proslijedi na saglasnosti nadležnim državnim organima koji će donositi odluke i prosljeđivati Ministarstvu na konačan postupak ne/izdavanja dozvola.

Odredbe člana 22 ovog zakona utvrđuju obaveze da će nadležni organi iz člana 21 ovog zakona, prilikom odlučivanja za izdavanje saglasnosti za vršenje poslova spoljne trgovine kontrolisanom robom, razmotrati kriterijume koji su sadržani zapravo u Zajedničkom stavu Savjeta EU 2008/944/CFSP od 8. decembra 2008.¹

U vezi sa članom 22 i kriterijuma koji se razmatraju dajemo sljedeće pojašnjenje

Kako se primjenjuje 1. kriterijum

Kodeks ponašanja Evropske unije za izvoz oružja odnosi se na sve izvoze iz zemalja članica Evropske unije. Iz tog razloga 1. kriterijum se primjenjuje na izvoze u sve zemlje primaocce, bez ikakve razlike među njima. Međutim, predloženi koraci slijede princip koji nalaže da se pažljivo analizira 1. kriterijum ukoliko postoji rizik da se naruše međunarodne obaveze zemalja članica ili Zajednice u cjelini.

Svrha 1. kriterijuma jeste da se prije svega obezbijedi poštovanje sankcija koje su proglasile UN, OEBS ili EU, sporazuma o neširenju naoružanja, ostalih sporazuma o razoružavanju, kao i drugih međunarodnih obaveza. Sve dozvole za izvoz treba obraditi pojedinačno i posebnu pažnju treba obratiti na 1. kriterijum ukoliko postoje bilo kakvi problemi po pitanju poštovanja međunarodnih obaveza.

Izvori informacija: Informacije o riziku od kršenja međunarodnih obaveza treba prije svega zahtijevati od službenika Ministarstva vanjskih poslova koji su zaduženi za određenu zemlju i odgovarajuće sporazume o neširenju naoružanja, razoružavanju ili kontroli izvoza. Na isti način se preporučuje mišljenje diplomatskih predstavništava i drugih vladinih institucija zemalja članica Evropske unije, uključujući izvore obavještajnih službi.

Zajednička EU baza informacija obuhvata EU HOM izvještaje o zemlji, EU bazu podataka o odbijanju, EU kriznu listu, kao i zaključke/izjave o određenim zemljama ili bezbjednosnim

¹ Crna Gora je putem stalne misije u Briselu početkom 2009.godine prihvatila obavezu o punoj implementaciji svih kriterijuma Zajedničkog stava u postupku kontrole spoljne trgovine naoružanjem: vojnom opremom i robom dvostruke namjene dopis No.0801-1403/2 od 23.02.2009.god.

pitanjima. Listu zemalja koje su pod embargom UN-a, OEBS-a i EU-a redovno ažurira Savjet Evropske unije i ona je dostupna putem redovnih informacionih kanala. Opšte smjernice o režimu neširenja naoružanja EU mogu da se pronađu u Strategiji protiv širenja oružja za masovno uništenje EU, kao i u klauzulama o neširenju naoružanja u bilateralnim sporazumima.

Dokumentacija Ujedinjenih nacija i drugih relevantnih organizacija kao što su IAEA (Međunarodna agencija za atomsku energiju) i OPCW (Organizacija za zabranu hemijskog oružja) može da bude korisna u definisanju zahteva određenih međunarodnih režima ili sporazuma, kao i u utvrđivanju politike u zemlji primaocu na tom planu.

Elementi koje treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke za 1. kriterijum

3.1.3. Ispitivanje 1. kriterijuma otkriva da prilikom procjene treba uzeti u obzir sljedeća pitanja:

- (a) međunarodne obaveze zemalja članica i njihove obaveze da nametnu embargo na trgovinu oružjem Ujedinjenih nacija, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju i Evropske unije

Crna Gora trebalo bi da provjeri navedeno ili vjerovatno odredište izvoza, kao i lokaciju krajnjeg korisnika u vezi sa embargom koji su nametnuli UN, OEBS i EU. Pošto je lista zemalja, nadržavnih tijela i pojedinaca (poput terorističkih grupa i terorista) koji su pod embargom podložna stalnim promjenama, najveću pažnju bi trebalo obratiti na to da se u obzir uzmu skorija dešavanja.

Zemlje, nadržavna tijela i pojedinci koji podliježu sankcijama UN-a, OEBS-a i EU-a poklapaju se u velikoj mjeri. Međutim, lista dobara (za vojnu i dvostruku primjenu) u okviru nekoliko embarga protiv istog krajnjeg korisnika može da se razlikuje, a nametnuta ograničenja mogu biti obavezna ili opcionalna. Kako bi se obezbijedilo jedinstveno tumačenje pravno obavezujućih sankcija UN-a, relevantne rezolucije Savjeta bezbjednosti uključene su u zakon Evropske unije u obliku zajedničke pozicije Savjeta i, ukoliko je to potrebno, odredbe Savjeta. Zbog toga je u slučaju nedoumica u vezi sa tumačenjem obaveznih sankcija UN-a potrebno konsultovati EU listu sankcija. Što se tiče sankcija UN-a i OEBS-a koje nijesu pravno obavezujuće, tumačenje je prepušteno zemljama ne/članicama Evropske unije.

Prilikom donošenja odluke o izdavanju dozvole, zemlje članice bi trebalo da se pridržavaju najstrožijih ograničenja koja ih obavezuju odnosno koja su primjenljiva na njih, kako bi se izbjegle neusaglašenosti sa njihovim međunarodnim obavezama.

- (b) međunarodne obaveze zemalja članica Evropske unije u skladu sa Sporazumom o neširenju nuklearnog oružja, Konvencijom o biološkom i toksičnom oružju i Konvencijom o hemijskom oružju.

Kako se primenjuje 2. kriterijum

Kodeks ponašanja Evropske unije za izvoz oružja odnosi se na SVE izvoze. Iz tog razloga 2. kriterijum se primjenjuje na izvoze u sve zemlje primaoca, bez ikakve razlike među njima. Međutim, budući da 2. kriterijum dovodi u vezu poštovanje ljudskih prava od strane zemlje primaoca, posebna pažnja treba da bude posvećena izvozima oružja u zemlje u kojima ima pokazatelja kršenja ljudskih prava.

Izvori informacija: Zajednička baza izvora informacija koja je dostupna svim zemljama članicama Evropske unije sastoji se od EU HOM izvještaja, EU-ovih kratkih pregleda o poštovanju ljudskih prava i u određenim slučajevima izjavama/zaključcima VIjeća EU pojedinačnim zemljama primaocima. Ovi dokumenti obično uzimaju u obzir informacije dostupne iz drugih međunarodnih

tijela i izvora informacija. Međutim, zbog ključne analize pojedinačnih slučajeva i specifičnosti svakog izdavanja dozvole, dodatne informacije mogu se nabaviti iz sljedećih izvora:

- Diplomatskih misija zemalja članica Evropske unije i drugih vladinih institucija,
- Dokumentacije Ujedinjenih nacija, ICRC-a i drugih međunarodnih i regionalnih tijela,
- Izvještaja međunarodnih NVO-ova,
- Izvještaja lokalnih NVO-ova koji se bave ljudskim pravima i drugih pouzdanih lokalnih izvora,
- Informacije od građanskog društva.

Elementi koje treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke

Osnovni koncepti: Ispitivanje 2. kriterijuma otkriva nekoliko osnovnih koncepata koje treba uzeti u obzir prilikom obrade i koji su istaknuti u sljedećem tekstu.

„Nakon procjene stava zemlje primaoca prema relevantnim principima ustanovljenim od strane međunarodnih instrumenata ljudskih prava, Crna Gora:

- (a) neće izdati dozvolu ako postoji očigledan rizik da se predloženi izvoz može koristiti za unutrašnju represiju.
- (b) biće posebno pažljiva i obazriva prilikom izdavanja dozvola, na osnovu pojedinačnih slučajeva i uzimajući u obzir prirodu opreme, zemljama u kojima su kompetentna tijela UN-a, Savjeta Evrope ili EU-a utvrdila postojanje teškog kršenja ljudskih prava.

U te svrhe, oprema koja se može koristiti za unutrašnju represiju obuhvata, između ostalog, opremu za koju postoje dokazi za korišćenja ove ili slične opreme za unutrašnju represiju od strane krajnjeg korisnika ili za koju se opravdano smatra da se neće koristiti u navedene svrhe ili da je neće koristiti krajnji korisnik i da će se koristiti za unutrašnju represiju. U skladu sa prvim paragrafom Operativnih odredbi ovog Kodeksa, priroda opreme biće pažljivo razmotrena, naročito ako je namijenjena u unutrašnje bezbjednosne svrhe. Unutrašnje represije obuhvataju, između ostalog, torturu i druge surove, nehumane i ponižavajuće postupke ili kazne, nezvanična ili proizvoljna pogubljenja, nestanke, proizvoljna hapšenja i druga kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda kao što je navedeno u međunarodnim instrumentima ljudskih prava, uključujući Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima“.

Prilikom procjene da li postoji očigledan rizik da se predloženi izvoz može koristiti za unutrašnju represiju, zemlje članice Evropske unije trebalo bi da razmotre trenutnu i prošlu evidenciju o predloženom krajnjem korisniku u odnosu na poštovanje ljudskih prava, kao i o zemlji primaoca uopšte. Poslednje pomenuto obuhvata politiku vlade zemlje primaoca, nedavne značajne razvoje, uključujući između ostalog uticaj „borbe protiv terorizma“, efikasnu zaštitu ljudskih prava ustavom, obuku glavnih izvršilaca na polju ljudskih prava (npr. bezbjednosne agencije), izuzeće od kažnjavanja za kršenje ljudskih prava, nezavisna posmatračka tijela i državne institucije za unapređenje ili zaštitu ljudskih prava.

Međunarodni instrumenti ljudskih prava:

Ovi instrumenti i njihovi pojedinačni dodatni protokoli predstavljaju glavne međunarodne norme i standarde u oblastima ljudskih prava i osnovnih sloboda. Oni garantuju građanska i politička prava (između ostalog, pravo na život, zabranu ropstva i prinudnog rada, slobodu i bezbjednost osobe, jednakost pred zakonom, pravično suđenje i efikasni pravni lijek, slobodu izražavanja i informacija, slobodu okupljanja, slobodnu kretanja, slobodu mišljenja, svijesti i religije, pravo na

traženje i uživanje azila), prava žena, prava djeteta, nediskriminaciju, prava manjina i domaćeg stanovništva, ekonomska, socijalna i kulturna prava.

Stav zemlje primaoca: Sljedeće indikatore bi trebalo uzeti u obzir prilikom procjene poštovanja i odnosa zemlje prema svim ljudskim pravima i osnovnim slobodama:

- posvećenost Vlade zemlje primaoca poštovanju i poboljšavanju ljudskih prava i privođenje kršilaca ljudskih prava pravdi
- dokument o sprovođenju relevantnih međunarodnih i regionalnih instrumenata ljudskih prava putem državne politike i prakse
- dokument o usvajanju relevantnih međunarodnih i regionalnih instrumenata ljudskih prava zemlje o kojoj je riječ
- stepen saradnje sa međunarodnim i regionalnim mehanizmima ljudskih prava (npr. nezavisni komiteti UN-a i posebne procedure)
- politička volja za transparentnu raspravu o unutrašnjim pitanjima ljudskih prava, na primjer u obliku bilateralnih i multilateralnih dijaloga, sa EU-om ili sa drugim partnerima, uključujući građansko društvo

Teška kršenja ljudskih prava: U Bečkoj deklaraciji i programu za akciju usvojenim na Svjetskoj konferenciji o ljudskim pravima u Beču, u junu 1993, ponovo je potvrđena obaveza svih Država da ispunjavaju svoje obaveze u unaprijeđivanju univerzalnog poštovanja svih ljudskih prava i osnovnih sloboda, odnosa prema njima i njihove zaštite u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija, drugih instrumenata u vezi sa ljudskim pravima i međunarodnim zakonima. Takođe su ponovo potvrđeni principi univerzalnosti, nerazdijeljivosti, uzajamne zavisnosti i povezanosti svih ljudskih prava.

Što se tiče određivanja kršenja ljudskih prava kao „teškog“, svaka situacija mora se procijeniti pojedinačno i pri tom se moraju uzeti u obzir svi relevantni aspekti. Relevantan faktor u procjeni jeste karakter/priroda i posljedice kršenja o kome je riječ. Sistematska i/ili rasprostranjena kršenja ljudskih prava naglašavaju težinu situacije u vezi sa ljudskim pravima. Međutim, kršenja ne moraju biti sistematska ili rasprostranjena da bi se smatrala „teškim“ na osnovu analize 2. kriterijuma. Prema 2. kriterijumu, glavni faktor u analizi jeste činjenica da li su kompetentna tijela UN-a, EU-a ili Savjeta Evrope utvrdila da li je u zemlji primaocu došlo do teškog kršenja ljudskih prava. Po ovom pitanju, nije neophodno da ova kompetentna tijela izričito koriste termin „težak“; dovoljno je da kažu da su utvrdila da je došlo do kršenja. Konačnu procjenu da li se ta kršenja smatraju teškim u datom kontekstu moraju izvršiti zemlje članice Evropske unije. Slično tome, odsustvo odluke tih tijela ne bi trebalo da isključi mogućnost da države članice Evropske unije donesu nezavisnu procjenu po pitanju postojanja teškog kršenja ljudskih prava.

Unutrašnja represija, očigledan rizik, „mogućnost“, pojedinačni slučajevi: Tekst Kriterijuma daje obiman skup primjera onoga što čini unutrašnju represiju. Međutim, procjena da li postoji očigledan rizik da se predloženi izvoz može koristiti za izvršavanje ili omogućavanje takvih djela zahtijeva detaljnu analizu. Potrebno je obratiti pažnju na kombinaciju „očiglednog rizika“ i „mogućnosti“ u tekstu. Za to je potrebna manja količina dokaza od očiglednog rizika da će se prema koristiti za unutrašnju represiju.

Analiza očiglednog rizika mora biti zasnovana na pojedinačnom razmatranju dokaza istorijskih i trenutnih preovlađujućih okolnosti u zemlji primaocu/u odnosu na predloženog krajnjeg korisnika, kao i svih prepoznatljivih trendova i/ili budućih događaja za koje se osnovano može

očekivati da će stvoriti uslove koji mogu voditi do represivnih mjera (npr. predstojeći izbori). Neka od početnih pitanja koja se mogu postaviti jesu sljedeća:

- Da li je ponašanje zemlje primaoca/predloženog krajnjeg korisnika negativno ocijenjeno u izjavama/zaključcima Veća EU?
- Da li nedavni izveštaji Šefova misije EU u zemlji primaocu/u vezi sa predloženim krajnjim korisnikom sadrže zabrinutost?
- Da li su druga međunarodna ili regionalna tijela (npr. UN, Savjet Evrope ili OEBS) izrazila zabrinutost?
- Da li postoje stalni izveštaji o zabrinutosti lokalnih ili međunarodnih NVO i medija?

Prije potvrde analize veoma je važno procijeniti trenutnu situaciju u zemlji primaocu. Može se desiti da je bilo slučajeva zlostavljanja u prošlosti, ali da je zemlja primalac preduzela korake za promjenu prakse usljed domaćeg ili međunarodnog pritiska ili unutrašnje promjene vlasti. Mogu se postaviti sljedeća pitanja:

- Da li je zemlja primalac pristala na spoljni ili drugi nezavisni nadzor i/ili ispitivanja navodnih represivnih djela?
- Ukoliko jeste, kako je reagovala na/primijenila utvrđene činjenice?
- Da li se vlada zemlje primaoca promijenila po pitanju načina na koji uliva povjerenje u vezi sa promjenom politike/prakse?
- Da li postoje programi EU-a ili drugi multilateralni ili bilateralni programi koji treba da dovedu do promjene/reforme?

Olakšavajući faktori, kao što su poboljšana otvorenost i tekući proces dijaloga radi rješavanja zabrinutosti u vezi sa poštovanjem ljudskih prava u zemlji primaocu, mogu dovesti do potencijalno pozitivnije procjene. Međutim, važno je prepoznati da dug vremenski period nakon instanci represije javnog karaktera u zemlji primaocu sam po sebi ne predstavlja pouzdanu meru odsustva očiglednog rizika. Ne postoji zamjena za ažurne informacije iz pouzdanih izvora podataka ako je namjera da se izvrši odgovarajuća pojedinačna procjena.

Priroda opreme predstavlja bitno pitanje u slučaju svih molbi. Od presudnog je značaja da svaka procjena opreme u okviru 2. kriterijuma bude realistična (npr. da li se stavke o kojima je riječ zaista mogu upotrebiti kao sredstvo za represiju?). Međutim, takođe je veoma važno shvatiti da je za izvršavanje ili omogućavanje represivnih djela korišćen širok opseg opreme. Artikli kao što su oklopni transporteri (APC-ovi), zaštitni prsluci i oprema za komunikaciju/nadgledanje mogu igrati značajnu ulogu u primjeni represije.

Krajnji korisnik takođe predstavlja bitno povezano pitanje. Ako je oprema namijenjena policiji ili bezbjednosnim snagama, važno je utvrditi kojem dijelu ovih snaga u zemlji primaocu će artikli biti isporučeni. Takođe treba obratiti pažnju na to da ne postoji strogo utvrđeno pravilo po pitanju djelova bezbjednosnog aparata koji mogu imati ulogu u represiji. Na primjer, vojska može imati ulogu u mnogim državama, dok u drugim uopšte nema takve uloge.

Neka od početnih pitanja mogu obuhvatati sljedeće:

- Da li postoje svjedočanstva o tome da se ova oprema koristi za represiju u zemlji primaocu ili na nekom drugom mjestu?
- Ako ne, kakva je mogućnost da će se koristiti ubuduće?

- Ko je krajnji korisnik?
- Koja je uloga krajnjeg korisnika u zemlji primaocu?
- Da li je krajnji korisnik učestvovao u represiji?
- Da li postoje izvještaji o takvim aktivnostima?

Zloupotreba. Takođe treba razmotriti pitanje unutrašnje zloupotrebe. Indicije za ovo možda se nalaze u prirodi opreme i krajnjem korisniku. Mogu se postaviti sljedeća pitanja:

- Da li navedeni krajnji korisnik ima legitimnu potrebu za ovom opremom? Ili su artikli o kojima je riječ prikladniji za drugi dio bezbjednosnog aparata?
- Da li bismo izdali dozvolu da krajnji korisnik predstavlja neki drugi dio bezbjednosnog aparata zemlje primaoca?
- Da li različiti djelovi bezbjednosnih snaga imaju zasebne kanale za nabavku? Da li postoji mogućnost da se oprema može preusmjeriti u drugi dio?

Kako se primjenjuje 3. kriterijum

Kriterijum 3 odnosi se na sve izvoze od strane zemalja članica Evropske unije koji uključuju vojnu opremu i tehnologiju sa zajedničke liste vojne opreme, kao i na artikle sa dvostrukom primjenom kao što je navedeno u operativnom paragrafu 6 Kodeksa ponašanja. 3. kriterijum odnosi se na sve zemlje primaoca bez razlike. Međutim, ovi predloženi koraci slijede princip da je u slučaju postojanja oružanog sukoba ili unutrašnjih tenzija u zemlji odredišta potrebno izvršiti pažljivu analizu rizika kojim bi ovaj predloženi izvoz mogao da izazove ili produži konflikt ili pogorša trenutno stanje i dovede do sukoba širih razmjera. Ukoliko se analizom pokaže postojanje ovakvog rizika, treba zauzeti ograničeni pristup prema dozvoli za izvoz koja se razmatra. Posebnu pažnju treba obratiti na ulogu krajnjeg korisnika u ovom konfliktu. Sve dozvole za izvoz treba obraditi pojedinačno i posebnu pažnju treba obratiti na 3. kriterijum ukoliko postoji zabrinutost po pitanju tenzija ili oružanog sukoba.

Izvori informacija: Informacije o postojanju rizika da će oprema izazvati ili produžiti oružane sukobe ili pogoršati postojeće tenzije ili konflikte u zemlji krajnjeg odredišta treba potražiti od misije zemlje članice Evropske unije u zemlji u pitanju, kao i od Ministarstva vanjskih poslova.

Zajednička baza izvora informacija koja je dostupna svim zemljama članicama Evropske unije sastoji se od EU HOM izvještaja, EU-ovih kratkih pregleda o poštovanju ljudskih prava i u određenim slučajevima izjavama/zaključcima Vijeća EU pojedinačnim zemljama primaocima. EU-ova krizna lista sadrži odredišta kojima treba posvetiti posebnu pažnju po pitanju 3. kriterijuma. Prilikom konsultovanja sa ostalim zemljama članicama Evropske unije po pitanju odbijanja, zemlje članice Evropske unije se podstiču da dijele svoje analize i tumačenja unutrašnje situacije u zemlji krajnjeg odredišta.

Opšti obavještajni izvještaji i izvještaji sa Interneta nacionalnih obavještajnih službi takođe mogu biti od pomoći, posebno prilikom obrade mogućeg povećanja sposobnosti.

Izvori dodatnih informacija mogu biti:

- Lokalne UN/EU/OEBS misije
- Dokumentacija UN (UNGA, UNSC), Međunarodnog krivičnog suda i/ili ostalih međunarodnih i regionalnih tijela;
- Istraživački instituti (npr. SIPRI)
- Izveštaji međunarodnih NVO-ova,
- Informacije lokalnih i regionalnih NVO-ova/građanskog društva.

U Aneksu I nalazi se nepotpuna lista odgovarajućih Internet stranica.

Elementi koje treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke

Osnovni koncepti: Ispitivanje 3. kriterijuma otkriva nekoliko osnovnih koncepata koje treba uzeti u obzir prilikom obrade i koji su naglašeni u sljedećem tekstu.

Unutrašnja situacija

„Unutrašnja situacija“ označava ekonomsku, socijalnu i političku situaciju i stabilnost u okviru granica zemlje krajnjeg odredišta. Kodeks ponašanja Evropske unije za termin „zemlja krajnjeg odredišta“ takođe koristi termin „zemlja primalac“.

Postojanje tenzija ili oružanih sukoba

„Tenzije“ označavaju odnose neprijateljstva ili mržnje između različitih grupa ili grupa pojedinaca u društvu koji se zasnivaju na rasi, boji kože, polu, jeziku, religiji, političkom ili drugom mišljenju, nacionalnom ili socijalnom porijeklu, tumačenju istorijskih događaja, ekonomskim razlikama ili vlasništvu, seksualnom opredijeljenju ili drugim faktorima. Tenzije mogu biti povod za nemire ili nasilje ili razlog za organizovanje privatnih naoružanih jedinica koje nisu pod kontrolom države.

„Oružani sukobi“ označavaju eskalaciju tenzija između gorenavedenih grupa na nivo na kojem bilo koja od navedenih grupa koristi oružje za obračun sa drugom grupom.

Prilikom razmatranja izdavanja dozvole za izvoz, odgovarajući organ vlasti analizira unutrašnju situaciju u zemlji odredišta; moguće učestvovanje i ulogu krajnjeg korisnika u konfliktu ili tenzijama i moguće korišćenje artikala predloženog izvoza u konfliktu. Prilikom procjene potencijalnog rizika u zemlji primaocu, odgovarajući organ vlasti može postaviti sljedeća pitanja:

- Koja je krajnja namjena predloženog izvoza (vojne tehnologije ili opreme)? Da li će se izvoz koristiti za uvođenje unutrašnjeg stanja bezbjednosti ili za nastavljane neprijateljstva?
- Da li je vojna oprema ili tehnologija namijenjena za podršku međunarodnim pokušajima održavanja ili uvođenja mira ili humanitarnim intervencijama?
- Da li krajnji korisnik učestvuje ili je blisko povezan sa stranama uključenim u oružani sukob u zemlji? Koja je uloga krajnjeg korisnika u konfliktu?
- Ako se zahtijevaju komponente ili rezervni delovi, da li je poznato da li zemlja primalac koristi odgovarajući sistem koji uključuje tu opremu u oružanom sukobu?
- Da li postoje izvještaji o pogoršavanju postojećih tenzija? Da li postoji rizik od pretvaranja postojećih tenzija u oružani sukob kada jedna ili više strana dobije pristup vojnoj opremi i tehnologiji koja se izvozi?
- Da li se na zemlju primaoca primjenjuje regionalni ili UN embargo zbog unutrašnje situacije u zemlji (pogledajte kriterijum 1)?

Priroda opreme

Priroda opreme će uticati na odluku o odobrenju ili odbijanju dozvole. Treba razmotriti da li je oprema ili tehnologija koja se izvozi direktno ili indirektno povezana sa tenzijama ili konfliktima u zemlji krajnjeg odredišta. Ovo je još važnije ukoliko u zemlji već postoji oružani sukob.

Neka od pitanja koje treba razmotriti mogu biti:

- Da li je izvoz takve prirode da se može koristiti u oružanom sukobu u zemlji krajnjeg odredišta?

- Da li postoji rizik da će postojeće unutrašnje tenzije prerasti u oružani sukob kada predloženi krajnji korisnik dobije pristup ovoj vojnoj opremi i tehnologiji?

Krajnji korisnik

Krajnji korisnik takođe igra važnu ulogu u analizi. Ukoliko postoji zabrinutost po pitanju 3. kriterijuma, važno je utvrditi kojem dijelu vojske, policije ili bezbjednosnih snaga je izvoz namijenjen. Na primjer, vojska i policija u zemlji primaocu mogu biti uključeni u oružani sukob u kojem mornarica nema nikakvu ulogu. Po tom pitanju, treba razmotriti i rizik od unutrašnje zloupotrebe.

Složeniji slučajevi su oni u kojima je oprema namijenjena istraživačkom institutu ili privatnoj firmi. Tada procjenu treba donijeti u zavisnosti od vjerovatnoće zloupotrebe, a stavove po pitanju 3. kriterijuma treba zasnivati na ostalim kriterijumima, posebno 7. kriterijumu, riziku od zloupotrebe.

Sljedeće stavke treba uzeti u obzir:

- Koja je uloga krajnjeg korisnika u zemlji primaocu? Da li je krajnji korisnik dio problema ili pokušava da bude dio rješenja?
- Da li je krajnji korisnik uključen u unutrašnji oružani sukob ili tenzije?

Kako se primjenjuje 4. kriterijum

Kodeks ponašanja EU odnosi se na sve izvoze od strane zemalja članica Evropske unije koji uključuju vojnu opremu i tehnologiju sa Zajedničke liste vojne opreme, kao i na artikle sa dvostrukom primjenom kao što je navedeno u operativnom paragrafu 6 Kodeksa ponašanja. 4. kriterijum odnosi se na sve zemlje primaoce bez razlike. Međutim, ovi predloženi koraci slijede princip da je u slučaju postojanja rizika od regionalnog konflikta potrebna detaljnija analiza 4. kriterijuma nego u slučajevima manjeg rizika. Sve dozvole za izvoz treba obraditi pojedinačno i posebnu pažnju treba obratiti na 4. kriterijum ukoliko postoji zabrinutost po pitanju održavanja mira, bezbjednosti i stabilnosti u regionu.

Svrha 4. kriterijum jeste da obezbijedi da izvoz ne pospešuje, pogoršava, izaziva ili produžava konflikte ili tenzije u regionu planirane zemlje primaoca. Kriterijum razlikuje namjeru korišćenja predloženog izvoza za napadačke i defanzivne namjene. Kriterijum ne isključuje izvoze zemljama koje su (potencijalne) žrtve agresije ili pretnje agresijom. Potrebno je izvršiti pažljivu analizu u cilju određivanja konkretnih indikacija namjere države primaoca da koristi predloženi izvoz za napad, potencijalni napad ili pretnju napadom na drugu zemlju.

Izvori informacija

Informacije o tome da li oprema predstavlja rizik za očuvanje mira, bezbjednosti i stabilnosti u regionu treba potražiti od misije zemlje članice Evropske unije u zemlji u pitanju, kao i od Ministarstva vanjskih poslova, kako od ministarstva zemlje primaoca, tako i od zemlje žrtve/agresora.

Zajednička baza izvora informacija koja je dostupna svim zemljama članicama Evropske unije sastoji se od EU HOM izvještaja, EU izvještaja i, u određenim slučajevima, izjavama/zaključcima Vijeća EU o pojedinačnim zemljama primaocima i regionu. Opsežno korišćenje EU SitCen (Procjena rizika zemlje) može biti primenjeno. EU-ova krizna lista sadrži određišta kojima treba posvetiti posebnu pažnju po pitanju 4. kriterijuma. Prilikom konsultovanja sa ostalim zemljama članicama Evropske unije po pitanju odbijanja, zemlje članice Evropske unije se podstiču da dijele svoje analize i tumačenja situacije u regionu.

Opšti obavještajni izvještaji i izvještaji sa Interneta nacionalnih obavještajnih službi takođe mogu biti od pomoći, posebno prilikom obrade mogućeg povećanja sposobnosti.

Izvori dodatnih informacija mogu biti:

- Lokalne UN/EU/OEBS misije
- Dokumentacija UN (UNGA, UNSC, UN Registar oružja), Međunarodnog krivičnog suda i/ili ostalih međunarodnih i regionalnih tijela;
- Istraživački instituti (npr. SIPRI)
- Izvještaji međunarodnih NVO-ova,
- Informacije lokalnih i regionalnih NVO-ova / građanskog društva.

Elementi koje treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke

Osnovni koncepti

Očuvanje mira, bezbjednosti i stabilnosti u regionu

Zemlje članice Evropske unije neće izdati dozvolu za izvoz ukoliko postoji očigledan rizik da će planirani primalac koristiti predloženi izvoz za agresiju na drugu zemlju ili za teritorijalne pretenzije pomoću nasilnih sredstava.

Povelja UN-a navodi da sve države imaju prava na samoodbranu. Ovaj kriterijum se bavi pitanjem da li zemlja primalac ima namjeru da koristi predloženi izvoz za agresiju na drugu zemlju ili da prijeti korišćenjem izvoza. Zato je potrebno procijeniti namjere primaoca i da li je uvoz u pitanju pogodan i proporcionalan potrebama zemlje primaoca za ostvarenje samoodbrane, za postizanje unutrašnje bezbjednosti ili za učestvovanje u međunarodnim mirotnim ili humanitarnim operacijama.

Izdavanje dozvola osjetljivim ili potencijalno osjetljivim odredištima se pažljivo procjenjuje pojedinačno, posebno kada se odredište izvoza odnosi na zemlju koja je trenutno ili je u prošlosti bila uključena u oružani sukob. Prilikom analiziranja postojanja očiglednog rizika, istoriju oružanog sukoba i trenutne okolnosti u zemlji primaocu i regionu bi trebalo uzeti u obzir, kao i kretanja i/ili buduće događaje koji mogu pogoršati tenzije ili dovesti do agresije.

Fraza „neće izdati dozvolu“ u ovom kriterijum označava da, ukoliko je analizom zahtjeva za izdavanje dozvole utvrđeno da postoji očigledan rizik da će predloženi izvoz biti korišćen za agresiju na drugu zemlju ili za osvajanje teritorije, dozvola za izvoz mora biti odbijena bez obzira na rezultat analize po pitanju Kodeksa ponašanja ili bilo kojih drugih razmatranja.

Prilikom razmatranja ovih rizika, zemlje članice Evropske unije će, između ostalog, uzeti sljedeće u obzir:

(a) postojanje ili vjerovatnoću oružanog sukoba između zemlje primaoca i druge zemlje

Zbog ovog elementa, treba doneti odluku da li postoji očigledan rizik da će se oprema koristiti u postojećem oružanom sukobu između zemlje primaoca i njenih susjeda ili za drugi konflikt u regionu. Ukoliko ne postoji oružani sukob, treba razmotriti situaciju u regionu. Rastuće tenzije u regionu, prijetnje i slabo održavani mir su primjeri u kojima postoji vjerovatnoća konflikta, čime se ugrožava očuvanje mira, bezbjednosti i stabilnosti u regionu. U ovim slučajevima treba odlučiti da li postoji očigledan rizik da će dostavljanje ove opreme ubrzati eskalaciju konflikta, na primjer davanjem zemlji primaocu prednost u odnosu na susjedne zemlje ili ostale zemlje u regionu. U situacijama u kojima će oprema za izvoz doprinijeti vojnoj sposobnosti zemlje primaoca treba odlučiti da li postoji očigledan rizik da oprema produži postojeći konflikt ili da postojeće tenzije prerastu u oružani sukob.

Sljedeća pitanja i indikacije se mogu uzeti u obzir:

- Da li u regionu postoji konflikt?
- Da li postoji opasnost da trenutna situaciju u regionu preraste u oružani sukob?
- Da li je vjerovatnoća konflikta teoretska / mala ili postoji očigledan rizik?

(b) teritorijalne pretenzije na susjednu zemlju koje je zemlja primalac već pokušala da izvrši ili je prijetila da će izvršiti silom;

Treba procijeniti da li postoji očigledan rizik da će zemlja primalac pokušati da zauzme dio teritorije susjedne zemlje oružanim sukobom ili prijetnjom silom. Takva teritorijalna pretenzija može biti zvaničan stav ili izjava zvaničnih predstavnika ili političkih snaga zemlje primaoca i može se odnositi na kopno, more ili vazdušni prostor. Susjedna zemlja ne mora da bude direktni susjed zemlje primaoca.

Prilikom donošenja odluke treba uzeti u obzir da postoje nedavne izjave o teritorijalnim pretenzijama zemlje primaoca. U situaciji kada je zemlja primalac u prošlosti pokušala silom da osvoji teritoriju druge zemlje ili je prijetila da će je osvojiti, odluku treba donijeti na osnovu toga da li će priroda ove opreme to omogućiti, da li će se koristiti za tu namjenu i da li će zemlji primaocu dati mogućnost da izvrši osvajanje teritorije silom i destabilizuje region.

Sljedeća pitanja i indikacije se mogu uzeti u obzir:

- Da li zemlja primalac ima teritorijalne pretenzije na susjednu zemlju?
- Da li su teritorijalne pretenzije dovele do konflikta u regionu ili tenzija između zemlje primaoca i susjeda?
- Da li je zemlja primalac pokušala da riješi problem mirnim putem, da li je u prošlosti pokušala da osvoji teritoriju susjedne zemlje silom ili je prijetila da će osvojiti teritoriju susjedne zemlje silom?

(c) da li će se oprema koristiti u svrhe koje ne potpadaju pod legitimne svrhe državne bezbjednosti i odbrane zemlje primaoca

Prilikom analize ovog elementa 4. kriterijuma, zemlja izvoznik bi trebalo da procjeni da li zemlja primalac ima agresivnu vojnu doktrinu, kao i vjerovatnoću korišćenja zahtijevane opreme u skladu sa takvom doktrinom. Zemlja izvoznik takođe treba da procijeni da li je zahtijevana oprema kompatibilna sa postojećim sistemom naoružanja za odbranu zemlje primaoca ili da li čini dopunu ili zamjenu tog sistema. Takođe bi trebalo uzeti u obzir i količinu i kvalitet opreme za izvoz.

(d) mogućnost negativnog uticaja na stabilnost u regionu na bitniji način

Odluka o ovom kriterijumu se zasniva na tome da li dostavljanje opreme zemlji primaocu značajno poboljšava njenu vojnu sposobnost i, ako je to slučaj, da li se time ugrožavaju susjedne zemlje. U situaciji postojećih tenzija u regionu, da li će dostavljanje ove opreme povećati sposobnost zemlje primaoca uvođenjem nove opreme u region koja može ugroziti susjednu zemlju.

Sljedeća pitanja i indikacije se mogu uzeti u obzir:

- Zašto zemlja primalac želi da nabavi ovu opremu ili tehnologiju?
- Da li je ova oprema samo zamjena ili služi za održavanje postojećih artikala koji su stari ili pokvareni ili primalac razvija nove mogućnosti, npr. poboljšavanje mogućnosti napada iz vazduha?

Priroda opreme

Priroda opreme za izvoz će uticati na odluku o odobrenju ili odbijanju dozvole. Treba razmotriti da li postoji očigledan rizik da će se oprema koristiti u konfliktu između zemlje primaoca i

susjednih zemalja. To je od veće važnosti u situacijama u kojima već postoje regionalne tenzije ili oružani sukob. U situacijama u kojima postoje tenzije, tip opreme je od presudne važnosti, budući da oprema može znatno da poveća mogućnost zemlje primaoca da pokrene oružani sukob ili da izvrši pretnju oružanim sukobom. Može li susjedna zemlja da poveća uvoz oružja zbog izvoza ove opreme? Imajući u vidu tenzije u određenim regionima, izvoz može biti smatran kao povećana prijetnja susjednoj zemlji, te je razmatranje ovog pitanja od presudne važnosti.

Neka od pitanja koje treba razmotriti mogu biti:

- Da li će se izvozom povećati sposobnost zemlje primaoca i, ako je to slučaj, da li će se time promijeniti postojeći odnos snaga? Imajući u vidu okolnosti u zemlji primaocu i njene namere, da li će povećana sposobnost predstavljati očigledan rizik od pogoršavanja konflikta?
- Da li će susjedna zemlja biti ugrožena vojnom tehnologijom ili opremom koja se izvozi?
- Da li postoji rizik da će postojeće regionalne tenzije prerasti u oružani sukob kada jedan ili više učesnika dobije pristup ovoj vojnoj opremi i tehnologiji?
- Da li je izvoz takve prirode da se može koristiti u oružanom sukobu u regionu? Da li postoji vjerovatnoća da će se ova oprema koristiti u konfliktu?

Krajnji korisnik

Treba donijeti odluku da li će krajnji korisnik dozvoliti da se ova oprema koristi na način koji nije u skladu sa 4. kriterijumom. Ukoliko se oprema isporučuje direktno vojsci/vladi, treba odlučiti da li će se oprema koristiti za vojnu intervenciju protiv druge zemlje.

Složeniji slučajevi su oni u kojima je oprema namijenjena istraživačkom institutu ili privatnoj firmi. Tada odluku treba doneti u zavisnosti od vjerovatnoće zloupotrebe, a stavove po pitanju 4. kriterijuma treba zasnivati na ostalim kriterijumima, posebno 7. kriterijumu, riziku od zloupotrebe.

Sljedeće stavke treba uzeti u obzir:

- Da li će se izvoz koristiti u konfliktu sa susjednom zemljom? Ili će biti proslijeđen policiji / UN doprinosu ili drugom odjeljenju bezbjednosnih snaga koje nije direktno povezano sa stavkama 4. kriterijuma?

Kako se primenjuje 5. kriterijum

Kodeks ponašanja Evropske unije za izvoz oružja odnosi se na sve izvoze iz zemalja članica Evropske unije, bez ograničenja u vezi sa odredištem. Područje njegove primene važi i za 5. kriterijum. Za razliku od sedam preostalih kriterijuma koji državama članicama Evropske unije skreću pažnju na određeni aspekt odredišne zemlje za koju se smatra da je izvor rizika, 5. kriterijum zahtijeva od zemalja članica Evropske unije da izvrše analizu usmjerenu na parametar koji je specifičan za njih same: njihova državna bezbjednost, kao i bezbjednost prijateljskih, savezničkih zemalja i drugih zemalja članica Evropske unije. Cilj 5. kriterijuma jeste da spriječi ugrožavanje državne bezbjednosti zemalja članica Evropske unije, kao i savezničkih i prijateljskih zemalja usled izvoza oružja. Svaki izvoz će morati da bude procijenjen u svjetlu 5. kriterijuma, bez narušavanja poštovanja drugih kriterijuma koje Kodeks navodi.

Prije izdavanja dozvole, neophodna je analiza tri pitanja:

- (a) mogući uticaj operacije na bezbjednosne i odbrambene interese prijateljskih, savezničkih zemalja ili drugih zemalja članica Evropske unije, bez narušavanja poštovanja drugih kriterijuma, posebno 2. i 4. kriterijuma;

- (b) posljedice izvoza na operativnu bezbjednost oružanih snaga zemalja članica Evropske unije, prijateljskih ili savezničkih zemalja;
- (c) rizik od reverznog inženjeringa i nehotičnog prenosa tehnologije.

Izvori informacija: Informacije u vezi sa državnom bezbjednošću zemalja članica Evropske unije i teritorija čiji inostrani odnosi predstavljaju odgovornost zemlje članice Evropske unije, kao i u vezi sa odbrambenim interesima, dolaze uglavnom iz sljedećih izvora:

- Povelja Ujedinjenih nacija;
- NATO savez * 2;
- OEBS: Konferencija o bezbjednosti i saradnji u Evropi (Helsinški finalni akt iz 1975. godine); Principi kojima se regulišu prenosi konvencionalnog oružja (25. novembar 1993. godine)
- Savjet Evrope;
- Briselski sporazum kojim se uspostavlja Zapadnoevropska unija *;
- Sporazum o Evropskoj uniji; osnovni CFSP tekstovi („Bezbedna Evropa u boljem svijetu. Evropska strategija bezbjednosti“);
- Nacionalni ili regionalni tekstovi: sporazumi o odbrani; sporazumi o pomoći; sporazumi o vojnoj saradnji; savezi, itd.

Pošto su sporazumi o bezbjednosti i odbrani obično tajni, zemlje članice Evropske unije u slučaju razmatranja određene molbe za koju postoji vjerovatnoća da spada u oblast 5. kriterijuma mogu direktno da se konsultuju sa prijateljskim i savezničkim zemljama kako bi napravile temeljniju analizu mogućeg uticaja izvoza na bezbjednosne i odbrambene interese.

Elementi koje treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke

Osnovni koncepti. Naslov 5. kriterijuma glasi: „**Državna bezbjednost zemalja članica Evropske unije i teritorija čiji inostrani odnosi predstavljaju odgovornost zemlje članice Evropske unije**, kao i bezbjednost prijateljskih i savezničkih zemalja“³.

Državna bezbjednost. Državna bezbjednost odnosi se na sposobnost zemalja članica Evropske unije da obezbijede teritorijalni integritet, zaštite stanovništvo i očuvaju interese državne bezbjednosti, kao i resurse i zalihe koje su od suštinskog značaja za njen opstanak i njenu nezavisnost u pogledu svih vrsta pretnji i napada.

Državna bezbjednost je usko povezana sa bezbjednošću Evrope. Evropska strategija bezbjednosti koju je usvojio Savet Evrope u decembru 2003. definiše spektar faktora koji ugrožavaju bezbjednost Evropske unije. Oni obuhvataju: terorizam (religiozni ekstremizam, elektronske mreže); širenje oružja za masovno uništenje; religiozni sukobi (nasilni ili zamrznuti sukobi koji postoje na našim granicama, ugrožene manjine); nefunkcionisanje države (korupcija, zloupotreba vlasti, slabe institucije, nedostatak odgovornosti, građanski sukob); organizovani kriminal (međunarodni šverc drogom, osobama ženskog pola, ilegalnim migrantima i oružjem, pomorska piraterija).

Državna bezbjednost mora da se procjenjuje i uzimajući u obzir **međunarodnu (ili kolektivnu) bezbjednost**, koja se nalazi u okviru ciljeva kojima teži Povelja Ujedinjenih nacija. Prema Povelji

² Stavke iza kojih stoji zvezdica tiču se samo određenih zemalja članica Evropske unije. Up. Deo 3.5.6. niže.

³ Ova rečenica je preuzeta iz jednog od principa kojima se regulišu prenosi konvencionalnog oružja koje je usvojio OEBS i prilagođena je: „Svaka zemlja učesnica će izbjegavati prenose za koje postoji vjerovatnoća da bi ugrozili državnu bezbjednost drugih zemalja i teritorija čiji inostrani odnosi predstavljaju međunarodno priznatu odgovornost druge zemlje.“ (princip 4(b)(ii)).

UN, regionalni sistemi kolektivne bezbjednosti su zakoniti, pod uslovom da su takvi dogovori u skladu sa ciljevima i principima univerzalnog sistema. Njom se priznaje inherentno pravo pojedinačne i kolektivne samoodbrane.

Teritorije čiji inostrani odnosi predstavljaju odgovornost zemlje članice Evropske unije. Teritorije o kojima se radi mogu da se grupišu u sljedeće tipove:

- Teritorije obuhvaćene Članom 5 NATO saveza koji definiše geografsko područje oružanog napada koji bi mogao da aktivira mehanizam vojne pomoći između ugovornih strana;
- **Spoljni regioni (OR):** četiri francuska prekomorska departmana (OD) (Gvadelup, Francuska Gijana, Martinik, Reunion); portugalski autonomni regioni Azori i Madeira u Atlantskom okeanu, španska autonomna zajednica Kanarskih ostrva u Atlantskom okeanu;
- **Prekomorske zemlje i teritorije** obuhvaćene Članovima 182 do 188 Sporazuma o osnivanju Evropske zajednice i navedene u Aneksu II istog ugovora: Grenland, Nova Kaledonija i kolonije, Francuska Polinezija, Francuske južne i antarktičke teritorije, Ostrva Vales i Futuna, Majot, Sen Pjer i Mikelon, Aruba, Holandski Antili, Angvila, Kajmanska ostrva, Foklandska ostrva, Južna Džordžija i Južna Sendvička ostrva, Monserat, Pitkern, Sveta Jelena i kolonije, Britanska antarktička teritorija, Britanska teritorija Indijskog okeana, Ostrva Turks i Kaikos, Britanska Devičanska ostrva, Bermuda;
- Evropske teritorije na koje se odredbe Sporazuma o osnivanju Evropske zajednice primjenjuju u određenim uslovima (Član 299(4) i (6) Ugovora o osnivanju Evropske zajednice).

Savezničke zemlje. Savezničke zemlje mogu se definisati kao zemlje udružene sporazumom ili međunarodnim sporazumom koji sadrži klausulu o solidarnosti ili klausulu o uzajamnoj odbrani. Klausula o solidarnosti obezbjeđuje mobilizaciju svih instrumenata kojima države potpisnice raspolažu, uključujući vojna sredstva, ukoliko je neka od njih žrtva terorističkog napada ili prirodne katastrofe ili katastrofe uzrokovane ljudskim delovanjem. Klausula o kolektivnoj odbrani navodi da u slučaju oružanog napada na neku od zemalja potpisnica, druge imaju obavezu da joj pruže pomoć svim raspoloživim sredstvima, poštujući pri tom specifičan karakter svoje bezbjednosne i odbrambene politike.

Član 5 Sjevernoatlantskog sporazuma o osnivanju Atlantskog saveza ili član 5 Briselskog sporazum o osnivanju Zapadnoevropske unije predstavljaju primjere klauzula o uzajamnoj odbrani. Nacrt Sporazuma o uspostavljanju ustava za Evropu obezbjeđuje klausulu o solidarnosti i klausulu o odbrani. Takve klauzule mogu biti uključene i u bilateralne sporazume o odbrani, ali oni se obično ne objavljuju.

Većina zemalja članica EU jesu članice NATO-a, osim Švedske, Irske, Kipra, Malte, Austrije i Finske.

Zapadnoevropska unija uključuje deset zemalja članica Evropske unije (Francuska, Nemačka, Italija, Ujedinjeno Kraljevstvo, Belgija, Holandija, Luksemburg, Portugal, Španija, Grčka) koje su takođe članice NATO-a.⁴

Prijateljske zemlje. Opis „prijateljskih zemalja“ nije toliko precizan kao opis „savezničkih zemalja“. Uopšte uzev, ovaj termin se uglavnom odnosi na zemlje sa kojima zemlja članica Evropske unije održava bliske i/ili dugotrajne bilateralne odnose, posebno na planu odbrane i bezbjednosti, odnosno sa kojima dijeli iste vrijednosti i interese i slijedi zajedničke ciljeve.

⁴ Ustanovljen 1992. godine, status pridruženog člana u okviru ZEU omogućava uključivanje zemalja koje su članice NATO-a, a nisu članice Unije. Postoji 6 pridruženih članica (Turska, Norveška, Island, Poljska, Češka Republika, Mađarska). Sve zemlje posmatrači ZEU jesu članice EU, ali nisu članice NATO-a, osim Danske (članica NATO-a i EU, ali ne i ZEU). Postoji 5 zemalja posmatrača: Danska, Irska, Austrija, Švedska, Finska.

Da bi se utvrdilo da li neka zemlja može da se definiše kao prijateljska za određenu zemlju članicu Evropske unije, zemlje članice Evropske unije mogu da provjere postojanje osnove za pozitivan dokaz, uključujući: broj osoba koje posjeduju dvojno državljanstvo, prisustvo državljana EU, postojanje jezičke zajednice, broj trgovačkih sporazuma i sporazuma o saradnji, itd.

„Crna Gora uzeće u obzir sljedeće:

- (a) mogući efekat vojne tehnologije ili opreme koja treba da se izveze za njihove odbrambene i bezbjednosne interese, kao i interese prijateljskih, savezničkih zemalja i drugih zemalja članica Evropske unije, priznajući da ovaj faktor ne može da utiče na uzimanje u obzir kriterijuma u vezi sa ljudskim pravima i mirom, bezbjednošću i stabilnošću u regionu;
- (b) rizik od upotrebe vojne tehnologije ili opreme o kojoj se radi protiv njihovih snaga ili snaga prijateljskih, savezničkih ili drugih zemalja članica Evropske unije;
- (c) rizik od reverznog inženjeringa i nehlotičnog prenosa tehnologije.“

Značenje mogućeg efekta izvoza

(a) Pozitivni efekat

Ako predloženi izvoz pomaže u dodatnom ojačavanju državne bezbjednosti, posebno odbrambenih i bezbjednosnih interesa, prijateljskih, savezničkih zemalja i zemalja članica Evropske unije, procjena će *a priori* biti povoljna bez narušavanja analize koja će morati biti sprovedena u smislu 2. i 4. kriterijuma.

(b) Negativni efekat

Međutim, ukoliko bi izvoz direktno ili indirektno ugrozio odbrambene i bezbjednosne interese prijateljske, savezničke zemlje i druge zemlje članice Evropske unije, *a priori* procjena će biti nepovoljna.

Procjenom će se prije svega uzeti u obzir sljedeće:

- održavanje strateške ravnoteže;
- napadačka priroda opreme koja se izvozi;
- osjetljivost materijala;
- povećanje operativne gotovosti koje bi obezbedio materijal koji se izvozi;
- primjenljivost opreme koja se izvozi i/ili primjenljivost koju takva oprema obezbjeđuje;
- krajnja upotreba materijala;
- rizik da taj materijal bude preusmjeren.

Odbrambeni i bezbjednosni interesi

Prilikom analiziranja rizika po svoje odbrambene i bezbjednosne interese, kao i interese savezničkih, prijateljskih zemalja i drugih zemalja članica Evropske unije, zemlje članice Evropske unije ne smiju da propuste da u obzir uzmu moguću uticaj na bezbjednost svojih snaga kada budu povučene iz date oblasti.

Osim toga, procjena ne smije da naruši poštovanje drugih kriterijuma.

Operativni rizik se analizira na sljedeći način:

- (a) Postoji li direktna opasnost po bezbjednost snaga zemalja članica Evropske unije, prijateljskih ili savezničkih zemalja?

Opasnost može biti trajna ili privremena. Zemlja članica Evropske unije će veoma pažljivo razmotriti one molbe u okviru kojih se konačni primalac nalazi u regionu koji je poznat kao nestabilan, posebno ako se radi o izvozu za oružane snage koje možda nisu uvek pod potpunom ili stalnom kontrolom. Postoji vjerovatnoća da će vremenom takva nestabilnost prerasti u opasnost po naše snage ili snage nama savezničke ili prijateljske zemlje, posebno ako su takve snage prisutne u tom regionu zbog vojne saradnje ili mirovnih operacija.

Ukratko, ukoliko postoji vjerovatnoća da izvoz dovede do direktne opasnosti po bezbjednost snaga zemlje članice Evropske unije, odnosno savezničke ili prijateljske zemlje, *a priori* procjena će biti nepovoljna. Isti pristup će se koristiti kako bi se osigurala bezbjednost međunarodnih mirovnih snaga.

- (b) Da li postoji rizik da će oružje biti preusmjereno snagama ili tijelu koje predstavlja neprijatelja u odnosu na interese snaga zemlje članice Evropske unije, prijateljske ili savezničke zemlje?

Ovaj rizik analizira se na isti način kao i rizici pomenuti u 7. kriterijumu. Zemlja izvoznik će uzeti u obzir postojanje terorističkih grupa, organizacija koje su umiješane u oružanu borbu protiv aktuelne vlasti ili mreža organizovanog kriminala koje bi mogle da upotrijebe oružje za aktivnosti koje mogu da ugroze bezbjednost snaga zemalja članica Evropske unije, savezničkih ili prijateljskih zemalja, kao i bezbjednost mirovnih snaga, odnosno koje mogu da upotrijebe opremu na način kojim bi se kršio neki od kriterijuma Kodeksa.

- (b) Da li zemlja primalac ima tehničke mogućnosti za korišćenje ove opreme?

Tehničke mogućnosti se odnose na mogućnost zemlje primaoca da efektivno koristi opremu o kojoj je riječ, po pitanju materijala i ljudstva. Takođe se odnosi na nivo tehnologije i operativne mogućnosti zemlje primaoca, kao i na opšti standard performansi opreme.

Dakle, ispitivanje kompatibilnosti izvoza oružja u pogledu tehničke mogućnosti treba da obuhvata razmatranje činjenice da li ima smisla isporučiti opremu koja je osjetljivija ili sofisticiranija od tehničkih mogućnosti i operativnih potreba zemlje primaoca.

U cilju određivanja ove kompatibilnosti, zemlje članice bi trebalo da razmotre sljedeća pitanja:

- Da li zemlja primalac ima vojnu infrastrukturu koja može efektivno da koristi ovu opremu?
- Da li tehnološki nivo zahtijevane opreme odgovara potrebama iznetim od strane zemlje primaoca i njenim operativnim kapacitetima?
- Da li slična oprema već postoji u toj zemlji i da li je ona pravilno održavana?
- Da li zemlja primalac ima dovoljno obučenog ljudstva koje može održavati i koristiti ovu opremu? ⁵

- (d) Kako bi se obavila temeljnija analiza operativnog rizika, posebno za određene osetljive slučajeve, zemlje članice Evropske unije mogu da izvrše studije uticaja na pojedinačnoj bazi koristeći sve relevantne informacije koje su u mogućnosti da razmijene sa zemljama članicama Evropske unije, prijateljskim ili savezničkim zemljama. Te studije će imati za cilj uspostavljanje prisustva državnih, evropskih i međunarodnih snaga, kao i snaga prijateljskih i savezničkih zemalja, u raznim regionima svijeta, a takođe procjenu vjerovatnoće rizika da će oprema ili tehnologija koja treba da se izveze biti upotrijebljena protiv pomenutih snaga.

- Prilikom analize verovatnoće rizika, zemlja članica Evropske unije će posebno uzeti u obzir sljedeće:

⁵ Na primjer, da li visok procenat inženjera i tehničara te zemlje već radi u vojnom sektoru? Ima li nedostatka inženjera i tehničara u civilnom sektoru koji će daljim regrutovanjem za rad u vojnom sektoru da bude pogoršan?

- prirodu opreme: da li je ona po svom karakteru direktno odbrambena, tehnološka nadmoć koju će oprema pružiti snagama koje je posjeduju, njena autonomija upotrebe, povćanje operativne gotovosti koju će oprema obezbijediti;
- razlike u doktrini upotrebe opreme, zavisno od korisnika;
- prirodu operacija: rat između konvencionalnih snaga, asimetrični rat, građanski rat itd.

Prilikom analize rizika od zloupotrebe, zemlja članica Evropske unije će posebno uzeti u obzir sljedeće:

- da li namjena opreme može lako da se promijeni, a zatim na jednostavan način upotrijebi čak od strane predstavnika koji ne pripadaju vojnim snagama i/ili da se uključi u druge sisteme;
- da li oprema može da se prilagodi za vojnu upotrebu ili da se upotrijebi kako bi se izmijenila druga oprema za vojnu upotrebu (prije svega, da bi se nesmrtonosna oprema pretvorila u smrtonosno oruđe);
- na neku opremu u skladu sa ovim naslovom može da se obrati posebna pažnja, posebno na malo naoružanje i lako oruđe (uključujući lako prenosive sisteme za protivvazdušnu odbranu – MANPADS), kao i na opremu za noćno posmatranje i opremu za pojaćavanje svjetlosti;
- u tom smislu, operacije sa pojaćanim mjerama kontrole (oznaćavanje i praćenje, nadzor na licu mesta) ili u okviru borbe protiv diseminacije (uništavanje starih zaliha, kvantitativni mehanizam osmatranja) dobiće manje restriktivnu *a priori* procjenu.

Prilikom donošenja odluke o molbi za dozvolu za izvoz, Zemlje članice Evropske unije moraju da uzmu u obzir mogućnost primaoca, bez obzira da li se radi o zemlji ili fizićkom licu, da analizira i zloupotrijebi tehnologiju uključenu u vojnu opremu koja se nabavlja. Zemlje članice Evropske unije će biti u mogućnosti da razmijenjuju relevantne informacije u pogledu uspostavljanja takve mogućnosti potencijalnog kupca evropske vojne opreme.

U tom smislu i posebno za opremu koja koristi osjetljivu tehnologiju moraju biti uzeti u obzir sljedeći faktori:

- osjetljivost i nivo zaštite tehnologija ukljućenih u sistem u odnosu na procjenjeni nivo ekspertskeg znanja primaoca i oćigledne želje primaoca da nabavi neku od tih tehnologija;
- lakoća kojom te tehnologije mogu biti analizirane i zloupotrebljene u cilju razvoja slićne opreme ili unaprećivanja drugih sistema koji koriste nabavljenu tehnologiju;
- kolićine koje treba da se izvezu: nabavka odrećenog broja podsistema ili artikala u okviru opreme koji je manji (ili veći) od procjenjenog broja predstavlja indikator radnje u cilju nabavke tehnologija;
- prethodno ponaćanje primaoca, ukoliko je taj primalac ranije nabavljao sisteme koje je mogao da ispituje kako bi dobio informacije o tehnologijama koje se koriste u tim sistemima. U tom smislu, zemlje članice Evropske unije mogu da obavijeste jedna drugu o slućajevima kraće tehnologije koju su doživjele.

Kako se primjenjuje 6. kriterijum

Kodeks ponaćanja EU odnosi se na sve izvoze od strane zemalja članica Evropske unije koji uključuju vojnu opremu i tehnologiju sa Zajednićke liste vojne opreme, kao i na artikle sa dvostrukom primjenom kao što je navedeno u operativnom paragrafu 6 Kodeksa ponaćanja.

Dakle, uopšte uzev, Kriterijum 6 odnosi se na izvoze u sve zemlje primaoca koje se nalaze izvan EU.

Međutim, pošto 6. kriterijum uspostavlja vezu sa ponašanjem zemlje primaoca u odnosu na međunarodnu zajednicu, posebnu pažnju je potrebno obratiti na one zemlje koje predstavljaju razlog zabrinutosti zbog svog stava prema terorizmu, prirode svojih saveza i poštovanja međunarodnog prava.

Izvori informacija. Zajednička baza izvora informacija koja je dostupna svim zemljama članicama Evropske unije sastoji se od izvještaja Šefova misije EU (HOM), izjava/zaključaka Saveta EU, rezolucija Saveta bezbjednosti UN.

Izvori dodatnih informacija mogu takođe biti:

- Diplomatske misije zemalja članica Evropske unije i druge državne vladine institucije;
- Ujedinjene nacije i druga međunarodna i regionalna tijela i agencije, poput Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS), Regionalnog centra za malo naoružanje u Najrobiju, Organizacije američkih država i Međunarodne agencije za atomsku energiju;
- Međunarodni komitet Crvenog krsta (ICRC), Međunarodna federacija Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca, kao i druga humanitarna tijela;
- Europol, Interpol i obavještajne službe;
- nevladine organizacije i drugi pouzdani izvori;

Osnovni koncepti. Šesti kriterijum se odnosi na opšti plan tema koje treba uzeti u obzir prilikom obrade, a koje su markirane u tekstu kriterijuma.

„Ponašanje zemlje kupca u odnosu na međunarodnu zajednicu, sa posebnim naglaskom na njen stav prema terorizmu, prirodu njenih saveza i poštovanje međunarodnog prava.

Zemlje članice će, između ostalog, uzeti u obzir podatke o zemlji kupcu u vezi sa:

- (a) njenom podrškom ili ohrabrivanjem terorizma i međunarodnog organizovanog kriminala;*
- (b) njenim poštovanjem međunarodnih obaveza, posebno onih o nekorišćenju sile, uključujući obaveze u skladu sa međunarodnim humanitarnim pravom koje je primjenljivo na međunarodne i nemeđunarodne sukobe;*
- (c) njenim obavezama prema neširenju naoružanja i drugim oblastima kontrole naoružanja i razoružanja, posebno potpisivanju, ratifikaciji i primjeni relevantnih konvencija o kontroli naoružanja i razoružanja koje su istaknute u dijelu (b) 1. kriterijuma.“*

Dakle, prilikom procjene da li bi dozvola za izvoz oružja trebalo da bude odobrena ili ne, potrebno je da zemlje članice Evropske unije razmotre trenutnu i prošlu evidenciju o zemlji primaocu u odnosu na njen stav prema terorizmu i međunarodnom organizovanom kriminalu, prirodu njenih saveza, njeno poštovanje međunarodnih obaveza i prava, posebno u vezi sa nekorišćenjem sile, međunarodnim humanitarnim pravom i neširenjem oružja za masovno uništenje, kontrolom naoružanja i razoružanjem.

Šesti kriterijum mora da bude uzet u obzir za zemlje kupce čije vlade ispoljavaju negativan stav u vezi sa gorenavedenim odredbama, te stoga tokom procjene u središtu pažnje ne treba da budu specifičan identitet i priroda krajnjeg korisnika ili oprema koja se izvozi. U središtu pažnje analize jeste **stav zemlje kupca**, više nego razmatranje rizika da bi određeni prenos mogao da ima određene negativne posledice.

Dakle, uzimajući u obzir osnovne koncepte koji su naglašeni u 6. kriterijumu, zemlje članice Evropske unije trebalo bi da razmotre sljedeće preporuke.

Podrška ili ohrabrivanje terorizma i međunarodnog organizovanog kriminala od strane zemlje kupca. Viši nivo ispitivanja neophodan je prilikom procjenjivanja pojedinačnih molbi za dozvolu za izvoz u zemlje kupce za koje postoji sumnja da na bilo koji način podržavaju terorizam i međunarodni organizovani kriminal.

U ovom okviru, termin „terorizam“ treba da se razumije kao „teroristički aktovi“ koji su zabranjeni međunarodnim pravom, poput namjernih napada na civile, neusmjerenih napada, uzimanja talaca, mučenja ili namernih i proizvoljnih ubistva, pri čemu je cilj takvog čina, po svojoj prirodi i kontekstu, zastrašivanje stanovništva ili primoravanje vlade ili međunarodne organizacije da izvrši ili da se uzdrži od izvršavanja nekog čina.

U vezi sa terminom „međunarodni organizovani kriminal“, potrebno je uzeti u obzir aktivnosti poput šverca droge, trgovine ljudima, krijumčarenja ilegalnih imigranata, šverca nuklearnih ili radioaktivnih supstanci, pranja novca i slično, koje određeno vrijeme združeno izvodi organizovana grupa ljudi sa ciljem vršenja ozbiljnih krivičnih djela i prekršaja prema Konvenciji UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.

Zemlja kupac može da ohrabri ili podrži terorizam i međunarodni kriminal na više načina, a prije odobravanja dozvole nadležne vlasti, između ostalih, mogu postaviti sljedeća pitanja:

- Da li zemlja primalac ima dosije terorističkih/kriminalnih aktivnosti u prošlosti ili sadašnjosti?
- Da li postoje neke poznate ili sumnjive veze između zemlje kupca i terorističkih/kriminalnih organizacija (ili čak pojedinih terorista/kriminalaca) ili bilo koji razlog za sumnju da pojedina tijela iz zemlje primaoca koje ista zemlja toleriše imaju takve veze?
- Da li postoji neki drugi razlog za sumnju da zemlja kupac toleriše ponovni izvoz oružja ili davanje oružja terorističkim/kriminalnim organizacijama, odnosno da sama organizuje ponovni izvoz ili takvo predavanje oružja?
- Da li zemlja primalac posjeduje lokalne zakonske propise koji dopuštaju terorističke/kriminalne aktivnosti, odnosno da li njen neuspjeh u primjeni zakonskih propisa dovodi do dopuštanja terorističkih/kriminalnih aktivnosti?

Mnoga od ovih pitanja mogu biti postavljena i tokom procjene u skladu sa 7. kriterijumom, ali po osnovu 6. kriterijuma ona pre podrazumijevaju vladu zemlje primaoca, a ne krajnjeg korisnika.

Niže se nalaze detaljnija pitanja:

- Da li zemlja primalac sankcioniše pružanje sredstava teroristima; da li zamrzava finansijska sredstva osoba koje su počinile ili pokušale da počine terorističke aktove i da li zabranjuje pružanje usluga osobama koje su učestvovala u izvršavanju terorističkih aktova?
- Da li se zemlja primalac uzdržava od pružanja bilo kakve vrste podrške, aktivne ili pasivne, telima ili osobama koje su umešane u terorističke aktove?
- Da li zemlja primalac pruža blagovremena upozorenja drugim zemljama putem razmjene informacija?
- Da li zemlja primalac odbija da odobri utočište osobama koje finansiraju, planiraju, podržavaju ili vrše terorističke aktove?

- Da li zemlja primalac spriječava osobe koje finansiraju, planiraju, potpomažu ili vrše terorističke aktove da koriste njenu teritoriju?
- Da li zemlja primalac spriječava kretanje osoba koje izvršavaju takve aktove putem efikasnih pograničnih kontrola?

Priroda saveza zemlje kupca. Strogo tumačenje termina „savez“ može da se odnosi na međunarodni sporazum koji neku zemlju povezuje sa jednom ili više zemalja i predviđa uslove pod kojima bi one jedna drugoj trebalo da pruže pomoć. Uzimajući u obzir da samo nekoliko od mnoštva odnosa između zemalja u vezi sa ekonomskom, vojnom ili odbrambenom saradnjom može da se uklopi u tako usko tumačenje termina „savez“, u kontekstu 6. kriterijuma, termin „savez“ potrebno je tumačiti u širem smislu i uključiti sve ekonomske, vojne i odbrambene sporazume koji po svojoj prirodi imaju za cilj uspostavljanje značajne veze (planirane i u vidu zajedničkih političkih ciljeva) između dvije ili više zemalja.

Šire tumačenje termina „savez“ uključuje i zajedničke vizije međunarodnih odnosa (koje, između ostalog, proizilaze iz zajedničkog političkog stanovišta, ekonomskih ili drugih interesa) što će dovesti do značajnog djelovanja u cilju ostvarivanja zajedničkog cilja. Na primjer, to može biti bilo koja vrsta zajedničke podrške strani koja se nalazi u situaciji krize, napetosti ili sukoba.

Dakle, pošto priroda saveza pre svega predstavlja političku procjenu, termin „savez“ treba da se tumači *cum grano salis*, na bazi državnih interesa zemalja članica Evropske unije.

Imajući u vidu gorenavedeno, prilikom razmatranja da li dozvolu za izvoz oružja treba odobriti ili ne, zemlje članice Evropske unije mogu, između ostalih, da postave ova pitanja:

- Da li zemlja primalac pripada savezu koji je osnovan ili deluje protiv zemlje članice Evropske unije, odnosno protiv savezničke ili prijateljske zemlje?
- Da li zemlja primalac pripada savezu koji ne poštuje ili ne promovise poštovanje osnovnih principa Organizacije Ujedinjenih nacija?
- Da li zemlja primalac pripada savezu koji deluje u cilju destabilizacije međunarodne zajednice?

Poštovanje međunarodnih obaveza od strane zemlje kupca. Prilikom razmatranja odobravanja dozvole za izvoz oružja, zemlje članice Evropske unije mogu da razmotre i da li zemlja primalac (tj. vlada zemlje kupca) poštuje svoje međunarodne obaveze.

Pažnju je potrebno usmjeriti na obaveze koje su pravno obavezujuće za svaku zemlju pošto je norme međunarodnog prava i norme sporazuma prihvatila svaka zemlja; posebno uključujući obaveze koje bi po svojoj prirodi mogle da se krše (poput nekorišćenja sile (član 41 Povelje UN), odnosno poštovanja međunarodnog prava tokom sukoba) u većini slučajeva korišćenjem vojne opreme.

Crna Gora trebalo bi da razmotri i sljedeće:

- Da li zemlja primalac poštuje obaveze da primijeni embarga na trgovinu oružjem UN-a, OEBS-a i EU-a?
- Da li zemlja primalac koristi, koristila je, odnosno prijeti da upotrijebi silu kršeći član 41 Povelje UN kako bi rešila međunarodnu krizu?
- Da li zemlja primalac obično krši obaveze prema međunarodnom običajnom pravu ili sporazume koje je dobrovoljno potpisala?
- Da li se zemlja primalac ponaša na način koji bi je isključio iz međunarodne zajednice zemalja?

U vezi sa međunarodnim humanitarnim pravom, mogući indikatori za procjenu rizika su sljedeći:

- Da li je zemlja primalac zvanično preuzela obavezu da primjenjuje pravila međunarodnog humanitarnog prava i da li je preduzela odgovarajuće mjere za njihovu primjenu;
- Da li zemlja primalac posjeduje pravne, sudske i administrativne mjere koje su neophodne za suzbijanja ozbiljnih kršenja međunarodnog humanitarnog prava;
- Da li je zemlja primalac koja učestvuje ili je učestvovala u oružanom sukobu počinila ozbiljna kršenja međunarodnog humanitarnog prava;
- Da li zemlja primalac koja učestvuje ili je učestvovala u oružanom sukobu nije uspjela da preduzme sve odgovarajuće mjere da spriječi ozbiljna kršenja međunarodnog humanitarnog prava.

Kao što je gore navedeno, tip opreme koja treba da se izveze nije u središtu pažnje analize, kao ni krajnji korisnik opreme, pošto je cilj 6. kriterijuma izbjegavanje bilo kakve vrste izvoza naoružanja u zemlje čije vlade ne poštuju međunarodne obaveze.

U ovom okviru, 1. kriterijum Preporučenih koraka Kodeksa ponašanja (kriterijum o „međunarodnim obavezama“) ima poseban značaj. Stoga bi zemlje članice Evropske unije trebalo i njega da uzmu u obzir.

Obaveze zemlje kupca prema neširenju naoružanja i drugim oblastima kontrole naoružanja i razoružanja.

Šesti kriterijum prilikom procjene zahtjeva i razmatranje podataka o zemlji kupcu u vezi sa njenim obavezama u oblasti razoružanja i kontrole naoružanja. Zemlje članice Evropske unije posebno će ispitati lokalno zakonodavstvo zemlje primaoca, kao i njene međunarodne obaveze. Pažnju je potrebno prije svega obratiti na konvencije obuhvaćene 1. kriterijumom.

Neka od pitanja koja se mogu postaviti jesu sljedeća:

- Da li je zemlja kupac potpisala/ratifikovala/pristupila Sporazumu o neširenju nuklearnog oružja, Konvenciji o biološkom i toksičnom oružju i Konvenciji o hemijskom oružju, kao i da li se pridržava obaveza obuhvaćenih tim sporazumima? Ako ne, zašto?
- Da li je zemlja kupac član/učesnik, odnosno da li poštuje obaveze međunarodnih sporazuma i režima, posebno Grupe nuklearnih snabdjevača, Australijske grupe, Režima kontrole tehnologije projektila i Vasenarskog sporazuma?
- Da li zemlja kupac poštuje obaveze zabrane izvoza bilo koje vrste protivpešadijskih mina na temelju Konvencije o zabrani upotrebe, skladištenja, proizvodnje i prodaje protivpešadijskih mina i o njihovom uništavanju?

Iako 6. kriterijum ističe gorenavedena pitanja kao važnija od ostalih tokom procjene, zemlje članice Evropske unije mogu da postave i neka od pitanja koja bi trebalo da postave tokom procjene u skladu sa 7. kriterijumom, kao i druga pitanja:

- Da li zemlja primalac podnosi izveštaje UN-ovom Registru konvencionalnog naoružanja? Ako ne, zašto?
- Da li zemlja primalac poštuje principe Kodeksa ponašanja Evropske unije ili slične regionalne sporazume?
- Da li zemlja primalac učestvuje u Konferenciji o razoružanju?

- Da li zemlja primalac primjenjuje efikasne kontrole izvoza i transfera uključujući posebnu kontrolu zakonskih ugovora i onih vezanih za dozvole koji podliježu međunarodnim normama?

Ponavljamo da bi zemlje članice Evropske unije prilikom pravljenja procjena u skladu sa 7. kriterijumom (rizik od zloupotrebe) trebalo da imaju u vidu da je moguće napraviti razliku između kvaliteta naoružanja, odnosno između krajnjih korisnika; kada se ista pitanja postavljaju prilikom procjene u skladu sa 6. kriterijumom, zemlje članice Evropske unije će odlučiti da li će poslati bilo kakvu vrstu materijala u datu zemlju, na temelju njihovog mišljenja o vladi zemlje primaoca.

Kako se primjenjuje 7. kriterijum

Kodeks ponašanja Evropske unije za izvoz oružja odnosi se na sve izvoze iz zemalja članica Evropske unije. Iz tog razloga 7. kriterijum se primjenjuje na izvoze u sve zemlje primaoca, bez ikakve razlike među njima. Međutim, ove prakse slijede princip po kojem bi slučajevi u kojima postoji visok potencijalni rizik trebalo da podliježu detaljnijem proučavanju od slučajeva koji su manje rizični. Procjena individualnih molbi za dozvole za izvoz trebalo bi da se obavlja pojedinačno i da obuhvata i opštu analizu rizika, zasnovanu na potencijalnom nivou rizika u zemlji primaocu, pouzdanost osoba koje su uključene u transakcije, prirodu dobara koja se prenose i predviđenu krajnju namjenu. Zemlje članice ohrabruju se da pojedinačno razmjenjuju informacije u vezi sa ovim zemljama putem saradnje u COARM-u ili preko drugih kanala. Pored toga, poboljšana dokumentacija u procjeni rizika od zloupotrebe u fazi odobravanja dozvole otežala bi zloupotrebu. Efikasni sistemi kontrole krajnjeg korisnika doprinose spriječavanju neželjene zloupotrebe ili ponovnog uvoza vojne opreme i vojne tehnologije. Potvrde o krajnjem korisniku i njihova provera u fazi odobravanja dozvole trebalo bi da imaju centralnu ulogu u borbi protiv zloupotrebe. (pogledajte i Poglavlje 2). Uprkos tome, korišćenje potvrda o krajnjem korisniku ne može da zamijeni kompletnu procjenu rizika situacije u određenom slučaju.

Izvori informacija. Informacije o rizicima od zloupotrebe trebalo bi tražiti iz različitih izvora. Zajednička EU-ova baza izvora informacija dostupna svim zemljama članicama sastoji se od izvještaja EU HOM-a, slobodnih publikacija o odbrani i razmene informacija o režimima kontrole izvoza i Internet lokacija, kao i izvještaja od odgovarajućih komiteta Saveta bezbjednosti, posebno komiteta Saveta bezbjednosti koji su osnovani na osnovu rezolucije 1540 (2004.); a dodatne informacije mogu da se dobiju na odgovarajući način od diplomatskih misija zemalja članica Evropske unije i drugih vladinih institucija kao što su carina, policija i druge bezbjednosne službe, kao i one koje obezbjeđuju obavještajne informacije, ili putem razmjene gledišta zemalja članica Evropske unije u vezi sa izvozom u zemlju o kojoj je riječ. U Aneksu I nalazi se nepotpuna lista odgovarajućih Internet stranica.

Elementi koje treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke

Osnovni koncepti. 7. kriterijum odnosi se na široko polje stalnih problema koje treba uzeti u obzir prilikom svake procjene. Trebalo bi imati na umu da zloupotreba može da se započne na različitim nivoima, može da se odigra u nekoj zemlji ili može da obuhvata obilaženje ili ponovni transfer u treću „neovlašćenu“ zemlju. Postoji zloupotreba posjedovanja (krajnji korisnik) i/ili funkcije (krajnja upotreba).

„Pri procjeni uticaja predloženog izvoza na zemlju uvoznika i rizika da bi izvezena dobra mogla da završe kod neželjenog krajnjeg korisnika, biće razmotreno sljedeće:

- (a) legitimna odbrana i unutrašnji bezbjednosni interesi zemlje primaoca, uključujući i učestvovanje u UN-ovim i drugim aktivnostima za očuvanje mira;
- (b) tehničke mogućnosti zemlje primaoca da koristi opremu;
- (c) mogućnost zemlje primaoca da koristi efikasne kontrole izvoza;
- (d) rizik da bi oružje moglo biti ponovo izvezeno ili dato terorističkim organizacijama (u ovom kontekstu posebno pažljivo treba razmotriti antiterorističku opremu)".

Ad (a) Legitimna odbrana i unutrašnji bezbjednosni interesi zemlje primaoca, uključujući i učestvovanje u UN-ovim i drugim aktivnostima za očuvanje mira.

Povelja UN-a navodi da sve države imaju prava na samoodbranu. Međutim, potrebno je procijeniti da li je uvoz u pitanju pogodan i proporcionalan potrebama zemlje primaoca za ostvarenje samoodbrane, za postizanje unutrašnje bezbjednosti ili za učestvovanje u aktivnostima Ujedinjenih nacija ili u drugim mirovna misija. Mogu se postaviti sljedeća pitanja:

- Postoji li realna opasnost za bezbjednost zemlje primaoca koja bi bila riješena ovim uvozom oružja?
- Da li su oružane snage opremljene da se suoče sa takvom opasnošću?
- Koje će biti krajnje odredište uvezenih dobara kada se okonča učešće UN-a ili druga mirovna misija?

Ad (b) Tehničke mogućnosti zemlje primaoca da koristi opremu;

„Tehničke mogućnosti zemlje primaoca da koristi opremu“ mogu biti ključni pokazatelj „postojanja rizika“ od zloupotrebe. Predloženi izvoz koji deluje kao da je tehnički izvan očekivanog okvira primjene zemlje primaoca može ukazivati na to da je treća zemlja koja je krajnji korisnik zapravo predviđeno krajnje odredište. Ovaj koncept jednako se primjenjuje na kompletna dobra i sisteme, kao i na komponente i rezervne delove. Izvoz komponenti i rezervnih delova u slučaju kada ne postoje dokazi da zemlja primalac koristi određeni kompletan sistem može biti jasan pokazatelj druge namjere.

Neka od pitanja koja se mogu postaviti jesu sljedeća:

- Da li je predloženi izvoz visokotehnološke prirode?
- Ako jeste, da li primalac ima pristup odgovarajućoj tehničkoj podršci koja će podržati prodaju ili ulaže u nju?
- Da li predloženi izvoz odgovara odbrambenom profilu zemlje primaoca?
- Ako se zahtijevaju komponente ili rezervni delovi, da li je poznato da li zemlja primalac koristi odgovarajući sistem koji uključuje tu opremu?

Ad (c) Mogućnost zemlje primaoca da koristi efikasne kontrole izvoza;

Pridržavanje zemlje primaoca međunarodnim normama o kontroli izvoza može biti pozitivan pokazatelj protiv namjerne ili nenamjerne zloupotrebe. Neka od pitanja koja se mogu postaviti jesu sljedeća:

- Da li je zemlja primalac potpisnik ili član važnih međunarodnih sporazuma, dogovora ili režima u vezi sa kontrolom izvoza (npr. Vasenarskog sporazuma)?
- Da li zemlja primalac podnosi izvještaje UN-ovom Registru konvencionalnog naoružanja? Ako ne, zašto?

- Da li zemlja primalac poštuje principe Kodeksa ponašanja Evropske unije ili slične regionalne sporazume?
- Da li zemlja primalac primjenjuje efikasne kontrole izvoza i transfera uključujući posebnu kontrolu zakonskih ugovora i onih vezanih za dozvole koji podležu međunarodnim normama?
- Da li su upravljanje zalihama i njihova bezbjednost na dovoljno visokom standardu?
- Postoje li efikasni pravni instrumenti i administrativne mjere za spriječavanje i borbu protiv korupcije?
- Da li se zemlja primalac nalazi u blizini konfliktnih zona ili u zemlji primaocu postoje tenzije ili neki drugi faktori koji mogu umanjiti pouzdano nametanje odredbi u vezi sa kontrolom izvoza?
- Da li zemlja krajnji korisnik ima istoriju zloupotrebe oružja, uključujući ponovni izvoz viška opreme u navedene zemlje?

Ad (d) Rizik da bi oružje moglo biti ponovo izvezeno ili dato terorističkim organizacijama (u ovom kontekstu posebno pažljivo treba razmotriti antiterorističku opremu);

Prilikom procjene potencijalnog rizika u zemlji primaocu, odgovarajući organ vlasti može postaviti sljedeća pitanja:

- Da li zemlja primalac ima dosije terorističkih aktivnosti u prošlosti ili sadašnjosti?
- Da li postoje neke poznate ili sumnjive veze sa terorističkim organizacijama (ili čak sa pojedinim teroristima) ili bilo koji razlog za sumnju da pojedina tijela iz zemlje primaoca učestvuju u finansiranju terorizma?
- Da li postoji neki drugi razlog za sumnju da bi oružje moglo biti ponovo izvezeno ili dato terorističkim organizacijama?

Ukoliko je odgovor na neko od postavljenih pitanja „da“, potrebna je detaljnija procjena. Odgovarajući organ vlasti trebalo bi da se konsultuje sa slobodnim i drugim izvorima tokom daljeg toka procjene tog rizika.

Pored razmatranja koja su razmotrena. a) – d) odgovarajući organ vlasti takođe bi trebalo da procjeni pouzdanost određenog primaoca:

- Da li je oprema namijenjena vladi ili pojedinačnoj firmi?

Ako je uvoznik vlada:

- Da li su vlada ili određeni ogranak vlade pouzdani u ovom smislu?
- Da li su vlada ili određeni ogranak vlade poštovali prethodne potvrde o krajnjem korisniku?
- Da li postoji bilo kakav razlog za sumnju da vlada ili određeni ogranak vlade nisu pouzdani?

Ako je uvoznik firma:

- Da li je ta firma poznata?
- Da li je firmu ovlasila vlada u zemlji primaocu?
- Da li je firma ranije bila umiješana u nepoželjne transakcije?

Kako primijeniti 8. Kriterijum

Kodeks ponašanja Evropske unije za izvoz oružja odnosi se na sve izvoze iz zemalja članica Evropske unije. Iz toga se razloga Kriterij osmi odnosi na sve zemlje primaoca, bez ikakve razlike među njima. Međutim, pošto 8. kriterijum uspostavlja vezu sa održivim razvojem⁶ zemlje primaoca, posebna pažnja treba da bude posvećena izvozima oružja u zemlje u razvoju. Očekivalo bi se da se ovaj kriterijum primjenjuje jedino u slučajevima kada je krajnji korisnik ili vlada ili neko drugo tijelo iz javnog sektora pošto jedino ovakva tijela imaju mogućnost da koriste novac koji je namijenjen socijalnim ili nekim drugim javnim ciljevima. **Aneks A** naznačava „filter“ sistem koji se sastoji od dva koraka, a pomoću kojeg zemlja članica Evropske unije može identifikovati molbe za izvoz oružja koje možda zahtijevaju obradu u smislu 8. kriterijuma. Prva faza se bavi razvojnim faktorima na nacionalnom nivou, dok se druga faza bavi pitanjem da li je vrijednost izvozne dozvole značajna na nivou zemlje primaoca.

Izvori informacija. Ako sistem filtera iz paragrafa 3.8.1 ukazuje na to da je potrebna dalja analiza, **Aneks B** daje seriju socijalnih i ekonomskih indikatora koje zemlje članice Evropske unije treba da uzmu u obzir. Svaki indikator ima vlastiti izvor informacija. Rezultati koje zemlja primalac ima naspram ovih indikatora ne treba da budu presudni u donošenju odluke zemlje članice Evropske unije o dozvoli izvoza. Informacije koje su prikupljene na ovaj način treba da doprinesu opštem procesu donošenja odluke. Paragrafi 3.8.3 - 3.8.10 naglašavaju elemente 8. kriterijuma koji treba da budu proučeni prilikom donošenja odluke.

Elementi koje treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke

Osmi kriterijum se odnosi na nekoliko opštih tema koje treba uzeti u obzir prilikom obrade. Te teme su podebljane u sljedećem tekstu.

Kompatibilnost izvoza oružja s tehničkim i ekonomskim mogućnostima zemlje primaoca, uzimajući u obzir poželjnost da zemlje ostvare svoje legitimne potrebe za bezbjednošću i odbranom uz najmanju moguću zloupotrebu ljudskih i ekonomskih resursa za potrebe naoružanja.

Zemlje članice Evropske unije uzeće u obzir, u svjetlu informacija iz relevantnih izvora kao što su Program za razvoj Ujedinjenih nacija - UNDP, Svetska banka, Međunarodni monetarni fond i izvještaja Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj - OECD, hoće li predloženi izvoz ozbiljno omesti održivi razvoj zemlje primaoca. U tom smislu, uzeće se u obzir relativni stepen vojnih i socijalnih izdataka zemlje primaoca, kao i svaka pomoć Evropske unije ili druga bilateralna pomoć.

Tehničke i ekonomske mogućnosti

Ekonomske mogućnosti se odnose na uticaj koji uvoz oružja može da ima na finansijske i ekonomske resurse zemlje primaoca za druge potrebe, u kratkom, srednjem i dugom roku. Po ovom pitanju zemlje članice Evropske unije mogu da uzme u obzir sljedeće:

- nominalnu cijenu kupovine oružja, ali i dodatne troškove koji su vezani za upotrebu (npr. dodatni sistemi i oprema), obuku za korišćenje i održavanje oružja;
- da li je oružje o kojem je reč dodatak postojećoj opremi ili je ono zamejnjuje te - gdje je to moguće - uštede koje nastaju zbog nestajanja troškova održavanja starijih sistema;

⁶ Milenijumski razvojni ciljevi (Millennium Development Goals) uokviruju održivi razvoj i uključuju napredak u vezi sa ciljevima vezanim za siromaštvo, obrazovanje, jednakost polova, smrtnost djece, zdravlje majki, HIV/SIDU i druge bolesti, okruženje i saradnju na globalnom razvoju.

- Na koji će način zemlja primalac⁷ financirati uvoz i kakav će uticaj on imati na njen spoljašnji dug i trenutno stanje njegovog isplaćivanja.

Tehničke mogućnosti se odnose na mogućnost zemlje primaoca da efektivno koristi opremu o kojoj je riječ, po pitanju materijala i ljudstva. Po ovom pitanju zemlje članice Evropske unije mogu da uzme u obzir sljedeće:

- Da li zemlja primalac ima vojnu infrastrukturu koja može efektivno da koristi ovu opremu?
- Da li slična oprema već postoji u toj zemlji i da li je ona pravilno održavana?
- Da li zemlja primalac ima dovoljno obučenog ljudstva koje može održavati i koristiti ovu opremu?⁸

Legitimne potrebe za bezbjednošću i odbranom

3.8.5 Povelja UN-a navodi da sve države imaju prava na samoodbranu. Međutim, potrebno je procijeniti da li je uvoz u pitanju pogodan i proporcionalan potrebama zemlje primaoca za ostvarenje samoodbrane, za postizanje unutrašnje bezbjednosti ili za učestvovanje u međunarodnim mirovnim ili humanitarnim misijama. Trebalo bi razmotriti sljedeća pitanja:

- Postoji li realna opasnost za bezbjednost zemlje primaoca koja bi bila riješena ovim uvozom oružja?
- Da li su oružane snage opremljene da se suoče sa takvom opasnošću?
- Da li je planirani uvoz oružja realan prioritet kada se u obzir uzme opšta opasnost?

Najmanja moguća zloupotreba ljudskih i ekonomskih resursa

Šta je tačno „najmanja moguća zloupotreba“ pitanje je procjene pri kojoj treba razmotriti sve važne faktore. Između ostalog, zemlje članice Evropske unije trebalo bi da razmotre i ova pitanja:

- Da li je ova investicija u skladu sa statusom zemlje primaoca u okviru Strategije za smanjenje siromaštva (Poverty Reduction Strategy) ili programa koje potpomažu međunarodni finansijski instituti (IFI)?
- Koliki je nivo potrošnje na vojne projekte u zemlji primaocu? Da li je ta vrsta potrošnje u porastu u posljednjih pet godina?
- Koliko su transparentni državni vojni troškovi i nabavke? Koliki je stepen demokratskog ili javnog uvida u pitanja državnih proračuna?
- Postoji li jasan i stabilan vojni proračun? Postoji li jasno definisana odbrambena politika i jasna artikulacija državnih legitimnih odbrambenih potreba?
- Da li su dostupni drugi vojni sistemi sa povoljnijom cijenom?

⁷ Ovo je potrebno razmotriti zbog toga što metod plaćanja može da ima nepovoljne makroekonomske efekte na održiv razvoj. Na primjer, ako se radi o kupovini za gotovinu, ona bi mogla da dovede do ozbiljnih posljedica u deviznim rezervama zemlje kupca, da ograniči fondove za održavanje stope razmene valuta te da ima negativne kratkoročne efekte na isplaćivanje postojećih kredita. Ako se uvoz finansira kreditom (u bilo kojem obliku), on će biti dodat sveukupnom dugu zemlje - a on je možda već iznad prihvatljivog nivoa.

⁸ Na primjer, da li visok procenat inženjera i tehničara te zemlje već radi u vojnom sektoru? Ima li nedostataka inženjera i tehničara u civilnom sektoru koji će daljim regrutovanjem za rad u vojnom sektoru da bude pogoršan?

Relativni stepeni vojnih i socijalnih izdataka

Crna Gora trebalo bi da pronađe odgovore na ova pitanja prilikom procjene toga da li bi kupovina oružja znatno uticala na relativni odnos vojnog i socijalnog proračuna:

- Koliki je vojna potrošnja zemlje primaoca u odnosu na potrošnju za zdravstvo i prosvjetu?
- Koliki je vojna potrošnja zemlje primaoca izražena u postocima GDP-a?
- Postoji li trend povećavanja odnosa vojnih troškova u poređenju sa zdravstvom ili prosvjetom ili u postocima GDP-a u poslednjih pet godina?
- U slučaju da zemlja ima visok nivo vojnih troškova, da li se među njima nalaze i „pokriveni“ socijalni troškovi? (npr. u slučajevima militarizovanih društava u kojima armija pruža zdravstvenu njegu, socijalnu pomoć itd.)
- Da li zemlja ima visok nivo „vanbudžetskih“ vojnih troškova (npr. da li postoje znatni vojni troškovi izvan uobičajenih proračunskih kanala i kontrole)?

Pomoć

Crna Gora treba da uzmu u obzir količinu pomoći koju zemlja uvoznik prima te potencijal za njenu zloupotrebu (fungibilitet)⁹.

- Da li je zemlja veoma zavisna od multilateralne, EU ili bilateralne pomoći?
- Koliki je stepen zemljine zavisnosti od pomoći u poređenju sa bruto domaćom zaradom?

Kumulativni uticaj

Obrada kumulativnog uticaja uvoza oružja na ekonomiju zemlje primaoca može da bude urađena jedino sa osvrtom na opšte uvozne statistike, ali tačne vrijednosti obično nisu dostupne. Svaka od zemalja članica Evropske unije može da izračuna kumulativni uticaj vojnih izvoza u određenu zemlju primaoca, uračunavajući u to već odradene, ali i planirane transakcije. Zemlja članica Evropske unije možda želi da uzme u obzir sve informacije o trenutnim uvozima iz drugih zemalja članica Evropske unije, kao i iz drugih zemalja izvoznika vojne opreme. Potencijalni izvori informacije su, između ostalih, i EU-ov Godišnji izvještaj, godišnji državni izvještaji zemalja članica Evropske unije, Vasenarski sporazum, UN-ov Registar oružja te godišnji izvještaj instituta International Peace Research iz Stokholma.

Informacije o kumulativnom izvozu oružja mogu da se koriste prilikom preciznije obrade:

- istorijskih, trenutnih i očekivanih trendova u vojnim troškovima zemlje primaoca te načina na koji predloženi izvoz utiče na njih.
- Trendova u vojnim troškovima izraženim u postocima nacionalnog dohotka zemlje primaoca i u postocima socijalnih/društvenih troškova.

Odredbama člana 23 ovog zakona propisan je postupak Ministarstva u slučaju uvoza kontrolisane robe i pružanje tehničke pomoći.

Odredbama člana 24 ovog zakona propisani su kriterijumi kao i nadležni organi koji ih razmatraju u postupku odlučivanja o zahtjevima za uvoza kontrolisane robe i pružanje tehničke pomoći.

⁹ Fungibilitet se odnosi na mogućnost korišćenja pomoći za vojne troškove.

Odredbe člana 25 ovog zakona utvrđuju rok u kojem su nadležni organi iz čl. 21 i 23 ovog zakona, obavezni da Ministarstvu dostave stavove u vezi proslijeđenih zahtjeva za izdavanje dozvole.

Saglasnosti se dostavljaju u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva za saglasnost, a najkasnije u roku od 60 dana, ako je u postupku davanja saglasnosti potrebno izvršiti dodatne provjere, odnosno u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva za saglasnost, a najkasnije u roku od 30 dana, ako je u postupku davanja saglasnosti potrebno izvršiti dodatne provjere.

Ovo je rezultat sugestija međunarodnih eksperata i najbolje prakse iz ove oblasti. Razlog tome je neophodnost da se predvide i duži rokovi zbog eventualnih dužih provjera *End user certifikata* i ostalih elemenata koji su od značaja za donošenje konačne odluke. Ovaj rok neće uticati na poslovni ambijent u Crnoj Gori jer je praksa da se ista odobrenja daju u roku od 90 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Odredbe člana 26 ovog zakona utvrđuju, u kojem je roku Ministarstvo u obavezi da odluči o zahtjevu za izdavanje dozvole. Ministarstvo može na zahtjev podnosioca zahtjeva, ukoliko se radi o okolnostima koje su mimo želje nosioca dozvole onemogućile realizaciju posla u definisanom roku, period važenja dozvole produžiti do roka okončanja posla, a najduže još godinu dana.

Odredbe člana 27 ovog zakona propisuju se izuzeća, odnosno data je mogućnost ministarstvu da može izuzetno, po posebnoj proceduri izdati dozvolu bez pribavljanja saglasnosti iz čl. 21 i 23 ovog zakona, za slučajeve predviđene ovim članom, uz dostavljene dokumentacije koja je propisana stavom 2 ovog člana, s tim što je Ministarstvo dužno da izda dozvolu u roku od 48 sati od dana prijema potvrde o krajnjem korisniku, odnosno drugog dokumenta koji potvrđuje namjenu kontrolisane robe.

Postoje situacije u kojima zemlje članice Evropske unije odobravaju izvoz artikala koji se nalaze na Zajedničkoj listi vojne opreme, a koji će biti izvezeni iz humanitarnih razloga i u uslovima koji bi obično rezultirali u odbijanju molbe zasnovano na kriterijumima Kodeksa ponašanja. Na područjima na kojima se donedavno odvijao sukob neki artikli mogu da imaju značajan doprinos bezbjednosti civilnog stanovništva i ekonomskoj obnovi. Izvozi u ovakvim slučajevima nisu suprotni kriterijumima. Ovi izvozi, kao i svi drugi, treba da budu razmotreni pojedinačno. Zemlje članice Evropske unije će zahtevati adekvatne bezbednosne mere kojima će se osigurati da se predmeti koji su izvezeni ne zloupotrebe, a u određenim situacijama zemlja članica Evropske unije može da insistira na odredbama o povratku opreme u zemlju izvoznika.

Odredbe člana 28 ovog zakona utvrđuju razloge za odbijanja zahtjeva za izdavanja dozvole, ako se utvrde definisane okolnosti.

U slučaju odbijanja zahtjeva za izdavanje dozvole, Ministarstvo će obavijestiti podnosioca zahtjeva o razlozima zbog kojih nije izdalo dozvolu, bez navođenja podataka koji se smatraju tajnim, u skladu sa zakonom.

Odredbe člana 29 ovog zakona definišu u kojim uslovima dolazi do oduzimanja dozvole. Ovim članom je takođe definisana i odredba da Ministarstvo može oduzeti, privremeno obustaviti ili izmijeniti dozvolu, ako na osnovu sopstvenih informacija ili informacija dobijenih od nadležnih organa sazna da je neophodno izvršiti dodatne provjere podataka iz dozvole.

Odredba člana 30 ovog zakona definiše uslove i daje mogućnost kompanijama kao i Ministarstvu da izmijeni dozvolu.

Odredba člana 31 ovog zakona utvrđuje pravo na sudsku zaštitu. U skladu sa rješenjem iz Zakona o upravnom postupku obezbijedena je sudska zaštita protiv Rješenja Ministarstva u upravnom sporu.

Odredbe člana 32 ovog zakona propisuju obaveze lica koja vrše spoljnu trgovinu kontrolisanom robom.

Sadržaj i obrazac evidencije o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom, propisuje Ministarstvo

Stav 4 ovog člana propisuje obavezu Ministarstva da na zahtjev podnosioca zahtjeva provjeri da li je namjeravani posao spoljne trgovine kontrolisanom robom u skladu sa uslovima propisanim ovim zakonom. Dakle ovim članom je data mogućnost podnosiocu zahtjeva da prije zaključenja ugovora o spoljnoj trgovini, lice može zatražiti od Ministarstva mišljenje, da li je obavljanje predmetne djelatnosti u suprotnosti sa predmetnim zakonom, na osnovu čega Ministarstvo može zainteresovanom licu dati mišljenje u skladu sa uslovima propisanim ovim zakonom.

Odredbama člana 33 ovog zakona propisane su obaveze Carinskog organa da bez odlaganja obavijesti Ministarstvo, ako u okviru svojih nadležnosti, ograniči ili zaustavi izvoz, uvoz, i tranzit kontrolisane robe.

Postupanje carinskog organa u sprovođenju ovog zakona, propisuje organ državne uprave nadležan za poslove finansija.

Organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove dužan je da Ministarstvu kvartalno dostavlja izvještaje o izdatim odobrenjima za tranzit kontrolisane robe.ž

Odredbe člana 34 ovog zakona govore o situaciji ukoliko Ministarstvo odbije zahtjev za izdavanje dozvole ili oduzme dozvolu, te o obavezi da o toj odluci Ministarstvo obavijestiti nadležni organ državne uprave nadležan za vanjske poslove koji o tome, u skladu sa međunarodnim obavezama Crne Gore, obavještava druge države.

Ministarstvo će o odbijenom zahtjevu, odnosno oduzetoj dozvoli obavijestiti organ uprave nadležan za poslove carina, ne navodeći podatke koji se smatraju tajnim, u skladu sa zakonom.

Odredbe člana 35 ovog zakona propisuju obavezu vođenja evidencije od strane Ministarstva i u kojem se roku ista čuva.

Odredbe člana 36 ovog zakona utvrđuju obavezu Ministarstva za izradu godišnjeg izvještaja o izdatim dozvolama za kontrolisanu robu, za predhodnu godinu.

Odredbe člana 37 ovog zakona organi državne uprave nadležni za unutrašnje i poslove civilnog vazduhoplovstva vode evidenciju u pisanom i/ili elektronskom obliku o zahtjevima za izdavanje tranzitnih dozvole, izdatim, realizovanim i oduzetim tranzitnim dozvolama, kao i o odbijenim, povučenim i odbačenim zahtjevima za izdavanje tranzitnih dozvola, u skladu sa ovim zakonom.

Odredbe člana 38 ovog zakona utvrđuju učešće Ministarstva u razmjeni informacija o izvoznim i brokerskim aktivnostima, u skladu sa međunarodnim obavezama i opredjeljenjima Crne Gore.

Odredbe člana 39 ovog zakona utvrđuju nadzor u sprovođenju ovog zakona koji se vrši u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje inspekcijски nadzor.

Odredbama ovog člana utvrđene su okolnosti po osnovu kojih Ministarstvo može vršiti nadzor u pogledu spoljnotrgovinskog poslovanja kontrolisanom robom u saradnji sa drugim nadležnim organima te da se nadzor vrši preko ovlašćenog službenika, u skladu sa zakonom.

Odredbama člana 40-41 ovog zakona utvrđene su prekršajne norme-u pogledu novčanih kazni koje se kreću u rasponu od 2.000eura do 10.000 eura za pravna lica; preduzetnika do 5.000eura, fizičkih lica od 200 eura do 1.000 eura, i izricanja zaštitnih mjera zabrane vršenja poslova spoljne trgovine kontrolisanom robom.

Odredbe ovog zakona usklađene su sa kaznenim odredbama zakona o prekršajima.

Odredbama člana 42 ovog zakona propisan je rok za donošenje podzakonskih akata za sprovođenje ovog zakona, te da će se primjenjivati propisi donijeti na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene („Službeni list CG“, broj 80/08), do momenta primjene ovog zakona.

Odredba člana 43 ovog zakona propisuje način rješavanja započetih postupaka koji nijesu okončani do početka primjene ovog zakona.

Odredba člana 44 ovog zakona propisuje da Dozvole izdate na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene („Službeni list CG“, broj 80/08) važe do isteka njihovog važenja.

Odredba člana 45 ovog zakona propisuje prestanak primjene propisa koji su važili do primjene ovog zakona.

Odredba člana 46 ovog zakona propisuje stupanje na snagu i početak primjene ovog zakona.

V. OCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva u Budžetu Crne Gore.

Crna Gora

Organ državne uprave nadležan za oblast na koju se propis odnosi/donosilac akta

MINISTARSTVO EKONOMIJE

Naziv propisa	Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom	
Klasifikacija propisa po oblastima i podoblastima uređivanja	oblast	podoblast
	XVII. Tržište, ugostiteljstvo i turizam	1. Unutrašnja i spoljna trgovina (propisi o prometu roba i usluga, zaštiti konkurencije i sl.)
Klasifikacija propisa po pregovaračkim poglavljima i potpoglavljima prava Evropske unije	poglavlje	potpoglavlje
	30 Spoljni odnosi (11)	330.60 Trgovinska politika (11.60)
Ključni termini - eurovok deskriptori		

Podpis
[Signature]

CRNA GORA
MINISTARSTVO FINANSIJA

MINISTARSTVO FINANSIJA			
08.12.2015			
Opis	Opis	Opis	Opis
1001-2046/3			

Broj: 02-03-15989/1

Podgorica, 07. decembar 2015. godine

MINISTARSTVO EKONOMIJE
- n/r ministra, g-dina Vladimira Kavarića -

Poštovani gospodine Kavariću,

Na osnovu Vašeg akta, broj: 1001-2046/3 od 27. novembra 2015. godine, kojim se traži mišljenje na tekst *Predloga zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom*, Ministarstvo finansija daje sljedeće

MIŠLJENJE

Na tekst *Predloga zakona* i pripremljeni Izveštaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Na osnovu uvida u dostavljeni tekst i Izveštaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa, u dijelu procjene fiskalnog uticaja, za sprovođenje Zakona nije potrebno izdvojiti finansijska sredstva iz budžeta države, već će njegovom primjenom doći do ostvarenja prihoda po osnovu uplate administrativnih taksi, oko 20.000,00€ na godišnjem nivou.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija daje saglasnost na *Predlog zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom*.

S poštovanjem,

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ	Ministarstvo ekonomije
NAZIV PROPISA	Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom
<p>I. Definisane probleme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)? 	
<ul style="list-style-type: none"> - Usaglašavanje sa standardima EU u oblasti kontrole spoljne trgovine naoružanjem i vojnom opremom (U daljem tekstu: Kontrolisana roba), unaprijeđenje normativnih pretpostavki za uspostavljanje državne kontrole radi ostvarivanja i zaštite bezbjednosnih, vanjskopolitičkih i ekonomskih interesa Crne Gore, međunarodnog kredibiliteta i integriteta. <p>Takođe, donošenjem navedenog Zakona staviće se van snage Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene ("Sl.list CG", br.80/08). Napominjemo da je Skupština CG dana 29.maja 2012.g. donijela Zakon o kontroli izvoza robe dvostruke namjene ("Sl.list CG", br.30/12), čime je ova oblast kontrole izdvojena iz postojećeg propisa, a u skladu sa EU praksom.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ne postoje uzroci problema već se radi o kreiranju jedinstvenih državnih principa u izdavanju dozvola za uvoz, izvoz, brokering i tehničku pomoć kontrolisanom robom, čime je nacionalno zakonodavstvo većim dijelom usaglašeno sa međunarodnim propisima i standardima u ovoj oblasti. - Neusaglašenost sa EU Regulativama. - Donošenjem ovog propisa ne postoje privredni subjekti koji će biti oštećeni, naprotiv Crna Gora će imati propis kojim će se u najvećoj mogućoj mjeri usaglasiti sa EU propisima iz ove oblasti. - Bez promjene postojećeg propisa evoluirao bi problem normativnog neregulisanja spoljnotrgovinskog prometa kontrolisanom robom u Crnoj Gori, što ne bi bilo u skladu sa međunarodnim standardima, i praksom CG u pogledu dalje dogradnje pravnog sistema. 	

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postizu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

- Predloženim zakonom se postizu sljedeći ciljevi:

- a) Usklađivanje Nacionalnog zakona sa propisima EU u oblasti prometa naoružanjem i vojnom opremom, kao i sa međunarodnom praksom i standardima u pomenutoj oblasti,
- b) Unaprijeđenje sistema spoljnotrgovinske kontrole kontrolisanom robom, koji se ogleda u daljem uređivanju uslova pod kojima se može vršiti spoljna trgovina kontrolisanom robom, uređivanju uslova po kojima se poštuju međunarodne obaveze i standardi, kao i uvažavanju međunarodne prakse,
- c) Izvršavanje svih preuzetih obaveza koje proisticu iz članstva Crne Gore u UN, kao i brojnih međunarodnih rezolucija, preporuka i drugih dokumenata na planu sprječavanja proliferacije oružja za masovno uništenje i borbe protiv terorizma,

- Donošenje ovog Zakona sustinski je usklađeno i sa Programom rada Vlade, u smislu harmonizacije nacionalnih propisa sa EU legislativom i pristupanje CG - EU.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema (nauk treba razmatrat status quo, opciju i preporučljivo je uključiti i neuregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa)
- Obrazložiti preferiranu opciju!

- Ne postoje druge opcije osim donošenja Zakona, jer bi se u suprotnom narušio koncept preuzetih obaveza CG kroz poglavje - PFCG30.
- Ustavni osnov za donošenje Zakona sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore prema kojem se uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

Crna Gora je, nakon proglašenja nezavisnosti od zajednice sa Srbijom, preuzela obavezu primjene odluka Savjeta bezbjednosti UN-a, preporuka i obaveza koje se odnose na izvoz, uvoz i tranzit naoružanja, vojne opreme i robe dvostrukog namjene.

U cilju ispunjenja preuzetih obaveza, usaglašavanja sa standardima EU u oblasti kontrole spoljne trgovine kontrolisanom robom unaprijedice se jedinstveni državni principi u izdavanju dozvola za uvoz, izvoz, brokering i tehničku pomoć kontrolisanom robom, time će se nacionalno zakonodavstvo najvećim dijelom usaglasiti kako sa evropskim propisima tako i sa međunarodnom praksom i standardima u ovoj oblasti.

4. Analiza uticaja

NA KOGA CE I KAKO CE NAJVEĆOVANJE UTICAJI REŠENJA U PROPISU - NABROJATI POZITIVNE I NEGATIVNE UTICAJE/DIREKTNE I INDIKATNE (Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (particno malim i srednjim preduzećima))

- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

- Predmetni Zakon se odnosi na sva lica, privredne subjekte, koji se bave prometom kontrolisanih roba.
 - Ne postoje direktni niti indirektni negativni uticaji po osnovu donošenja i implementacije pomenutog Zakona.
 - Pozitivni, direktni i indirektni uticaji po osnovu donošenja ovog Zakona omogućiće svim licima koja se bave prometom ove robe da posluju u skladu, kako sa Nacionalnim tako i sa propisima EU, i međunarodnom praksom i standardima u pomenutoj oblasti.
- Trošak koji iziskuje primjena ovog Zakona je da lice koje podnosi zahtjev za vršenje poslova spoljne trgovine kontrolisanom robom treba da plati odgovarajući iznos administrativne takse.
- Pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Predlog navedenog Zakona ne ograničava registrovanje novih privrednih subjekata na tržištu prometa kontrolisanom robom, što je pozitivno sa aspekta veće tržišne konkurencije.
- Na predlog eksperata iz EU, sagledavanjem najbolje prakse u oblasti prometa kontrolisanom robom, sugestija nadležnih državnih organa, privrednih subjekata, sugestija datih kroz Giljotinu propisa kao i pozitivnog mišljenja predstavnika EK, predloženi tekst Zakona o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom neće dovesti do stvaranja administrativnih opterećenja i biznis barijera, tj. za razliku od prethodnog Zakona novine i koristi za privredne subjekte su:
 - Privredni subjekti koji se bave komercijalnim poslom prometa nevojnih ubojnih sredstava biće rasterećeni obaveze registracije kod Ministarstva ekonomije,
 - Nekomercijalni izvoz i uvoz kontrolisane robe za lične potrebe, može da vrši i fizičko lice na osnovu dozvole izdate u skladu sa ovim zakonom.
 - Uvažavajući preporuke iz Giljotine propisa, privredni subjekti prilikom Registracije će Ministarstvu pored zahtjeva dostavljati samo osnovne podatke dok će ostale dokaze Ministarstvo pribavljati po službenoj dužnosti.
 - Za vršenje spoljnotrgovinskog prometa kontrolisanom robom kriterijumi za sagledavanje zahtjeva su jasnije i preciznije određeni za svaku vrstu prometa.
 - Zakonom su definisana izuzeća po osnovu kojih Ministarstvo ekonomije može, u određenim situacijama izdati dozvolu bez saglasnosti ostalih nadležnih organa.
 - Zakon predviđa i mogućnost da Ministarstvo može po sopstvenoj inicijativi ili na zahtjev izvoznika, uvoznika, brokera i pružaoca tehničke pomoći izmijeniti podatke iz dozvole, ukoliko se radi o izmjenama koje ne zahtijevaju ponovnu

saglasnost resornih organa.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbjeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

- Nije potrebno obezbjeđivanje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju predloženog propisa.
- Vidi prethodni odgovor.
- Implementacijom Zakona ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.
- Nije potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava u budžetu.
- Usvajanjem predloženog propisa nije predviđeno donošenje novih podzakonskih akata iz kojih bi proistekle finansijske obaveze.
- Implementacijom propisa doći će do ostvarivanja prihoda za budžet Crne Gore, i to samo po osnovu uplata odgovarajućeg iznosa administrativnih taksi, blizu 20.000eura na godišnjem nivou.
- Nije korišćena nijedna metodologija obračuna finansijskih izdataka, dok su se prihodi budžeta, obračunali na bazi prosječnog broja dozvola koje se izdaju na godišnjem nivou puta veličina administrativne takse.
- Ministarstvo finansija je aktom br. D-6369/9 od 02.jula 2014.god. dostavilo sugestije na prethodni tekst zakona koje su u mjeri mogućeg usklađene sa postojećim tekstom predloga Zakona i mišljenjem Sekretarijata za zakonodavstva.
- Vidjeti prethodni odgovor.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;

- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, obrazložiti

- Eksterna ekspertiza je korišćena prilikom izrade Predloga zakona od strane eksperata EU.
- Konsultovani su nadležni državni organi, kao što su: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija-UCCG, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo pravde, Sekretarijat za zakonodavstvo. U izradi ovog propisa uvažene su sugestije privrednih subjekata, koji su na osnovu prakse bavljenja ovim poslom dali konstruktivne predloge za poboljšanje kvaliteta Zakona.
- Očekuju se pozitivna mišljenja na predloženi tekst propisa kao i pozitivne saglasnosti organa kojima je ovaj propis poslat. Ukoliko bude sugestija koje su opravdane iste će se ugraditi u predloženi tekst Zakona.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

- Ne postoje potencijalne prepreke za implementaciju propisa.
 - Organ nadležan za izdavanje dozvola, organi nadležni za izdavanje saglasnosti, Uprava carina CG kao i svi ostali organi koji su na direktan ili indirektan način uključeni u postupak kontrole spoljnotrgovinskog prometa kontrolisane robe će učestvovati u punoj implementaciji predmetnog Zakona kako bi se ispunili gore definisani ciljevi.
 - Ne postoje indikatori kojim će se mjeriti ispunjenost ciljeva.
 - Nadležni organi u postupku nadzora Zakona će sa svog aspekta sprovođiti monitoring i evaluaciju primjene navedenog propisa. Nadzor može da vrši Ministarstvo u saradnji sa organima državne uprave nadležnim za poslove odbrane, unutrašnje i vanjske poslove, a po potrebi i u zavisnosti od vrste i namjene kontrolisane robe, sa drugim nadležnim organima. Sprovođenje nadzora na osnovu zakona uključuje nadzor prije, tokom i nakon izdavanja dozvole.
- Nadzor vrši Ministarstvo preko ovlašćenih službenika, u skladu sa zakonom. U postupku nadzora koji se vrši u skladu sa ovim zakonom primjenjuju su odredbe zakona kojim se uređuje inspekcijски nadzor.

30.novembar 2015.god., Podgorica
datum i mjesto

GENERALNI DIREKTOR

Goran Šćepanović

**IZJAVA O USKLAĐENOSTI NACRTA/PREDLOGA PROPISA CRNE GORE S PRAVNOM TEKOVINOM
EVROPSKE UNIJE**

Identifikacioni broj izjave		ME/IU/PZ/15/21
1. Naziv nacrt/predloga propisa		
- na crnogorskom jeziku	Predlog Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom	
- na engleskom jeziku	Proposal for the Law on Foreign trade in Arms and Military Equipment	
2. Podaci o obrađivaču propisa		
a) Organ državne uprave koji priprema propis		
Organ državne uprave	Ministarstvo ekonomije	
- Sektor/odsjek	Direktorat za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom.	
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	Goran Šćepanović 482-115; goran.scepanovic@mek.gov.me	
- kontakt osoba (ime, prezime, telefon, e-mail)	mr Kadrija Kurpejovic 482-294; kadrija.kurpejovic@mek.gov.me	
b) Pravno lice s javnim ovlaštenjem za pripremu i sprovođenje propisa		
- Naziv pravnog lica	/	
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	/	
- kontakt osoba (ime, prezime, telefon, e-mail)	/	
3. Organi državne uprave koji primjenjuju/sprovode propis		
- Organ državne uprave	Ministarstvo ekonomije	
4. Usklađenost nacrt/predloga propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i njenih država članica, s jedne strane i Crne Gore, s druge strane (SSP)		
a) Odredbe SSPa s kojima se usklađuje propis		
Glava VIII - Politika saradnje		
b) Stepenn ispunjenosti obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa		
☒	ispunjava u potpunosti	
☐	djelimično ispunjava	
☐	ne ispunjava	
c) Razlozi za djelimično ispunjenje, odnosno neispunjenje obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa		
5. Veza nacrt/predloga propisa s Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG)		
- PPCG za period	2015-2018	
- Poglavlje, potpoglavlje	01 Sloboda kretanja robe 2.2. Zakonodavni okvir A) Horizontalne mjere	
- Rok za donošenje propisa	IV kvartal 2015	
- Napomena		
6. Usklađenost nacrt/predloga propisa s pravnom tekovinom Evropske unije		
a) Usklađenost s primarnim izvorima prava Evropske		
Ne postoji odredba primarnog izvora prava EU sa kojim bi se predlog propisa mogao uporediti radi dobijanja stepena njegove usklađenosti.		
b) Usklađenost sa sekundarnim izvorima prava Evropske		
32003E0468		
Zajednički stav Savjeta 2003/468/CFSP Kojim se reguliše kontrola brokeringa oružjem / Council common position 2003/468/CFSP of 23 June 2003 on the control of arms brokering; OJ L 156, 25.6.2003		
Djelimično usklađeno/Partly harmonized		
32000E0401		
Zajednička akcija savjeta 2000/401/CFSP kojom se reguliše kontrola tehničke pomoći vezane za određene		

vojne krajnje korisnike / Council Joint Action of 22 June 2000 concerning the control of technical assistance related to certain military end-uses, OJ L 159, 30.6.2000	
<u>Potpuno usklađeno/Fully harmonized</u>	
32008E0944	
Zajednički stav Savjeta broj 2008/944/CFSP u kojem su definisana zajednička pravila kojima se reguliše kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme) / COUNCIL COMMON POSITION 2008/944/CFSP of 8 December 2008 defining common rules governing control of exports of military technology and equipment, OJ L 335, 13.12.2008	
<u>Djelimično usklađeno/ Partly harmonized</u>	
c) Usklađenost s ostalim izvorima prava Evropske unije (navesti oznaku CELEX, naziv izvora prava Evropske unije u prevodu na crnogorski jezik i originalni naziv na engleskom jeziku)	
Ne postoje ostali izvori prava EU ove vrste sa kojim bi se predlog propisa mogao uporediti radi dobijanja stepena njegove usklađenosti.	
6.1. Razlozi za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost nacrt/predloga propisa Crne Gore s pravnom tekovinom Evropske unije i rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti	
Potpuna usklađenost sa Zajedničkim stavom Savjeta 32000E0401 će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se ustanoviti Sistem razmjene informacija o aktivnostima brokeringa kojim će se propisati bliži uslovi razmjene informacija, a obavezujuća će postati danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Potpuna usklađenost sa Zajedničkim stavom Savjeta 32008E0944 postići će se danom pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji.	
7. Ukoliko ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije s kojima je potrebno obezbijediti usklađenost konstatovati tu činjenicu	
/	
8. Navesti pravne akte Savjeta Evrope i ostale izvore međunarodnog prava korišćene pri izradi nacrt/predloga propisa	
Ne postoje izvori međunarodnog prava s kojima je potrebno uskladiti predlog propisa.	/
9. Navesti da li su navedeni izvori prava Evropske unije, Savjeta Evrope i ostali izvori međunarodnog prava prevedeni na crnogorski jezik (prevode dostaviti u prilogu)	
Navedeni izvori prava EU su prevedeni na crnogorski jezik.	
10. Navesti da li je nacrt/predlog propisa iz tačke 1 Ijave o usklađenosti preveden na engleski jezik (prevod dostaviti u prilogu)	
Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom je preveden na engleski jezik	
11. Učešće konsultanata u izradi nacrt/predloga propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti	
U izradi Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom učestvovali su eksperti EU-BAFA	
Potpis / ovlašteno lice obradivača propisa	Potpis / ministar vanjskih poslova i evropskih integracija
Datum: 09.12.2008	Datum:

Prilog obrasca:

1. Prevodi propisa Evropske unije
2. Prevod nacrt/predloga propisa na engleskom jeziku (ukoliko postoji)

TABELA USKLAĐENOSTI

1. Identifikacioni broj (IB) nacrtā/predloga propisa		1.1. Identifikacioni broj izjave o usklađeniosti i datum utvrđivanja nacrtā/predloga propisa na Vladi		
ME/TU/PZ/15/21		ME/IU/PZ/15/21		
2. Naziv izvora prava Evropske unije i CELEX oznaka				
Zajednički stav Savjeta 2003/468/CFSP Kojim se reguliše kontrola brokeringa oružjem 32003E0468				
Zajednička akcija savjeta 2000/401/CFSP kojom se reguliše kontrola tehničke pomoći vezane za određene vojne krajnje korisnike 32000E0401				
Zajednički stav Savjeta broj 2008/944/CFSP u kojem su definisana zajednička pravila kojima se reguliše kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme 32008E0944				
3. Naziv nacrtā/predloga propisa Crne Gore				
Na crnogorskom jeziku		Na engleskom jeziku		
Predlog Zakon o spoljnoj trgovini naoružanjem i vojnom opremom		Proposal for the Law on Foreign Trade in Arms and Military Equipment		
4. Usklađeniost nacrtā/predloga propisa s izvorima prava Evropske unije				
a)	b)	c)	d)	e)
Odredba i tekst odredbe izvora prava Evropske unije (član, stav, tačka)	Odredba i tekst odredbe nacrtā/predloga propisa Crne Gore (član, stav, tačka)	Usklađeniost odredbe nacrtā/ predloga propisa Crne Gore s odredbom izvora prava Evropske unije	Razlog za djelimičnu usklađeniost ili neusklađeniost	Rok za postizanje potpune usklađeniosti
ZAJEDNIČKI STAV SAVJETA 2003/468/CFSP				

<p align="center">Član 1.</p> <p>1. Cilj ovog Zajedničkog stava je kontrola brokeringa oružja u cilju izbegavanja zaobilaženja embarga UN, EU ili OEBS-a na izvoz oružja, kao i kriterijuma navedenih u Pravilima ponašanja Evropske unije po pitanju izvoza oružja.</p> <p>2. Da bi postigle ovaj cilj, Zemlje Članice će obezbediti da njihovi postojeći ili budući nacionalni zakoni o brokeringu oružjem budu u skladu sa dole navedenim odredbama.</p>	<p align="center">Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p align="center">Neprenosivo</p>		
<p align="center">Član 2.</p> <p>1. Zemlje Članice će preduzeti sve neophodne mere za kontrolu aktivnosti brokeringa na njihovoj teritoriji. Zemlje Članice se takođe pozivaju da razmotre mogućnost kontrolisanja aktivnosti brokeringa izvan svoje teritorije, koje vrše brokeri sa njihovim državljanstvom koji borave na njihovoj teritoriji.</p> <p>2. Zemlje Članice će takođe ustanoviti jasan zakonski okvir za zakonito obavljanje aktivnosti brokeringa.</p> <p>3. Za potrebe stava 1, aktivnosti brokeringa su aktivnosti fizičkih i pravnih lica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koja pregovaraju ili ugovaraju transakcije koje mogu podrazumevati promet stavki iz Zajedničke liste EU vojne opreme iz neke treće zemlje u neku drugu treću zemlju; - koja kupuju, prodaju ili ugovaraju promet predmeta u njihovoj svojini iz 	<p align="center">Spoljna trgovina kontrolisanom robom</p> <p align="center">Član 2</p> <p>Spoljna trgovina kontrolisanom robom, u smislu ovog zakona je: izvoz, uvoz, spoljni i unutrašnji tranzit, tehnička pomoć i pružanje brokerskih usluga.</p> <p>Izvoz kontrolisane robe, iz stava 1 ovog člana, je:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) iznošenje, slanje odnosno isporuka robe sa carinskog područja Crne Gore na teritoriju druge države ili carinsko područje druge države, u skladu sa carinskim propisima, osim smještaja kontrolisane robe u slobodnoj zoni; 2) prenos softvera ili tehnologije faksom, telefonom, elektronskom poštom ili bilo kojim drugim elektronskim putem, uključujući i usmeni prenos tehnologije, ako je tehnologija sadržana u dokumentu čiji je bitan dio pročitani ili opisan na način da se postigne isti rezultat izvan 	<p align="center">Potpuno usklađeno</p>		

<p>neke treće zemlje u neku drugu treću zemlju.</p> <p>Ovaj stav ne sprečava neku Zemlju članicu da definiše aktivnosti brokeringa u okviru svog nacionalnog zakonodavstva i da uvrsti slučajeve gde se ovakvi predmeti izvoze iz njene teritorije ili sa teritorije neke druge Zemlje članice.</p>	<p>carinskog područja Crne Gore;</p> <p>3) ponovni izvoz kontrolisane robe u skladu sa carinskim propisima, osim tranzita.</p> <p>Uvoz kontrolisane robe, iz stava 1 ovog člana, je unošenje, dopremanje ili isporuka kontrolisane robe sa teritorije druge države na carinsko područje Crne Gore u skladu sa carinskim propisima, koja obuhvata i smještaj u slobodnoj zoni, osim tranzita.</p> <p>Spoljni tranzit, iz stava 1 ovog člana, obuhvata prevoz robe kopnenim, vodenim ili vazdušnim putem, preko carinskog područja Crne Gore na drugo odredište sa i bez pretovara.</p> <p>Unutrašnji tranzit, iz stava 1 ovog člana, obuhvata prevoz kontrolisane robe, kopnenim, vodenim ili vazdušnim putem na carinsko područje Crne Gore, sa prelaskom preko teritorije druge države, bez promjene njenog carinskog statusa.</p> <p>Brokerske usluge, iz stava 1 ovog člana, su pregovaranje ili ugovaranje i posredovanje u ugovaranju transakcija u vezi sa kupovinom, prodajom ili nabavkom kontrolisane robe iz jedne strane države u drugu stranu državu, ili prodaja odnosno kupovina te robe iz jedne strane države u drugu stranu državu, osim transporta, finansijskih usluga, osiguranja ili re-osiguranja, reklamiranja ili promocije brokerskih usluga.</p> <p>Tehnička pomoć, iz stava 1 ovog člana, je pomoć koja se odnosi na razvoj, proizvodnju, sklapanje, testiranje, popravku ili održavanje</p>			
---	---	--	--	--

	kontrolisane robe, kao i druge tehničke usluge, koje mogu biti u obliku instrukcije, obuke, prenosa znanja i vještina ili konsultantskih usluga uključujući i pomoć koja se pruža usmenim putem.			
<p style="text-align: center;">Član 3</p> <p>1. U cilju vršenja aktivnosti brokeringa potrebno je dobiti dozvolu ili pismeno ovlašćenje od nadležnih organa Zemlje Članice gde se ove aktivnosti odvijaju, i kada to zahteva nacionalno zakonodavstvo, od Zemlje Članice u kojoj broker boravi ili je nastanjen. Zemlje Članice će proceniti zahteve za dobijanje dozvole ili pismena ovlašćenja za pojedinačne brokerinške transakcije na osnovu odredbi Pravila ponašanja Evropske unije po pitanju izvoza oružja</p> <p>2. Zemlje Članice treba da vode evidenciju minimum 10 godina o svim fizičkim i pravnim licima koja su dobila dozvolu pod uslovima navedenim u stavu 1.</p>	<p style="text-align: center;">Nadležni organ za izdavanje dozvola</p> <p style="text-align: center;">Član 3</p> <p>Dozvole za izvoz, uvoz, pružanje brokerskih usluga i tehničke pomoći izdaje organ državne uprave nadležan za poslove spoljne trgovine (u daljem tekstu: Ministarstvo).</p> <p style="text-align: center;">Spoljna trgovina kontrolisanom robom</p> <p style="text-align: center;">Član 8</p> <p>Spoljnu trgovinu kontrolisanom robom može da vrši pravno lice ili preduzetnik sa sjedištem na teritoriji Crne Gore, upisano u Centralni registar privrednih subjekta (u daljem tekstu: CRPS) i registar lica koja mogu da vrše spoljnu trgovinu kontrolisanom robom (u daljem tekstu: Registar), na osnovu dozvole za spoljnu trgovinu kontrolisanom robom.</p> <p>Uvoz i izvoz kontrolisane robe sa kontrolne liste nevojnih ubojnih sredstva, za sopstvene potrebe, može da vrši i fizičko lice.</p> <p style="text-align: center;">Pojam i sadržaj dozvole</p> <p style="text-align: center;">Član 16</p> <p>Dozvola za izvoz ili uvoz kontrolisane robe je isprava koja se izdaje izvozniku ili uvozniku, za obavljanje spoljnotrgovinskog posla u skladu sa ugovorom o obavljanju tog posla, za krajnjeg korisnika ili primaoca u drugoj državi, odnosno u Crnoj Gori i obuhvata jedan ili više vrsta</p>	Potpuno usklađeno		

	<p>proizvoda sa kontrolnih lista.</p> <p>Dozvola za pružanje brokerskih usluga ili tehničku pomoć kontrolisane robe je dozvola koja se izdaje brokeru ili pružaocu tehničke pomoći za krajnjeg korisnika ili primaoca u drugoj državi i obuhvata jedan ili više vrsta proizvoda sa kontrolnih lista, odnosno vrsta usluga.</p> <p>Dozvola naročito sadrži:</p> <ol style="list-style-type: none">1) naziv i sjedište pravnog lica, odnosno ime i adresu preduzetnika, poreski identifikacioni broj (PIB), a za fizičko lice ime i prezime, broj lične karte ili pasoša i prebivalište;2) naziv, opis, tarifnu oznaku, broj iz kontrolnih lista i količinu kontrolisane robe;3) ukupnu vrijednost i paritet isporuke kontrolisane robe koja je predmet spoljne trgovine;4) naziv i adresu proizvođača, odnosno vlasnika i krajnjeg korisnika kontrolisane robe;5) način naplate, odnosno plaćanja robe;6) period na koji je dozvola izdata;7) broj, datum izdavanja, pečat i potpis ovlašćenog lica. <p>Nosilac dozvole dužan je da se pridržava uslova navedenih u dozvoli.</p> <p style="text-align: center;">Evidencija Ministarstva Član 35</p> <p>Ministarstvo vodi evidenciju u pisanom i</p>			
--	--	--	--	--

	<p>elektronskom obliku o zahtjevima za izdavanje dozvole, izdatim, realizovanim i oduzetim dozvolama, kao i o odbijenim, povučenim i odbačenim zahtjevima za izdavanje dozvola, u skladu sa ovim zakonom.</p> <p>Evidenciju iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo čuva najmanje deset godina od isteka roka važenja dozvole.</p>			
<p style="text-align: center;">Član 4</p> <p>1. Zemlje Članice mogu takođe zahtevati od brokera da dobiju pismeno ovlašćenje za vršenje delatnosti brokera, kao i da se registruju kao brokери. Registracija ili ovlašćenje za delatnost brokera u svakom slučaju ne zamenjuje uslov da je potrebno dobiti dozvolu ili pismeno ovlašćenje za svaku transakciju.</p> <p>2. Prilikom procene zahteva za pismenim ovlašćenjem za obavljanje delatnosti brokera ili za registracijom, Zemlje Članice mogu uzeti u obzir, između ostalog, evidenciju o učestvovanju kandidata u nedozvoljenim aktivnostima u prošlosti</p>	<p style="text-align: center;">Spoljna trgovina kontrolisanom robom Član 8</p> <p>Spoljnu trgovinu kontrolisanom robom može da vrši pravno lice ili preduzetnik sa sjedištem na teritoriji Crne Gore, upisano u Centralni registar privrednih subjekata (u daljem tekstu: CRPS) i registar lica koja mogu da vrše spoljnu trgovinu kontrolisanom robom (u daljem tekstu: Registar), na osnovu dozvole za spoljnu trgovinu kontrolisanom robom.</p> <p>Uvoz i izvoz kontrolisane robe sa kontrolne liste nevojnih ubojnih sredstva, za sopstvene potrebe, može da vrši i fizičko lice.</p> <p style="text-align: center;">1. Registracija za vršenje spoljne trgovine kontrolisanom robom Uslovi za upis u Registar Član 12</p> <p>U Registar može biti upisano pravno lice ili preduzetnik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nad kojim nije pokrenut stečajni postupak; 2) koji nema neizmirenih carinskih i poreskih obaveza; - 	<p>Potpuno usklađeno</p>		

	<p>3) koji nije u blokadi na dan podnošenja zahtjeva,</p> <p>4) čiji odgovorno lice nije osuđivano ili se protiv njega ne vodi krivični postupak, u skladu sa članom 13 stav 3 tačka 5 ovog zakona.</p> <p>Fizičko lice koje vrši spoljnu trgovinu kontrolisanom robom za lične potrebe, ne upisuje se u Registar.</p> <p>Pravno lice ili preduzetnik koje vrši nekomercijalni izvoz i uvoz, ne upisuje se u Registar.</p>			
<p>Član 5</p> <p>1. Zemlje članice će ustanoviti sistem razmene informacija o aktivnostima brokeringa među sobom ili sa trećim stranama, prema potrebi. Za potrebe takve saradnje biće utvrđen određeni aranžman. Ovaj aranžman će posebno obratiti pažnju na slučajeve kada nekoliko Zemalja članica učestvuje u kontroli iste brokerinške transakcije(a).</p> <p>2. Informacije će se razmenjivati iz više oblasti, između ostalog:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakonodavstvo, - registrovani brokeri (ako je primenljivo) - evidencija o brokerima, - odbijeni zahtevi za registraciju (ako je primenljivo) i dobijanje dozvole. 	<p>Obavještanje</p> <p>Član 34</p> <p>Ako Ministarstvo odbije zahtjev za izdavanje dozvole ili oduzme dozvolu, o toj odluci će obavijestiti nadležni organ državne uprave nadležan za vanjske poslove koji o tome, u skladu sa međunarodnim obavezama Crne Gore, obavještava druge države.</p> <p>Ministarstvo će o odbijenom zahtjevu, odnosno oduzetoj dozvoli obavijestiti organ uprave nadležan za poslove carina, ne navodeći podatke koji se smatraju tajnim, u skladu sa zakonom.</p>	Djelimično usklađeno	<p>Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se ustanoviti Sistem razmjene informacija o aktivnostima brokeringa kojim će se propisati bliži uslovi razmjene informacija. Navedena odredba biće primjenljiva i obavezujuća danom pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji</p>	

<p style="text-align: center;">Član 6</p> <p>Svaka Zemlja Članica će doneti odgovarajuće mere, uključujući i krivične sankcije, u cilju efikasne primene kontrole nad brokeringom oružja.</p>	<p style="text-align: center;">Prekršaji</p> <p style="text-align: center;">Član 40</p> <p>Novčanom kaznom od 2.000 eura do 10.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) je pružalo tehničku pomoć koja je namijenjena ili se može koristiti za razvoj i/ili proizvodnju i/ili rukovanje i/ili rad i/ili održavanje i/ili skladištenje i/ili identifikovanje i/ili širenje oružja za masovno uništenje ili je u vezi sa razvojem i/ili proizvodnjom i/ili održavanjem i/ili skladištenjem sredstava pogodnih za njegovo prenošenje (član 9 stav 1); 2) je pružalo tehničku pomoć koja je namijenjena ili se može koristiti za krajnju vojnu namjenu, koja se pruža u državama krajnjeg odredišta koje su pod embargom na naoružanje na osnovu odluka koje je usvojio Savjet Evropske unije i/ili na osnovu odluke Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju i/ili na osnovu obavezujuće rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija (član 9 stav 2); 3) ne vodi evidenciju u pisanom i elektronskom obliku o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom i ne čuva dokumentaciju najmanje deset godina od završenog spoljnotrgovinskog posla (član 32 stav 1 tačka 1); <p>Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>	<p>U Krivičnom zakoniku Crne Gore postoje norme koje obuhvataju krivične sankcije po osnovu nelegalnog bavljenja posredovanjem oružjem</p>	
--	--	--------------------------	--	--

	<p>odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 1.500 eura.</p> <p>Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 5.000 eura.</p> <p>Za prekršaj iz stava 1 tačka 1 i 2 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 200 eura do 1.000 eura.</p> <p>Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, uz novčanu kaznu, može se izreći i zaštitna mjera zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti u trajanju do šest mjeseci.</p> <p style="text-align: center;">Član 41</p> <p>Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 5.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:</p> <ol style="list-style-type: none">1) ne dostavi Ministarstvu pisanim putem, sve promjene podataka na osnovu kojih je upisano u Registar, u roku od 15 dana od dana nastanka promjene (član 14 stav 4);2) se kao nosilac dozvole, ne pridržava uslova navedenih u dozvoli (član 16 stav 4);3) prenese na drugo lice dozvolu i/ili, međunarodni uvozni sertifikat i/ili potvrdu krajnjeg korisnika koji su izdati u skladu sa čl. 16 i 19 ovog zakona. (član 26 stav 4);4) ne obavijesti pisanim putem Ministarstvo o nastaloj promjeni u vezi sa kontrolisanom robom ili spoljnotrgovinskim poslom, najkasnije u roku od 15 dana, od dana nastale			
--	---	--	--	--

	<p>promjene (član 32 stav 1 tačka 2);</p> <p>5) ne obavijesti Ministarstvo pisanim putem najkasnije u roku od 15 dana nakon izvršenog posla, i/ili ne dostavi dokumentaciju o izvršenom poslu, a u slučajevima sukcesivnog uvoza odnosno izvoza kontrolisane robe, i/ili ne dostavi dokaz za svaki pojedinačni transfer u navedenom roku (član 32 stav 1 tačka 3);</p> <p>6) ne vrati dozvolu Ministarstvu, ako po dozvoli, nije vršena spoljna trgovina kontrolisanom robom najkasnije u roku od 15 dana, od dana isteka perioda važenja dozvole (član 32 stav 1 tačka 4);</p> <p>7) na zahtjev Ministarstva, u roku od 120 dana od izvoza kontrolisane robe ne dostavi izdatu potvrdu o prijemu robe (Delivery verification certificate- DVC), (član 32 stav 1 tačka 5);</p> <p>8) nakon izdavanja dozvole, dođe do promjene poslovnih partnera, krajnjih korisnika, namjeravane krajnje upotrebe, ne obavijesti Ministarstvo pisanim putem, u roku od 15 dana od dana nastanka ili saznanja za nastupanje te promjene (član 32 stav 1 tačka 6).</p> <p>Za prekršaje iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, novčanom kaznom u iznosu od 300 eura do 1.000 eura.</p> <p>Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do</p>			
--	---	--	--	--

	1.500 eura.			
<p>Član 7 Ovaj Zajednički Stav stupa na snagu na dan njegovog usvajanja.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
<p>Član 8 Ovaj Zajednički Stav biće objavljen u Službenom listu Evropske unije. U Briselu, 23. juna 2003.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
ZAJEDNIČKA AKCIJA SAVJETA (2000/401/CFSP)				
<p>Član 1. Za potrebe ove Zajedničke akcije:</p> <p>(a) "tehnička pomoć" znači svaku tehničku podršku vezanu za popravku, razvoj, proizvodnju, montažu, testiranje, održavanje i sve druge tehničke usluge, i može se pružati u vidu instrukcija, obuke, prenosa znanja ili veština ili konsultantskih usluga;</p> <p>(b) "tehnička pomoć" podrazumeva usmeni vid pomoći;</p> <p>(c) "međunarodni režimi, strukture i sporazumi u oblasti izvozne kontrole" su Australijska grupa, Režim kontrole raketne tehnologije, Grupa nuklearnih</p>	<p>Spoljna trgovina kontrolisanom robom</p> <p>Član 2 Spoljna trgovina kontrolisanom robom, u smislu ovog zakona je: izvoz, uvoz, spoljni i unutrašnji tranzit, tehnička pomoć i pružanje brokerskih usluga.</p> <p>Izvoz kontrolisane robe, iz stava 1 ovog člana, je:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) iznošenje, slanje odnosno isporuka robe sa carinskog područja Crne Gore na teritoriju druge države ili carinsko područje druge države, u skladu sa carinskim propisima, osim smještaja kontrolisane robe u slobodnoj zoni; 2) prenos softvera ili tehnologije faksom, 	Potpuno usklađeno		

<p>snabdevača, Vasenarski sporazum, Zanger komitet i Konvencija o hemijskom oružju.</p>	<p>telefonom, elektronskom poštom ili bilo kojim drugim elektronskim putem, uključujući i usmeni prenos tehnologije, ako je tehnologija sadržana u dokumentu čiji je bitan dio pročitani ili opisan na način da se postigne isti rezultat izvan carinskog područja Crne Gore;</p> <p>3) ponovni izvoz kontrolisane robe u skladu sa carinskim propisima, osim tranzita.</p> <p>Uvoz kontrolisane robe, iz stava 1 ovog člana, je unošenje, dopremanje ili isporuka kontrolisane robe sa teritorije druge države na carinsko područje Crne Gore u skladu sa carinskim propisima, koja obuhvata i smještaj u slobodnoj zoni, osim tranzita.</p> <p>Spoljni tranzit, iz stava 1 ovog člana, obuhvata prevoz robe kopnenim, vodenim ili vazdušnim putem, preko carinskog područja Crne Gore na drugo odredište sa i bez pretovara.</p> <p>Unutrašnji tranzit, iz stava 1 ovog člana, obuhvata prevoz kontrolisane robe, kopnenim, vodenim ili vazdušnim putem na carinsko područje Crne Gore, sa prelaskom preko teritorije druge države, bez promjene njenog carinskog statusa.</p> <p>Brokerske usluge, iz stava 1 ovog člana, su pregovaranje ili ugovaranje i posredovanje u ugovaranju transakcija u vezi sa kupovinom, prodajom ili nabavkom kontrolisane robe iz jedne strane države u drugu stranu državu, ili prodaja odnosno kupovina te robe iz jedne strane države u drugu stranu državu, osim</p>			
---	--	--	--	--

	<p>transporta, finansijskih usluga, osiguranja ili re-osiguranja, reklamiranja ili promocije brokerskih usluga.</p> <p>Tehnička pomoć, iz stava 1 ovog člana, je pomoć koja se odnosi na razvoj, proizvodnju, sklapanje, testiranje, popravku ili održavanje kontrolisane robe, kao i druge tehničke usluge, koje mogu biti u obliku instrukcije, obuke, prenosa znanja i vještina ili konsultantskih usluga uključujući i pomoć koja se pruža usmenim putem.</p>			
<p>Član 2.</p> <p>Tehnička pomoć predmet je kontrola (zabrana ili zahteva za dobijanjem ovlašćenja), u skladu sa članom 5, u slučajevima kada se pruža izvan Evropske zajednice od strane fizičkog ili pravnog lica sa sedištem u Evropskoj uniji, i kada ima za cilj, ili je pružalac toga svestan, razvoj, proizvodnju, rukovanje, funkcionisanje, održavanje, skladištenje, detekciju, identifikaciju ili diseminaciju hemijskog, biološkog ili nuklearnog oružja ili ostalih nuklearnih eksplozivnih sredstava, ili pak razvoj, proizvodnju, održavanje ili skladištenje raketnih sistema za upotrebu takvog oružja.</p>	<p>Zabrana tehničke pomoći</p> <p>Član 9</p> <p>Zabranjena je tehnička pomoć koja je namijenjena ili se može koristiti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) za razvoj, proizvodnju, rukovanje, rad, održavanje, skladištenje, identifikovanje ili širenje oružja za masovno uništenje ili je u vezi sa razvojem, proizvodnjom, održavanjem ili skladištenjem sredstava pogodnih za njegovo prenošenje; 2) za krajnju vojnu namjenu, koja se pruža u državama krajnjeg odredišta koje su pod embargom na naoružanje na osnovu zajedničkog stava ili zajedničke akcije koji je usvojio Savjet Evropske unije, na osnovu odluke Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju ili na osnovu obavezujuće rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija. 	<p>Potpuno usklađeno</p>		

<p style="text-align: center;">Član 3.</p> <p>Zemlje članice će razmotriti primenu takvih kontrola i u slučajevima kada se tehnička pomoć odnosi na vojne krajnje korisnike, drugačije od onih navedenih u Članu 2 i kada se pruža u zemljama krajnje destinacije koje se nalaze pod embargom, donesenim na osnovu zajedničkog stava ili zajedničke akcije Saveta ili odluke OEBS-a, ili pod embargom nametnutim obavezujućom rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija.</p>	<p style="text-align: center;">Zabrana tehničke pomoći Član 9</p> <p>Zabranjena je tehnička pomoć koja je namijenjena ili se može koristiti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) za razvoj, proizvodnju, rukovanje, rad, održavanje, skladištenje, identifikovanje ili širenje oružja za masovno uništenje ili je u vezi sa razvojem, proizvodnjom, održavanjem ili skladištenjem sredstava pogodnih za njegovo prenošenje; 2) za krajnju vojnu namjenu, koja se pruža u državama krajnjeg odredišta koje su pod embargom na naoružanje na osnovu odluka koje je usvojio Savjet Evropske unije, na osnovu odluke Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju ili na osnovu obavezujuće rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija. 	<p style="text-align: center;">Potpuno usklađeno</p>		
<p style="text-align: center;">Član 4.</p> <p>Član 2 ne odnosi se na "tehničku pomoć":</p> <ol style="list-style-type: none"> (a) u slučajevima kada se ona pruža u zemlji navedenoj u delu 3 aneksa II na Uredbu (EC) br. 1334/2000; (b) kada se pruža u vidu prenosa informacija "iz javnog domena" ili "osnovnih naučnih istraživanja", kako su ovi termini definisani u međunarodnim režimima, strukturama i sporazumima u oblasti izvozne kontrole; ili (c) kada se pruža u usmenoj formi i nije vezana za stavke koje je potrebno 	<p style="text-align: center;">Nadležni organ za donošenje nacionalnih kontrolnih lista Član 4</p> <p>Kontrolnu listu naoružanja i vojne opreme kojima je dozvoljena spoljna trgovina, na predlog Ministarstva utvrđuje Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), radi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije; - sprovođenja sankcija protiv određenih država, entiteta i lica ili za primjenu konvencija u oblasti kontrole oružja i kontrole transfera tehnologije; 	<p style="text-align: center;">Potpuno usklađeno</p>		

<p>kontrolisati u okviru jednog ili više međunarodnih režima, struktura ili sporazuma u oblasti izvozne kontrole.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - interesa odbrane i bezbjednosti Crne Gore; - kontrolisanja trgovine robom koja je ili može biti u potpunosti upotrijebljena za razvoj, proizvodnju, rukovanje, djelovanje, održavanje ili drugo servisiranje, gomilanje, skladištenje, identifikovanje, testiranje ili širenje hemijskog ili biološkog oružja, nuklearnog oružja ili drugih atomskih bojnih glava ili u svrhu razvoja, proizvodnje, održavanja ili drugog servisiranja, testiranja, gomilanja ili širenje projektila ili drugih nosača takvog oružja; - kontrolisanja trgovine oružjem, municijom ili eksplozivnim napravama i drugom robom koja je napravljena i namijenjena za vojne svrhe, a koja nije navedena u alineji 4 ovog člana. 			
<p style="text-align: center;">Član 5</p> <p>Svaka Zemlja članica koja još nije uvrstila u svoje nacionalno zakonodavstvo ili praksu odredbe kontrole na osnovu kojih se ova Zajednička akcija primenjuje, ili utvrdila sankcije koje je potrebno uvesti, mora izneti odgovarajuće predloge za:</p> <p>(a) primenu ove Zajedničke akcije putem donošenja kontrolnih odredbi;</p> <p>(b) utvrđivanje sankcija na nacionalnom nivou.</p>	<p style="text-align: center;">Prekršaji Član 40</p> <p>Novčanom kaznom od 2.000 eura do 10.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:</p> <p>1) je pružalo tehničku pomoć koja je namijenjena ili se može koristiti za razvoj i/ili proizvodnju i/ili rukovanje i/ili rad i/ili održavanje i/ili skladištenje i/ili identifikovanje i/ili širenje oružja za masovno uništenje ili je u vezi sa</p>	<p style="text-align: center;">Potpuno usklađeno</p>		

	<p>razvojem i/ili proizvodnjom i/ili održavanjem i/ili skladištenjem sredstava pogodnih za njegovo prenošenje (član 9 stav 1);</p> <p>2) je pružalo tehničku pomoć koja je namijenjena ili se može koristiti za krajnju vojnu namjenu, koja se pruža u državama krajnjeg odredišta koje su pod embargom na naoružanje na osnovu odluka koje je usvojio Savjet Evropske unije i/ili na osnovu odluke Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju i/ili na osnovu obavezujuće rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija (član 9 stav 2);</p> <p>3) ne vodi evidenciju u pisanom i elektronskom obliku o spoljnoj trgovini kontrolisanom robom i ne čuva dokumentaciju najmanje deset godina od završenog spoljnotrgovinskog posla (član 32 stav 1 tačka 1);</p> <p>Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 1.500 eura.</p> <p>Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 5.000 eura.</p> <p>Za prekršaj iz stava 1 tačka 1 i 2 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 200</p>			
--	--	--	--	--

eura do 1.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, uz novčanu kaznu, može se izreći i zaštitna mjera zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti u trajanju do šest mjeseci.

Član 41

Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 5.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) ne dostavi Ministarstvu pisanim putem, sve promjene podataka na osnovu kojih je upisano u Registar, u roku od 15 dana od dana nastanka promjene (član 14 stav 4);
- 2) se kao nosilac dozvole, ne pridržava uslova navedenih u dozvoli (član 16 stav 4);
- 3) prenese na drugo lice dozvolu i/ili, međunarodni uvozni sertifikat i/ili potvrdu krajnjeg korisnika koji su izdati u skladu sa čl. 16 i 19 ovog zakona. (član 26 stav 4);
- 4) ne obavijesti pisanim putem Ministarstvo o nastaloj promjeni u vezi sa kontrolisanom robom ili spoljnotrgovinskim poslom, najkasnije u roku od 15 dana, od dana nastale promjene (član 32 stav 1 tačka 2);
- 5) ne obavijesti Ministarstvo pisanim putem najkasnije u roku od 15 dana nakon izvršenog posla, i/ili ne dostavi dokumentaciju o izvršenom poslu, a u

	<p>slučajevima sukcesivnog uvoza odnosno izvoza kontrolisane robe, i/ili ne dostavi dokaz za svaki pojedinačni transfer u navedenom roku (član 32 stav 1 tačka 3);</p> <p>6) ne vrati dozvolu Ministarstvu, ako po dozvoli, nije vršena spoljna trgovina kontrolisanom robom najkasnije u roku od 15 dana, od dana isteka perioda važenja dozvole (član 32 stav 1 tačka 4);</p> <p>7) na zahtjev Ministarstva, u roku od 120 dana od izvoza kontrolisane robe ne dostavi izdatu potvrdu o prijemu robe (Delivery verification certificate- DVC), (član 32 stav 1 tačka 5);</p> <p>8) nakon izdavanja dozvole, dođe do promjene poslovnih partnera, krajnjih korisnika, namjeravane krajnje upotrebe, ne obavijesti Ministarstvo pisanim putem, u roku od 15 dana od dana nastanka ili saznanja za nastupanje te promjene (član 32 stav 1 tačka 6).</p> <p>Za prekršaje iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, novčanom kaznom u iznosu od 300 eura do 1.000 eura.</p> <p>Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 1.500 eura.</p>			
--	---	--	--	--

<p>Član 6 Ova Zajednička akcija stupa na snagu na dan njenog usvajanja.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>Član 7 Ova zajednička akcija objavljuje se u Službenom listu. U Luksemburgu, 22. juna 2000.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>ZAJEDNIČKA POZICIJA SAVJETA 2008/944/ CFSP</p>				
<p>Član 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Svaka zemlja članica vrši ocjenu pojedinačnih prijava za dobijanje licence za izvoz, koje dobije za stavke sa zajedničke liste EU iz člana 12 u odnosu na kriterijume iz člana 2. 2. Prijave za dobijanje licence za izvoz, kako je navedeno u stavu 1, obuhvataju: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zahtjevu za dobijanje licenci za fizički izvoz, uključujući i one za potrebe licencirane proizvodnje vojne opreme u trećim zemljama, ▪ zahtjevi za dobijanje licence za prodaju, ▪ prijave za dobijanje „tranzitnih“ dozvola ili dozvola za „pretovar“, ▪ zahtjevi za dobijanje licenci za nematerijalan prenos softvera i tehnologije na načine kao što su 	<p>Spoljna trgovina kontrolisanom robom</p> <p>Član 8</p> <p>Spoljnu trgovinu kontrolisanom robom može da vrši pravno lice ili preduzetnik sa sjedištem na teritoriji Crne Gore, upisano u Centralni registar privrednih subjekta (u daljem tekstu: CRPS) i registar lica koja mogu da vrše spoljnu trgovinu kontrolisanom robom (u daljem tekstu: Registar), na osnovu dozvole za spoljnu trgovinu kontrolisanom robom izdate u skladu sa ovim zakonom.</p> <p>Nekomercijalni izvoz i uvoz kontrolisane robe za lične potrebe, može da vrši i fizičko lice na osnovu dozvole izdate u skladu sa ovim zakonom.</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>		

<p>elektronski mediji, faks ili telefon.</p> <p>Zakoni zemalja članica će propisati slučajeve u kojima su potrebne licence za izvoz u pogledu navedenih prijava.</p>	<p>Pojam i sadržaj dozvole</p> <p>Član 16</p> <p>Dozvola za izvoz ili uvoz kontrolisane robe je isprava koja se izdaje izvozniku ili uvozniku, za obavljanje spoljnotrgovinskog posla u skladu sa ugovorom o obavljanju tog posla, za krajnjeg korisnika ili primaoca u drugoj državi, odnosno u Crnoj Gori i obuhvata jedan ili više vrsta proizvoda sa kontrolnih lista.</p> <p>Dozvola za pružanje brokerskih usluga ili tehničku pomoć kontrolisane robe je dozvola koja se izdaje brokeru ili pružaocu tehničke pomoći za krajnjeg korisnika ili primaoca u drugoj državi i obuhvata jedan ili više vrsta proizvoda sa kontrolnih lista, odnosno vrsta usluga.</p> <p>Dozvola naročito sadrži:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) naziv i sjedište pravnog lica, odnosno ime i adresu preduzetnika, poreski identifikacioni broj (PIB), a za fizičko lice ime i prezime, broj lične karte ili pasoša i prebivalište; 2) naziv, opis, tarifnu oznaku, broj iz kontrolnih lista i količinu kontrolisane robe; 3) ukupnu vrijednost i paritet isporuke kontrolisane robe koja je predmet spoljne trgovine; 4) naziv i adresu proizvođača, odnosno vlasnika i krajnjeg korisnika kontrolisane robe; 5) način naplate, odnosno plaćanja robe; 			
--	---	--	--	--

	<p>6) period na koji je dozvola izdata;</p> <p>7) broj, datum izdavanja, pečat i potpis ovlašćenog lica.</p> <p>Nosilac dozvole dužan je da se pridržava uslova navedenih u dozvoli.</p>			
<p>Član 2 Kriterijumi</p> <p>1. Kriterijum jedan: poštovanje međunarodnih obaveza i odgovornosti zemalja članica, naročito sankcija koje je usvojio Savjet za bezbjednost UN ili Evropska Unija, sporazuma o sprečavanju proliferacije i sporazuma u drugim oblastima, kao i drugih međunarodnih obaveza.</p> <p>Izdavanje licence za izvoz se odbija ukoliko bi njeno odobravanje bilo nedosljedno sa, između ostalog:</p> <p>a) međunarodnim obavezama zemalja članica i njihovom obavezom sprovođenja embarga na oružje koji su propisale Ujedinjene Nacije, Evropska Unija i Organizacija za bezbjednost i saradnju u Evropi;</p> <p>b) međunarodnim obavezama zemalja članica iz Povelje o neširenju nuklearnog oružja, Konvencije o biološkom i toksičnom oružju i Konvencije o hemijskom oružju;</p> <p>c) obavezom zemalja članica da ne izvoze nagazne mine;</p> <p>d) obavezama zemalja članica u okviru australijske grupe, režima kontrole</p>	<p>Kriterijumi za izvoz, pružanje brokerskih usluga i tehničke pomoći</p> <p>Član 22</p> <p>Organ državne uprave nadležan za vanjske poslove u postupku davanja saglasnosti iz člana 21 ovog zakona naročito cijeni:</p> <p>a) poštovanje međunarodnih obaveza Crne Gore, koje proističu iz članstva u Ujedinjenim nacijama, posebno u odnosu na sankcije usvojene od strane Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju, Evropske unije i drugih međunarodnih organizacija koje obavezuju Crnu Goru, kao i sporazuma o neširenju naoružanja za masovno uništenje i drugih međunarodnih obaveza,</p> <p>b) poštovanje ljudskih prava u državi krajnjeg odredišta kao i poštovanje međunarodnog humanitarnog prava od strane te države,</p> <p>c) unutrašnje stanje u državi krajnjeg korisnika u smislu postojanja tenzija ili oružanih sukoba,</p> <p>d) očuvanje regionalnog mira, bezbjednosti i stabilnosti,</p>	Potpuno usklađeno		

<p>raketne tehnologije, Zangger komisije, Grupe snabdjevača nuklearnog oružja, Wassenaar aranžmana i Haškog pravilnika protiv proliferacije balističkih raketa.</p> <p>2. Kriterijum dva: poštovanje ljudskih prava u zemlji krajnjeg odredišta, kao i poštovanje međunarodnog humanitarnog prava od strane te zemlje.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nakon ocjene stava zemlje primaoca o relevantnim načelima utvrđenim instrumentima međunarodnih ljudskih prava, zemlje članice će: <ul style="list-style-type: none"> a) odbiti izdavanje licence za izvoz ukoliko postoji očigledan rizik da bi se vojna tehnologija ili oprema koja se izvozi mogla koristiti za internu represiju; b) sa posebnom pažnjom i oprezom izdavati licence, po pojedinačnim slučajevima i uzimajući u obzir prirodu vojne tehnologije ili opreme, zemljama u kojima su nadležni organi Ujedinjenih Nacija, Evropska Unija ili Savjet Evrope ustanovili ozbiljno kršenje ljudskih prava; <p>U tu svrhu, tehnologija ili oprema koja bi se mogla koristiti za internu represiju će obuhvatiti, između ostalog, tehnologiju ili opremu kod koje postoji dokaz o korišćenju ove ili slične tehnologije ili opreme za internu represiju od strane</p>	<ul style="list-style-type: none"> e) ponašanje države kupca u odnosu na međunarodnu zajednicu, posebno njen stav prema terorizmu, prirodu njenih savezništava i poštovanje međunarodnog prava, f) postojanje rizika da će kontrolisana roba koja se izvozi biti preusmjerena unutar države krajnjeg odredišta ili ponovo biti izvezena za nedopuštene namjene. <p>Organ državne uprave nadležan za poslove odbrane, u postupku davanja saglasnosti iz člana 21 ovog zakona, naročito cijeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) nacionalnu bezbjednost Crne Gore i bezbjednost država sa kojima je Crna Gora u partnerskim odnosima, b) kompatibilnost izvoza kontrolisane robe sa tehničkom i ekonomskom sposobnošću države primaoca, uzimajući u obzir potrebe države da realizuje svoje legitimne bezbjednosne i odbrambene aktivnosti uz najmanju moguću mjeru preusmjeravanja ljudskih i ekonomskih resursa za nabavku oružja. <p>Organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove u postupku davanja saglasnosti iz člana 21 ovog zakona naročito cijeni uticaj na bezbjednost saobraćaja i na zaštitu života, ličnu i imovinsku bezbjednost građana.</p>			
--	--	--	--	--

<p>predviđenog krajnjeg korisnika, ili gdje postoji osnova da se vjeruje da će se tehnologija ili oprema preusmjeriti sa navedene krajnje namjene ili krajnjeg korisnika i koristiti za internu represiju. U skladu sa članom 1 ove Zajedničke pozicije, priroda tehnologije ili opreme će se pažljivo razmotriti, naročito ako je namijenjena za internu bezbjednost. Interna represija se odnosi, <i>Između ostalog</i>, na mučenja i druge vidove okrutnog, nehumanog i ponižavajućeg ponašanja ili kažnjavanja, sumarnu ili samovoljnu egzekuciju, nestanke, samovoljno zatvaranje i druge vidove ozbiljnog kršenja ljudskih prava i fundamentalnih sloboda definisanih u relevantnim međunarodnim instrumentima ljudskih prava, uključujući Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima i Međunarodni sporazum o građanskim i političkim pravima.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nakon ocjene stava zemlje primaoca prema relevantnim načelima utvrđenim instrumentima međunarodnog humanitarnog prava, zemlje članice će: <ul style="list-style-type: none"> c) odbiti izdavanje licence ukoliko postoji očigledan rizik da bi se vojna tehnologija ili oprema koja se izvozi mogla koristiti za ozbiljno kršenje međunarodnog humanitarnog prava. <p>3. Kriterijum tri: unutrašnje stanje u zemlji</p>	<p>Kriterijumi za uvoz kontrolisane robe i pružanje tehničke pomoći</p> <p>Član 24</p> <p>Organ državne uprave nadležan za vanjske poslove u postupku davanja saglasnosti iz člana 23 ovog zakona, naročito cijeni:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) poštovanje međunarodnih obaveza Crne Gore, koje proističu iz članstva u Ujedinjenim nacijama, posebno u odnosu na sankcije usvojene od strane Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju, Evropske unije i drugih međunarodnih organizacija koje obavezuju Crnu Goru, kao i sporazuma o neširenju naoružanja za masovno uništenje i drugih međunarodnih sporazuma, 2) održavanje regionalnog mira, bezbjednosti i stabilnosti. <p>Organ državne uprave nadležan za poslove odbrane, u postupku davanja saglasnosti iz člana 23 ovog zakona naročito cijeni:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nacionalnu bezbjednost Crne Gore i bezbjednost država sa kojima je Crna Gora u partnerskim odnosima, 2) namjeravanu krajnju upotrebu kontrolisane robe i rizik od reeksporta. <p>Organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove u postupku davanja saglasnosti iz člana 23 ovog zakona, naročito</p>			
---	---	--	--	--

<p>krajnjeg odredišta u smislu postojanja tenzija ili oružanih sukoba.</p> <p>Zemlje članice će odbiti da izdaju licencu za izvoz vojne tehnologije ili opreme koja bi izazvala ili produžila oružane sukobe ili pojačala postojeće tenzije ili sukobe u zemlji krajnjeg odredišta.</p> <p>4. Kriterijum četiri: očuvanje regionalnog mira, bezbjednosti i stabilnosti.</p> <p>Zemlje članice će odbiti da izdaju licencu za izvoz ukoliko postoji očigledan rizik da će predviđeni korisnik upotrijebiti vojnu tehnologiju ili opremu koja se izvozi na agresivan način protiv druge zemlje ili za oduzimanje dijela teritorije nasilnim putem. Prilikom razmatranja ovih rizika, zemlje članice će, između ostalog, uzeti u obzir sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) postojanje ili vjerovatnoću oružanog sukoba između primaoca i druge zemlje; b) pretenzije na teritoriju susjedne zemlje, koju je primalac u prošlosti pokušao ili prijetio da će oduzeti nasilnim putem; c) vjerovatnoću da se vojna tehnologija ili oprema koristi ne samo za legitimnu nacionalnu bezbjednost i odbranu primaoca; d) potrebu da se ne ostvaruje negativan uticaj na regionalnu stabilnost na bilo koji značajniji način. <p>5. Kriterijum pet: nacionalna bezbjednost zemalja članica i teritorija čiji su eksterni</p>	<p>cijeni uticaj na bezbjednost saobraćaja, zaštitu života, ličnu i imovinsku bezbjednost građana.</p>			
---	--	--	--	--

<p>odnosi odgovornost zemlje članice, kao i prijateljskih i savezničkih zemalja.</p> <p>Zemlje članice će uzeti u obzir:</p> <p>(a) potencijalne efekte vojne tehnologije ili opreme koja se izvozi u pogledu uticaja na sopstvenu bezbjednost i sigurnost kao i sigurnost drugih država članica kao i prijateljskih i savezničkih zemalja, prihvatajući da ovaj faktor ne može uticati na razmatranje kriterijuma za poštovanje ljudskih prava i regionalnog mira, bezbjednosti i stabilnosti;</p> <p>(b) rizik upotrebe vojne tehnologije ili opreme protiv njihovih snaga ili snaga zemalja članica, prijateljskih ili savezničkih zemalja.</p> <p>6. Kriterijum šest: ponašanje zemlje kupca u vezi sa međunarodnom zajednicom, u pogledu posebnog stava prema terorizmu, prirode njenih saveza i poštovanja međunarodnog prava.</p> <p>Zemlje članice će uzeti u obzir, između ostalog, evidenciju zemlje kupca u pogledu:</p> <p>(a) njene podrške ili ohrabrivanja terorizma i međunarodnog organizovanog kriminala;</p> <p>(b) njeno ispunjavanje međunarodnih obaveza, posebno u pogledu ne korišćenja sile, i usaglašenost sa međunarodnim humanitarnim pravom;</p> <p>(c) njenu posvećenost sprečavanju proliferacije i drugim oblastima kontrole oružja i razoružanja, posebno potpisivanje, ratifikaciju i implementaciju relevantnih konvencija za kontrolu oružja i razoružanja iz tačke (b) kriterijuma jedan.</p>				
---	--	--	--	--

<p>7. Kriterijum sedam: postojanje rizika da vojna tehnologija ili oprema bude preusmjerena u zemlji kupcu ili ponovo izvezena pod nepoželjnim uslovima.</p> <p>U procenjivanju uticaja vojne tehnologije ili opreme koja treba da se izveze u zemlju primaoca i rizik da se ta tehnologija ili oprema mogu preusmjeriti do nepoželjnog krajnjeg korisnika i za nepoželjnu krajnju upotrebu, sledeće će biti razmotreno:</p> <p>(a) interesi zakonite odbrane i domaće bezbijednosti zemlje primaoca, uključujući svako učestvovanje u aktivnostima Ujedinjenih nacija ili drugih mirotvornih aktivnosti;</p> <p>(b) tehničke sposobnosti zemlje primaoca da koristi takvu tehnologiju ili opremu;</p> <p>(c) sposobnosti zemlje primaoca da primeni djelotvorne kontrole izvoza;</p> <p>(d) rizik da se takva tehnologija ili oprema ponovo izveze u nepoželjne destinacije, i evidenciju zemlje primaoca u pogledu poštovanja svih odredbi za ponovni izvoz ili prethodne saglasnosti za ponovni izvoz koju zemlja članica koja je izvoznik smatra prikladnom da nametne;</p> <p>(e) rizik da se takva tehnologija preusmjeri terorističkim organizacijama ili pojedinačnim teroristima;</p> <p>(f) rizik kopiranja inženjeringa i nenamjerni prenos tehnologije.</p> <p>8. Kriterijum osam: kompatibilnost izvoza vojne tehnologije ili opreme sa tehničkim i ekonomskim kapacitetom zemlje primaoca, uzimajući u obzir</p>				
--	--	--	--	--

<p>poželjnost ispunjavanja pravnih bezbjedonosnih i odbrambenih obaveza uz minimalno odvajanje ljudskih i ekonomskih resursa za naoružanje.</p> <p>Zemlje članice će, u svjetlu Informacija dobijenih od relevantnih izvora kao što su Razvojni program ujedinjenih nacija, Svetska banka, Međunarodni monetarni fond i izvještaji Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj, razmotriti da li predloženi izvoz može ozbiljno usporiti održivi razvoj zemlje primaoca. One će u ovom kontekstu razmotriti relativne nivoe vojnih i socijalnih troškova, takođe uzimajući u obzir svaku pomoć EU ili bilateralnu pomoć.</p>				
<p>Član 3</p> <p>Ova Zajednička pozicija neće uticati na pravo zemalja članica da sprovode restriktivnije nacionalne programske politike.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>Član 4</p> <p>1. Zemlje članice će proslijediti detalje za aplikacije za izvozne dozvole koji su odbijeni u skladu sa kriterijumima ove zajedničke pozicije zajedno sa objašnjenjem zašto su dozvole odbijene. Prije nego što svaka zemlja članica izda dozvolu koju je jedna ili više zemalja članica odbilo da izda za identični prenos u poslednje tri godine, prvo će morati da konsultuje zemlju ili zemlje članice koje su odbile da izdaju jednu ili više dozvola. Ukoliko nakon konsultacija zemlja članica ipak odluči da izda dozvolu, onda ima obavezu da obavijesti zemlju ili zemlje članice koje</p>	<p>Obavještavanje</p> <p>Član 34</p> <p>Ako Ministarstvo odbije zahtjev za izdavanje dozvole ili oduzme dozvolu, o toj odluci će obavijestiti nadležni organ državne uprave nadležan za vanjske poslove koji o tome, u skladu sa međunarodnim obavezama Crne Gore, obavještava druge države.</p> <p>Ministarstvo će o odbijenom zahtjevu, odnosno oduzetoj dozvoli obavijestiti organ uprave nadležan za poslove carina, ne navodeći podatke koji se smatraju tajnim, u skladu sa zakonom.</p>	<p>Djelimično usklađeno</p>	<p>Navedena odredba biće primjenljiva i obavezujuća danom pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji.</p>	

<p>su odbile da je izdaju navodeći detaljno objašnjenje za svoju odluku.</p> <p>2. Odluku o prenosu ili odbijanju prenosa bilo kakve vojne tehnologije ili opreme će zemlje članice donositi po svom nahođenju. Smatra se da odbijanje da se izda dozvola nastaje kad zemlja članica odbije da odobri prodaju ili izvoz određene vojne tehnologije ili opreme, koja bi se inače prodala ili bi se sklopio relevantni ugovor. Zbog ovih razloga, objavljeno odbijanje može, u skladu sa nacionalnim procedurama, podrazumijevati odbijanje dozvole za započinjanje pregovora ili davanje negativnog odgovora na formalni inicijalni upit o specifičnoj narudžbi.</p> <p>3. Zemlje članice će ova odbijanja i konsultacije držati u tajnosti i neće ih koristiti u komercijalne svrhe.</p>				
<p style="text-align: center;">Član 5</p> <p>Dozvole za izvoz će biti izdate samo na osnovu prethodno provjerenih informacija o kranjoj upotrebi u zemlji koja je konačno odredište. Ovo će generalno zahtijevati detaljnu provjeru sertifikata i odgovarajućih dokumenata krajnjeg korisnika i/ili neki oblik zvaničnog ovlašćenja koje će izdati zemlja koja je krajnje odredište.</p> <p>Kada se procjenjuju dozvole za izvoz vojne tehnologije ili opreme u svrhu proizvodnje u trećim zemljama, zemlje članice će posebno uzeti u obzir potencijalnu upotrebu gotovog proizvoda u zemlji proizvodnje i rizik da se taj gotovi proizvod može preusmjeriti ili izvesti nepoželjnom krajnjem korisniku.</p>	<p style="text-align: center;">Zahtjev za izdavanje dozvole</p> <p style="text-align: center;">Član 17</p> <p>Zahtjev za izdavanje dozvole može da podnese pravno lice ili preduzetnik koje je upisano u Registar i fizičko lice za lične potrebe.</p> <p>Zahtjev za izdavanje dozvole podnosi se Ministarstvu.</p> <p>Zahtjev za izdavanje dozvole naročito sadrži:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) naziv i sjedište pravnog lica, odnosno ime i adresu preduzetnika, poreski identifikacioni broj (PIB), a za fizičko lice ime i prezime, broj lične karte ili pasoša i prebivalište; 2) naziv, opis, tarifnu oznaku, broj iz nacionalne kontrolne liste i količinu 	<p style="text-align: center;">Potpuno usklađeno</p>		

	<p>kontrolisane robe;</p> <ol style="list-style-type: none">3) namjenu korišćenja kontrolisane robe;4) ukupnu vrijednost kontrolisane robe i paritet isporuke.5) podatke o ostalim učesnicima u prometu: proizvođaču, prodavcu, vlasniku, kupcu, špediteru, prevozniku, posrednicima i zastupnicima u prometu ako su poznati;6) naziv i adresu krajnjeg korisnika,7) način plaćanja robe, odnosno naplate. <p>Podnosilac zahtjeva je dužan da, po nalogu Ministarstva, uz zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavi dodatne informacije u vezi realizacije posla spoljne trgovine.</p> <p>Obrazac dozvole iz člana 16 ovog zakona i zahtjeva iz stava 1 ovog člana, kao i bliži sadržaj i obrasce drugih dokumenata koji su potrebni za vršenje spoljne trgovine kontrolisanom robom, propisuje Ministarstvo.</p> <p>Dokumentacija koja se podnosi uz zahtjev</p> <p>Član 18</p> <p>Uz zahtjev za izdavanje dozvole, podnosilac zahtjeva je dužan da dostavi ugovore na osnovu kojih se obavlja spoljnotrgovinski posao.</p> <p>Uz zahtjev za izdavanje dozvole za izvoz kontrolisane robe dostavlja se i originalna potvrda krajnjeg korisnika (End User Certificate - EUC) ili međunarodni uvozni sertifikat (International Import Certificat-IIC), koji nijesu stariji od šest mjeseci, ovjereni od nadležnog</p>			
--	--	--	--	--

	<p>organa i prevodi tih potvrda ovjereni od sudskog tumača.</p> <p>Uz zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje brokerskih usluga dostavlja se i originalna potvrda krajnjeg korisnika (End User Certificate - EUC) ili međunarodni uvozni sertifikat (International Import Certificat-IIC) na uvid, koji nijesu stariji od šest mjeseci, ovjereni od nadležnog organa i prevodi ovjereni od sudskog tumača ili potvrda nadležnog organa države kod koje se nalazi original sertifikata krajnjeg korisnika, podatke o državi porijekla (ako su ti podaci poznati), lokaciji, vrsti i količini kontrolisane robe, kao i podatke o svim licima koja učestvuju u transakciji, državi odredišta i krajnjem korisniku.</p> <p>Ako država krajnjeg korisnika nije istovremeno i država uvoznik, uz zahtjev se prilažu međunarodni uvozni sertifikat i ovjerena kopija potvrde krajnjeg korisnika ili potvrda nadležnog organa države uvoznika da se original sertifikata krajnjeg korisnika nalazi kod nadležnih organa u državi uvoznika.</p> <p>Za privremeni izvoz kontrolisane robe za potrebe izložbe, seminarā, obuke, testiranja, demonstracije ili popravke robe kod proizvođača, povrat neispravne robe proizvođaču, odnosnu prodavcu potvrda krajnjeg korisnika ili međunarodni uvozni sertifikat, iz stava 1 ovog člana, nije obavezna, osim na zahtjev Ministarstva.</p> <p>Provjeru potvrde krajnjeg korisnika (End User Certificate - EUC) i međunarodnog uvoznog</p>			
--	--	--	--	--

	<p>sertifikata (International Import Certificat-IIC) vrši organ državne uprave nadležan za vanjske poslove na zahtjev Ministarstva.</p> <p>Međunarodni uvozni sertifikat i potvrda krajnjeg korisnika</p> <p>Član 19</p> <p>Ministarstvo može, na zahtjev uvoznika, izdati međunarodni uvozni sertifikat, ako uvoznik ima odgovarajuću dozvolu za uvoz kontrolisane robe.</p> <p>Potvrdu krajnjeg korisnika izdaje krajnji korisnik iz Crne Gore, i mora biti ovjerena od strane Ministarstva.</p> <p>Potvrda krajnjeg korisnika i međunarodni uvozni sertifikat naročito sadrže:</p> <ol style="list-style-type: none">1) broj i datum izdavanja,2) naziv, adresu i sjedište izvoznika i uvoznika,3) naziv, adresu i sjedište krajnjeg korisnika, ako se razlikuje od uvoznika,4) opis, količina i krajnja namjena kontrolisane robe,5) izjavu korisnika da neće doći do preprodaje, ponovnog izvoza kontrolisane robe bilo kom drugom licu ili državi bez pisane dozvole nadležnog organa države isporučioaca ili porijekla robe, ako tu nadležnost ne prenese na nadležni organ države krajnjeg korisnika. <p>Na zahtjev uvoznika, ako to zahtijevaju organi zemlje isporučioaca robe, Ministarstvo</p>			
--	--	--	--	--

	<p>može potvrditi tačnost podataka navedenih u potvrdi krajnjeg korisnika.</p> <p>Ministarstvo ili krajnji korisnik može, izuzetno, ovjeriti sertifikat krajnjeg korisnika propisan od strane države izvoznika ako propisi zemlje iz koje se izvozi kontrolisana roba to zahtijevaju.</p> <p>Na zahtjev uvoznika, Ministarstvo može izdati potvrdu o prijemu robe (Delivery certificate- DVC), nakon dostavljanja dokumentacije kojom se potvrđuje taj uvoz.</p>			
<p>Član 6</p> <p>Ne dovodeći u pitanje Regulativu (EC) No 1334/2000, kriterijum u članu 2 ove Zajedničke pozicije i proceduru konsultacija iz člana 4 zemlje članice takođe treba da primijene u pogledu dvostruke namjene robe i tehnologije kao što je naznačeno u Annexu I Regulative (EC) No 1334/2000 kad postoji ozbiljni osnov da se vjeruje da će krajnji korisnik takve robe i tehnologije biti oružane snage ili unutrašnje bezbjedonosne snage ili slični subjekti u zemlji primaocu. Podrazumijeva se da Reference u ovoj Zajedničkoj poziciji za vojnu tehnologiju ili opremu obuhvataju takvu robu i tehnologiju.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>Član 7</p> <p>Sa ciljem da se do maksimuma pojača efektivnost ove Zajedničke pozicije, zemlje članice će raditi unutar okvira zajedničke inostrane i bezbjedonosne politike (CFSP) da ojačaju svoju saradnju i promovišu konvergenciju u oblasti izvoza vojne tehnologije i opreme.</p>	<p>Saradnja sa međunarodnim organizacijama</p> <p>Član 39</p> <p>Ministarstvo može da učestvuje u razmjeni informacija o izvoznim i brokerskim aktivnostima sa državama članicama, u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama.</p> <p>Informacije iz stava 1 ovog člana, mogu se</p>	<p>Djelimično usklađeno</p>	<p>Navedena odredba biće primjenljiva i obavezujuća danom pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji.</p>	

	razmjenjivati pod uslovom obezbjeđivanja zaštite podataka koji se smatraju tajnim, u skladu sa zakonom.			
<p>Član 8</p> <p>1. Svaka zemlja članica će sa povjerenjem proslediti drugim zemljama članicama godišnji izvještaj o svom izvozu vojne tehnologije i opreme i o implementaciji ove Zajedničke pozicije.</p> <p>2. Godišnji izvještaj evropske unije, zasnovan na doprinosima svih zemalja članica, predaće se Savjetu i objaviti u 'C' seriji Službenog lista evropske unije.</p> <p>3. Pored toga, svaka zemlja članica koja izvozi tehnologiju ili opremu iz Zajedničke vojne liste EU će objaviti nacionalni izvještaj o svom izvozu vojne tehnologije i opreme, čiji će sadržaj biti u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, gdje se može primijeniti, i obezbijediće informacije za godišnji izvještaj evropske unije o implementaciji ove zajedničke pozicije kako je propisano u Vodiču za korisnike.</p>	<p>Godišnji izvještaj</p> <p>Član 36</p> <p>Ministarstvo je dužno, da Vladi dostavlja godišnji izvještaj o izdatim dozvolama za spoljnu trgovinu kontrolisanom robom, za prethodnu godinu.</p> <p>Izvještaj iz stava 1 ovog člana Ministarstvo je dužno da objavi na svojoj Internet stranici, osim podataka koji se smatraju tajnim, u skladu sa zakonom.</p>	Potpuno usklađeno		
<p>Član 9</p> <p>Zemlje članice će, kao što je prikladno, zajedno kroz okvir zajedničkih inostranih i bezbjedonosnih politika procijeniti situaciju potencijalnih ili stvarnih primalaca izvozne vojne tehnologije i opreme od zemalja članica, u svijetlu principa i kriterijuma ove Zajedničke pozicije.</p>	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

<p>Član 10</p> <p>Dok zemlje članice, kada je prikladno, mogu takođe uzeti u obzir efekat predloženog izvoza na njihove ekonomske, socijalne, komercijalne i industrijske interese, ovi faktori neće uticati na primjenu gore navedenih kriterijuma.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>Član 11</p> <p>Zemlje članice će upotrebiti svoje najbolje aktivnosti da ohrabre druge zemlje koje izvoze vojnu tehnologiju ili opremu da primjene kriterijume ove Zajedničke pozicije. Članice će redovno razmjenjivati iskustva sa ovim trećim zemljama primjenjujući kriterijume za svoje politike kontrole izvoza vojne tehnologije ili opreme i razmjenjivaće iskustva u vezi sa primjenom kriterijuma.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>Član 12</p> <p>Države članice će se postarati da im nacionalna legislativa omogućava kontrolu izvoza tehnologije i opreme u okviru Zajedničke vojne liste evropske unije. Zajednička vojna lista evropske unije će služiti kao polazna tačka za nacionalne liste vojne tehnologije i opreme zemalja članica, ali ih neće direktno zamijeniti.</p>	<p>Kontrole liste</p> <p>Član 4</p> <p>Kontrolnu listu naoružanja i vojne opreme kojima je dozvoljena spoljna trgovina, na predlog Ministarstva utvrđuje Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).</p> <p>Kontrolnu listu nevojnih ubojnih sredstava, kojima je dozvoljena spoljna trgovina, na predlog Ministarstva utvrđuje Vlada.</p> <p>Kontrolnu listu sredstava koja se mogu upotrijebiti za izvršenje smrtne kazne ili za mučenje i drugo okrutno, nehumano ili ponižavajuće postupanje i kažnjavanje, kojima je dozvoljena spoljna trgovina, na predlog Ministarstva utvrđuje Vlada.</p>	<p>Potpuno usklađeno</p>		

<p>Član 13 Vodič za korisnike evropskog kodeksa za izvoz vojne opreme, koji se redovno revidira, će služiti kao smjernica za implementaciju ove Zajedničke pozicije.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>Član 14 Ova Zajednička pozicija stupa na snagu na dan usvajanja.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>Član 15 Ova Zajednička pozicija će se revidirati tri godine nakon usvajanja.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		
<p>Član 16 Ova Zajednička pozicija će se objaviti u Službenom listu evropske unije.</p>	<p>Nema odgovarajuće odredbe</p>	<p>Neprenosivo</p>		